Incipiūt Capitula libri primi. De officijs bea
ti Ambrosij.

De paterno amore .1.
De ratione silencij .2.
Non respondēdum cōtumeliā inferentibus .3.
De bono officio .4.
De officio loquendi .5.
De offitio medio et perfecto .6.
De misericordia in pauperes .7.
De putātibz deū de afflictis iustis nō curaē .8.
Solucō questionis huiusmodi .9.
Cur peccatores habundent. cum iusti egeant a
efficiantur. .10.
De bono officō quod homini cōgruit ab adole
scentia. Et q verecūdia multimodis sit .11.
Quod quedam nostri membra corporis pro ve
recundia abscondere debeamus. .12.
Ordo verecundie .13.
Quod ppter conuiuia aut fabulas seculares do
mos alienas non adire debeamus .14.
Cautala a qualiter ēprimatur ira cūdia .15.
De animi ratione .16.
De loquendi modo. et ioco et sono vocis .17.
Quid vite actiōi congruat .18.
Erēplū patrū scōrū de p̄dictis vite actōib9 .19.
De quatuor virtutibus id est prudentia iusticia

LANDES- UND STADT- BIBLIOTHEK DUSSELDORF

fortitudine a tpantia. ·20·
Qđ deo⁹ sit sapiēter q̄ i veritate oia putaē ·21·
De inquirendo sciētiam veram ·22·
De prudētia que i virtutes alias deriuaē ·23·
De iustitia beneficientia a liberalitate ·24·
Qđ iustitia in pacis a tpe belli seruatur ·25·
Quod fides iustitie sit fundamentum ·26·
De bñficieñ q̄ i liberalitatē a beiuo diuidiē ·27·
De perfecta liberalitate. ·28·
Qđ bona liberalitas sit ꝓmis subuenire ·29·
De eo q̄ alīs largiēdo fact⁹ ē pauper. a ꝙ sacer
dos ꝓpium totum largiri non debet ·30·
Qđ semib⁹ ac debilib⁹ a nob⁹ sua tribuēdb⁹ si e
greāt pl⁹ sit ofrēdū. Et de eo qđ salomō dicāt. si
sedēs cenare ad mensam potentis ·31·
De laude beniuolentie ·32·
De fortitudine vna de quatuor virtutib⁹ ·33·
De fortitudine a socio ꝑpellente iniuriā ·34·
Qđ ea Jude fortitudo vōē que oia vicia oteit ·35·
Despectio rerum terrenarum a de mortificacōe
a tranquillitate seruorum dei ·36·
De contemptu persecucōnis ·37·
De pūdēdo aduersa racōnabili cogitacōe ·38·
Laus fortitudis eo ꝙ gerat bellū cū vicijs ·39·
Qđ sanctus job cū ꝑdictis vicijs ofixit ·40·
De factis in prelio fortitudine victorib⁹ ·41·
De victoia Jude mach. a Jonathe frīs ei⁹ ·42·

De passionibus martirū ·83·
De passione beati laurentij leuite ·88·
De poñ insolētij? nō abutēda a adulacōe ·91·
De temperantia ·96·
De adolescētib? senior? ofilijs adiūgēdis ·98
De vnoq3 hoie ad id qđ s vtile sit applicādo ·98·
De hijs qui seculaiū sequūtur affectum in ec
desiastico ordine nō admittendis ·101·
De honestate nostri actus ·110·
De habitu mulieris qualis debeat esse ·111·
De generali decore ·112·
De sermone suaui ommibus gratum prebendū
a de motu animi cauendo ·113·
De appetitu ire cūdie ꝓter iniuriā facto ·118·
De ire cūdia quo modo ēprimatur ·117·
De requie post resurrectionem ·116·
De ymagine dei a ymagine dyaboli ·117·
De mercatore auaro manes diuicias cumulan
te a ymagine dei a se auferente ·118·
De leuitis quales debeant esse ·119·
De altaris ministris ꝙ assumi non dñt ex cōiu
gijs secūdis a ꝙ idē ministri vestimenta sua la
uare debeant ·60·
De officio non mediocri leuitarum ·61·
De cōitate ommium hominum ·62·
De eo qđ ē cū officō· a qđ ē coñ officium ·63·
De leuita qual ee debeat· a de laude ip?? ·68·

Incipit liber primꝰ beati Ambrosij de officijs

Non arrogans videri arbitror si inter filios fuscipiam affectum docendi cum ipse humilitatis magister dixerit. Venite filij audite me timorē dñi docebo vos. In quo licet a humilitatem verecundie eius spectare a gratiā. Dicendo enim timorem domini qui cōis videtur esse omnibus expressit insigne verecundie. Et tamen cum ipse timor initium sapientie sit a effector beatitudinis. qm timentes dñm beati sunt. pceptorē se sapiētie docendo. a demonstratorem beatitudinis adipiscē de euidenter significauit. Et nos ergo ad imitādā verecūdiā seduli ad referendā grām nō vsurpatores. que illi spūs infudit sapientie. et p illū nobis manifestata a visu opta atq; exēplo. nobis quasi literis tradim⁹. cū ifā effugere nō possim⁹ officiū docendi. qđ nobis refugiētibus imposuit sacerdotij necessitudo. Dedit etenim dꝰ quosdam quidem apostolos. quosdam autem pphas. alios vero euāgelistas. alios aūt pastores a doctores. Non igiē michi aplor grām vēdico. Quis enim hoc. nisi quos ipse filius elegit dei. Nō pphetar grām. Nō virtutē euāgelistar. Non pastorum circumspectionem. sed tantummodo intentionem a diligentiā circa scripturas

simas opto assequ. quã vltimã posuit apls mẽ
officia scõy. a hanc ipsam vt docendi studio
possim discere. Vnus enim verus magister est.
qui solus nõ didicit quod omĩs docret. Dom
nes autem discunt prius quod docãt. a ab illo
vel alio acapiũt. qđ alĩs tradant. Rđ ne ipsum
quidẽ michi accidit. Ego enim Ambrosius ra
ptus de tribunalib9. atq; administratõmis mu
lis ad sacerdotium: docere vos cepi qđ ipe nõ di
dici. Itaq; factum est vt prius docere incipere
q̃ discere. discendum igitur michi simul a doce
dũ est qm̃ nõ vacauit ãtea discẽ. ∧

Capi. 2. ∧ Et q̃ntũlubz q̃lq; pfe
cerit. neõ ẽ q̃ doceri
nõ egeat dũ viuit.

Quid autem pre ceteris delemus discere.
q̃ tacere. vt possim9 loqui. ne prius me
mor cõdempnet mea. q̃ absoluat aliena
Scriptum est enim Ex verbis tuis condemnabe
ris. Quid opus est igitur vt properes piculum
suscipere cõdempnatõmis loquendo. cum tacẽdo
possis esse tutior. Complues vidi loquendo pec
catũ mãdisse. vix quẽq; tacendo. Ideoq; tacẽ
nosse. q̃ loqui difficilius est. Scio loqui plerosq;
q;. cum tacere nesciant. Ratũ est tacere quẽq;.
cum sibi loqui michil profit. Sapiens est ergo q̃
nouit tacere. Denq; sapientia dixit. Dñs dedit
michi lĩguam eruditõmis. quando oporteat s
monem dicere. Merito ergo sapiens. qui a do
mino accepit. quo tẽpe sibi loquẽdũ sit. Vnde

nõ.

bene ait scriptura Homo sapiens tacebit vsq; in tempus. Ideo sancti dñi qui scirent q; vox hoīs plerūq; pcī annuncia est. a iniciū erroris huā, mi sermo est hominis. amabant tacere. Denīq; sanctus dñi ait. Dixi custodiam vias meas. vt non delinquā in lingua mea. Sciebat enim a legerat diuine esse ptectōnis. vt homo a flagello lingue sue absconderetur. a a conscientie sue testimonio. Verberamur enī tacite cogitacōnis nostre obprobrio et iudicio conscientie. Verberamur etiā vocis nostre verbere. cum loquimur ea quorū sono cēditur anim⁹ noster. et mēs cō sauciatur. Quis autem est qui mundum cor a pcōrum habeat colluuione. aut non delinquat in lingua sua. Et ideo quia neminem videbat castum os seruare posse ab immundicia sermois. ipse sibi silētio legem imposuit innocentie. vt tacendo culpam declinaret. quā vix effugere possz loquendo. Audiam⁹ ergo cautionis magistrū. Dixi custodiam vias meas. Hoc est michi dixi tacito cogitacōnis precepto. in dixi michi vt custodirem vias meas. Alie sunt vie quas debēs sequi. alie quas custodire. Sequi vias domini. custodire nostras. ne in culpam dirigāt. Potes autem custodire. si non cito loquaris. Lex dicit. Audi israhel dñm deū tuū. Non dicit loquē ꝫ audi. Ideo Eua lapsa est. quia locuta est viro

quod nō audierat a dño deo suo. Prima vox domini dei dicit tibi. Audi Si audias custodis vias tuas. a si lapsus es cito corrigis. In quo enī corrigit inuenior viam suam nisi in custodiēdo verba domini. Tace ergo prius et audi. vt nō delinquas in lingua tua. Graue malū. vt aliqs ore suo condempnetur. Etenī si p ocioso verbo reddet vnusquisq; racōnem. quāto magis pro verbo impuritatis a turpitudīs? Grauiora sūt enim verba pūpitatōmis q̄p ociosa. Ergo si pro ocioso verbo racō poscitur. quanto magis pro sermone impietatis pena exoluitur? Quid igiē? Mutos nos esse oportet? Minime Est enim tēp? tacendi. a tempus loquendi. Deinde si pro verbo ocioso ēddimus racōnem. videamus ne ēd damus a pro ocioso silencō. Est enim a negocio sum silentium vt erat susanne. que plus egit tacendo. q̄p si esset locuta. Tacendo enim apud homines. locuta est deo. Nec vllum maius indicium sue castitatis inuenī q̄p silentium. Conscientia loquebatur. vbi vox non audiebatur. nec querebat pro se hominum iudiciū. que habebat dñi testimonium. Ab illo igiē volebat absolui. quem sciebat nullo modo posse falli. Ipē dñs in euangelio tacens opabatur salutem hominum. Recte ergo dauid non silentium sibi imdixit ppetuum. ß custodiam Custodiamus ergo

cor nostrū. Custodiam⁹ os nostrū. Vtrūq; enī
scriptum est. Hic vt os custodiam⁹. Alibi tibi
dicitur. Omni custodia serua cor tuū. Si custo
diebat dauid tu nō custodies? Si immunda la
bia habebat ysaias qui dixit. O miser ego qm̄
cpunctus sum. quia cum sim homo q immūda
labia habeā. si pheta dñi immunda labia ha
bebat. quō nos mūda habemus? Et cui misi vni
cuiq; nostrū scriptum est. sepi possessionem tu
am spinis. aurū q argentū tuū alliga. q ori tuo
fac ostium q vectem. et verbis tuis iugū q sta
teram? Possessio tua mens tua est. Aurū tuum
cor tuum est. Argentum tuum eloquium tuum
est. Eloquia domini eloquia casta. argentum
igne examinatum. Bona etiā anime possessio
mens bona. Demiq; possessio pretiosa homo mū
dus. Sepi ergo hanc possessionem. et circūual
lato cogitationibus. munito spinis solicitudi
nū. ne in eam irruant et captiuam ducant irra
tionabiles corporis passiones. ne inurgent
motus graues. ne di ripiant vindemiam eius
transeuntes viam. Custodi interiorem homi
nem tuum. noli eum quasi vilem negligere ac
fastidire. quia preciosa possessio est. Et merito
preciosa. cuius fructus non caducus et tempo
ralis. sed stabilis atq; eterne salutis est. Co
le ergo possessionem tuam vt sint tibi agri.

Alliga sermonem tuū ne luxuriet·ne lasciuiat; & multiloquio peccata sibi colligat. Sit ēstrictior a cipis suis coerceatur. Cito lutum colligit am/nis erundans. Alliga sensum tuum·non sit re/missus ac defluus·ne dicatur de te·non est ma/lagma apponē neq; oleū neq; alligaturā Hab; suas habenas mentis sobrietas·quibus regiē a gubernatur. Sit ori tuo ostium vt claudatur vbi oportet·et obseretur diligentius,ne quis i iracundiam excitet vocem tuam·a cōtumeliam rependas cōtumelie. Audisti hodie lectum. Ira scimini et nolite peccare. Ergo a si irascimur·q affectus nature est·nō potestatis·malum ꝓmo/nem de ore nostro nō ꝓferamus·ne in culpam tuamus. Sed iugum sit verbis tuis a statera· hoc est humilitas atq; mensura vt lingua tua mentī subdita sit·restringatur habene vincul. frenos habēt suos·quib; reuocari possit ad mē/suram. Sermones ꝓferat libra examinatos iu/stitie·vt sit grauitas in sensu·i sermone pond? in verbis mod?. Hec si custodiat aliquis,fit mi/tis mansuetus modestus. Custodiēdo enim os suum·a retinendo linguam suam·nec prius lo/quendo q̄ interrogetur a expediat·atq; exami/net verba sua·si dicendum hoc·si dicendū adū/sum hunc,si tempus sermonis huj?.. is pro/fecto exercet modestiam·ac mansuetudinem et

patientiam. vt nō ex indignacōe q̄ ira in sermonem erumpat. Nō alicui⁹ passionis indiciū det in verbis suis. nō ardorem libidinis flāmate in sermone suo indicet. et inesse dictis suis stimulos iracūdie. ne sermo postremo qui cōmendare interiora dz. viciū aliqd̄ eē ī moribꝰ apiat et ꝓdat.

Nō rēndū otum eliā inferētibꝰ.

Capitulū. 3.

QVnc enim maxime insidiatur aduersariꝰ. qñ videt in nobis passiones aliquas generari. tūc fomites mouet. laqueos parat. Vnde nō immerito sicut audistis hodie legi ꝓpheta dicit. Quia ipse liberauit me de laqueo venantiū et a verbo aspero. Simachus irritatōnis verbum dixit. alī ꝓturbatōnis. Laqueus aduersarij sermo noster est. ꝑ etiā ipē nō minꝰ aduersarius nobis. loq̄mur plerumq; quod exāpiat imimicus. et quasi nostro gladio nos vulneret. Quīto tolerabiliꝰ est alieno gladio q̄ꝑ nostro pire. Explorat ergo aduersarius nostra arma. q concutit sua tela. si viderit mouei me. inserit aculeos suos vt semina iurgiorum excitet. Si emisero verbum indecorum. laqueum suum stringit. Interdum michi quasi escā ꝓponit vidē possibilitatē. vt dū vindicaē cupio. ipē me inseram laqueo. q nodū mortis astringā michi. Si quis ergo hūc adūsariū sentit pūtem esse. tunc magis custodiam

adhibere debz dri suo. ne det locum aduersario. sed non multi hunc vident. Sed etiam ille causa duo est qui videri potest. quicūqz irritat. quicūqz imitat. quicūqz exasperat. quicunqz inuentiua luxurie aut libidinis suggerit. Quando ergo aliquis nobis cōuiciatur lacessit ad violentiam prouocat. ad iurgium uocat. tūc silentium exerceamus. tunc muti fieri non erubescamus. Peccatoz est enim qui nos prouocat. qui iniuriam facit. et nos similes sui fieri desiderat. Demqz si taceas si dissimules solet dicere. Quid taces. loquere si audes. sed non audes. mutus es. elinguem te fecī. Si ergo taceas plus rumpitur. victum sese putat. irrisum post habitum atqz illusum. Si respondeas. superiorem se factum arbitratur. qa parem inuenit. Si enim taceas dicetur. Ille conuiciatus est huic. contempsit iste. Si feras cōtumeliam dicetur ambo conuiciati sunt. Vterqz cōdempnatur nemo absoluit. Ergo illius est studium vt irritet. vt similia illi loquar. similia agam. Justi est autē dissimulare. michil loqui. tenere bone fructum conscientie. plus cōmittere bonoz iudicō qp criminatis insolentie contentū esse grauitate moz suoz. Hoc est ei silere a bonis. quia bene sibi conscius. falsis nō debet moueri. nec estimare plus ponderis in alieno esse conuicio qp i suo testimonio. Ita fit. vt

etiã humilitatem custodiat. Si autẽ nolit hu/
lior videri. talia tractat a dicit ipẽ secũ. Vic ergo
vt me ꝺtempnat. a im ꝺspectu meo loquaẽ talia
aduersus me. quasi nõ possim ego ei apire os.
cur non etiã ego dicã in quibus eũ mestificare
possim. Vic ergo vt michi iniurias faciat qua/
si vir non sim. quasi vindicare me non possim.
Vic vt me crimineture quasi ego non possim
grauiora in eo componere. Qui talia dicit nõ est
mitis atq; humilis. non est sine temptatione.
Temptator eum exagitat. ipse ei tales opini/
ones inserit. Plerumq; adhibz hominem atq;
apponit neꝯ spiritus. qui hec illi dicat. Sed tu
in petra fixum vestigiũ tene. Et si seruꝰ conuici/
um dicat. iustus taceat. Et si infirmus contume/
liam faciat iustus taceat. Et si pauper crimineꝰ.
iustus non respondet. Vec sunt arma iusti vt
tacendo vincat. Sicut periti iaculandi edẽtes
solent vincere. et fugientes grauioribus sequẽ/
tes vulnerare ictibus. Quid enim opus ẽ mo/
ueri. cum audimus conuicia? Cur nõ imitamur
dicentem. Obmutui et humiliatus sum. a filui
a bonis? An hoc dixit tantũmodo. non etiam
fecit dauid? Immo etfecit. Nam cum ei conuici/
aretur semei filius gemini tacebat dauid. Et ꝯuis se/
ptus armatis non retorquebat conuicium. nõ
vltõ ez quẽbat. eoꝰq; vt diceꝝ sibi sauie filio



qꝑ vindicaē im eum vellet non ꝓmiserit. Ibat ergo tāq̄ mutus a humiliatus. ibat tacēs nec mouebatur. cum vir appellaretur sanguinis. q̄a erat conscius ꝓprie mansuetudinis. Non ergo mouebaē conuicijs cui abundabat bonorum operū conscientia. Itaq; qui cito iniuria mouetur. facit se dignū videri contumelia. dum vult ea indignus probari. Melior est itaq; qui cōtēnit iniuriam. q̄ qui dolet. Qui enim contēpnit. quasi non sentiat ita despicit. Qui autem dolet. quasi sensit. Neq; improuide ad vos filios meos scribens huius psalmi prohemio vsus sum. Quem psalmū ꝓpheta dauid sancto Idithim legendum canendūq; dedit. Ego vobis suadeo tenendū. delectatus ei⁹ sensu profundo. a virtute sentētiarum. Aduertimus enim ex hijs que breuiter libauimus. et silendi patientiam a oportunitatem loquendi. a in posterioribus contemptum diuitiarum. que maxima virtutū fundamēta fiūt hoc psalmo doceri

De bono officio capi. q.

Quoniam igitur hunc psalmum considero. successit animo de officijs scribere. De quibus etiam si quidam phīe studentes scripserint. vt panethius a filius ei⁹ apud grecos. tullius apud latinos. non alienū duxi a nostro munere vt et ipē scriberem. Et sicut tullius ad erudiendū filium. ita

ego quoq; ad vos informādos filios meos. Neq; enim minus vos diligo. quos in euangelio genui. ꝙ si cōfugio fuſ cæpiſſem. Non enim vehemētior eſt natura ad diligendū ꝙ gracia. Pl9 certe diligere debemus. quos ꝑpetuo nobiſcum putam9 futuros. ꝙ quos in hoc tantum ſeculo cōmanere videm9 Illi degenere & naſcunē frequēter qui dedecorant patrem. vos aūt elegim9 vt diligamus. Itaq; illi neceſſitate diligūtur. que non ſatis ydonea atq; diuturna eſt ad ꝑpetuitatem diligēdi magiſtra. vos iudicō quo magnū caritatis pond9 ad vim diligēdi adiūgitur. ꝓbaē quos diligas a diligē quos elegeris. Ergo quomā pſone cōuemūt. videam9 vtrum res ipſa conuemat ſcribere de officijs. Et vtrū hoc nomē philoſophorum tantūmodo ſtole aptum ſit. an etiam in ſcripturis ēpiaē diuinis. Pulchre itaq; dū legim9 hodie euāgelium. quaſi adhortaētur adſcribendum ſanct9 ſpūs obtulit nobis lcōnē. qua cōfirmaremur etiā in nobis officiū dici poſſe. Nam cum zacharias ſacerdos obmutuiſſet in tēplo a loqui nō poſſ. factū eſt imāt. vt impleti fūt dies officij eius abijt in domum ſuam. Legimus igitur officium dici a nobis poſſe. nec ratio ipa abhorret. qñquidē officiū ab efficiēdo dictū puta9 ꝙñ efficiū. ß ꝑpt decorē ꝓmois vna immutata trā officium nuncupaſ. Vt certe vt ea agas



que nulli officiant.ꝓsint ommib⁹.Officia autem ab honesto ⁊ vtili dici estimauerunt.et de hijs duobus eligere quod prestet.Deinde incedere.vt duo cōcurrāt honesta ⁊ duo vtilia.⁊ q̄ ratur.quid honestius ⁊ quid vtilius.Primū igitur in tres partes diuiditur.honestum ⁊ vtile. et quid prestantius.Deinde hec tria in quinq; genera diuiserunt.in duo honesta.et duo vtilia.et eligendi iudicium.Prima ptinere aiūt ad decus honestatemq; vite.Secunda ad vite cōmoda.copias.opes facultates.de hijs eligendi iudicium fubesse.Hec illi.Nos autē nichil oīno nisi quod deceat honestum sit futurorū magis q̄ pūtium metimur formula.Nichilq; vtile nisiqđ ad vite illius eterne ꝓfit graciam desimus.non quod ad delectacōnem pūtis.Neq; aliqua cōmoda in facultatibus et copijs opū constituimus.sed in cōmoda hec putam⁹ si nō reiciantur.Eaq; oneri cum sint estimamus magis q̄ dispendio cū erogantur.Non supfluum igitur scriptōnis nostre est opus.quia officiū diuersa estimamus regula.atq; illi estimauerunt.Illi seculi cōmoda in bonis ducunt.Nos hec etiam in detrimētis.qm̄ qui hic recipit bona vt ille diues.illic cruciatur.et lazarus qui mala hic ptulit.illic consolacōnem inuenit.Deinde qui illa non legūt nostra legent si volent.

qui sion sermonum suppellectilem neqz arte di/
cendi sed simplicem veru exquirunt graciam.

De officio loquendi Capi. 7.

Eorum autem in nostris scripturis pri/
mo ostitui loco. qd̄ grece prepom dicitur.
instruimur a doemur legetes. te decet
ymn⁹ de⁹ in syon. vel grece coiri peyonos oeos
enemo. Et aplʒ ait. loquere que decent sanā do/
trinā. Et alibi decebat aūt eum p quē oia. a p/
ter quē omnia multis filiis in gloriā adductis.
ducem salutis eoru p passionem cōsummare. Nū
quid prior panethius. nūquid Aristotiles. qui
a ipse disputauit de officio. ꝙ dauid. cum a ipse
pythagoras qui legitur socrate antiquior. pro/
phetam secut⁹ dauid. legē silencij dederit suis?
Sed ille vt p quinquēnium discipulis vsum in/
biberet loquendi. dauid autem non vt natue
munus imminueret. sed vt custodiam proferē/
di sermois docet. Et pythagoras quidē vt non
loquēdo. loqui docet. dauid vt loquendo ma/
gis discerem⁹ loqui. Quō enim sine exercitō do/
trina. a fine vsu p̄fect⁹? Qui disciplinā bellicā
vult assequi. cotidie exercet armis. a tanq̄ in
p̄nctu posit⁹ p̄ludit preliū. a velut coram po/
sito p̄tedit hoste. atq; ad pitiā vireſq; iaculādi.
l̄ suos exploat lactos. vl adūsaiorum dedimat i/
ctus. a vigilanti exit obtutu. Qui nauim in mari

regere gubernaculis studet. vel remis ducere. p
us in fluuio ꝓludit. Qui canendi suauitatem et
uocis affectant ꝓstantiã. prius sensim in canen
do uocem exercitant. Et qui uiribus corpis legiti
moq; luctandi certamine coronã petũt. quoti
diano usu palestre durantes membra. nutriẽtes
pacientiam. labori assuescunt. Hec ipsa natura
nos in paruulis docet. qui prius sonos meditã
tur loquendi. ut loqui discant. Itaq; sonus ex
citatio quedam. et palestra uocis est. Ita ergo
et qui uolunt discere cautõem loquendi. qd na
ture est non negent. qd custodie est exerceant.
ut qui in specula sunt. speculando intendãt non
dormiendo. Omnis enim res ꝓfectus ac domesti
cis exercitijs augetur. Ergo dauid tacebat. nõ
semp. sed pro tempe. non iugiter neq; omnib9.
sed irritanti aduersario. puocanti peccatori nõ
respondebat. Et sicut alibi ait. Loquẽtes uani
tatem. q cogitãtes dolũ non audiebat quasi sur
dus. q̃ mutus non apiebat illis os suum. Qua
et alibi habes. Noli respondere imprudenti ad
imprudentiam ei9. ne similis illi fias. Primum
igitur officiũ est loquendi mod9. Hoc sacrifici
um laudis. deo dependitur. Hoc reuerentia ex
hibetur cum scripture diuine leguntur. hoc ho
norantur parẽtes. Scio loqui plerosq; cũ tace
re nesciant. Rarum est q̃ q̃ꝫ tacere. cũ sibi nõ

profit loquí Sapiẽs vt loquatur·multa prius cogitat·quid dicat·et cui dicat quo in loco·et quo in tpe.Est ergo a tacẽdi a loquendi modus.Est etiã in factis mod⁹.Pulchrũ est igitur tenere menſuram officij. De officõ medio

Officiũ autẽ omẽ a pfecto Capitu·c· aut mediũ aut pfectũ est.Quod sanctarũ ſcripturaꝝ auctoitate ꝓbaẽ possum⁹ Habem⁹ etenĩ in euãgelio dixisse dñm ſi vis in vitam eternã venire·serua mãdata.Dicit ille. Que? Jhesus aũt dixit illi.Nõ homicidiũ facies. non adulterabis·nõ facies furtũ.Nõ falsum testimonium dices.Honora patrẽ a matrẽ·a diliges ꝓximum tuũ sicut teipsũ.Hec sũt media officia·quib⁹ aliq̃d deest.Demiqz dicit illi adolescens.Omia hec custodiui a iuuentute mea·q̃d adhuc michi deest?Ait illi Jhesus.Si vis perf⁹ esse·vade a vende omia bona tua a da paupib⁹ a habebis thesauꝝ in celo·et veni sequere me. Et supra habes ſcriptũ.vbi diligẽdos inimicos a orandũ dicit pro calũpniãtib⁹·a plequẽtib⁹ nos·a benedicẽ maledicentes.Hoc nos facere debẽ si volum⁹ perfecti eẽ·sicut pat nr qui in celis est.Qui sup bonos a malos solem suum iubz radios fundẽ·et pluuia et rore terras vniuersorum sine vlla discretione pinguescere.Hoc ẽ igit̃ pfectum officium quod catholica dixerit

greci quo corriguntur omnia que aliquos po-
tuerunt lapsus habe. De mia in paupes

BOna etiam misericordia Capi. x.
que et ipsa pfectos facit. quia imitatur
pfectum patrem. Nichil tam cōmendat
xpianā aiam q̄ misericordia. primū in paupes
vt cōes iudices partus nature. que ommb⁹ ad
vsum generat fructus terrarū. vt quod habes
largiaris paupi. a consortem a conformē tuum
adiuues. Tu nummū largiris. illic vitā accipit
Tu pecuniā das. illic substātiam suam estimat.
Tuus denari⁹ census illi⁹ est. Ad hec plus ille
tibi confert. cum sit debitor salutis. Si nudum
vestias. teipsum indues iustici am. Si peregrinū
sub tectum tuum inducas. si suscipias egentē. il-
le tibi acquiret sanctoy amicicias et eterna ta-
bernacula. Non mediocris ista gratia. Corpo-
ralia seminas. a recipis spūalia. Miraris indici-
um dñi de sancto Job. Mirare virtutem eius q̄
poterat dicere. Oculus erā cecoy. et pes claudo-
rum. Erā infirmorū pat. vellerib⁹ agnorū meo-
rum calefacti sunt humeri eoy. foris nō habi-
tabat peregrin⁹. Ostium autem meū omni vei-
enti patebat. Beatus plane de cui⁹ domo nunq̄
vacuo sinu paup exiuit. Neq; enim quisq̄ ma-
gis beat⁹. q̄ qui intelligit sup pauperis necessi-
tatem. et infirmi atq; inopis erumpnā. In die

iudicij habebit salutē a dño. quē habebit sue debitorem misericordie. De putatib⁹ deū de afflictis iustis non curare Capitulū octauū.

Sed pleriq; reuocantur ab officō dispēsatricis misericordie. dū putant hoīs actus non curare dñm. aut nescire eū quid in occultis geram⁹. quid tenear nostra cōscientia. aut iudicium eius neq; iustū videri. quando peccatores diuitijs habūdare vident. gaudē honorib⁹. sanitate. liberis. Cōtra aūt. iustos imopes degere. inhonoros. sine liberis. infirmos corpore. luctu frequētī. Nec mediocris ea questio. q̄ quidem tres illi ēges. amici Job ꝓterea eū peccatorem pnūciabant. q imopē factū ex diuite. orbatum liberis ex fecundo parente. pfusum vlceribus a capite vsq; ad pedes videbāt. Cuib⁹ hanc sanctus Job ꝓponit assertōnem. Si ergo ꝓpter peccata mea hec patior. cur impij viuūt? Inueterauerunt autē a in diuitijs semen eorū secundum voluntatem. filij eorum in oculis. domus ipsorum abundant. timor autem nullus. flagellum autem a domino non est ipis. Hec videns infirmus corde. exagitatur. et studium auertit suum. Cuius dicturus sermones. ante sanctus premisit Job dicens Portate me. ego autem loquar. deinde ridete me. Nam et si arguor. quasi homo arguor. portate ergo onus

sermonū meoꝝ. Diturus enim sum quod nō
probo. sed ad vos redarguendos. pferam ꝓmo
nes eorum iniquos. aut certe quia ita est vsus
Quid autem. Nūquid ab hōmine arguor. Hoc
est. homo me non potest redarguere quia pec
cauī. Et si arguī dignus sum. quia nō ex euiden
ti culpa me arguitis. ꝫ ex iniurīs estimatis me
rita delictorū. Videns ergo infirmus. i abūda
re iniustos fuccessib⁹ prosperis. se aūt atteri. di
cit dño. discede a me. vias tuas scīe nolo. Quid
prodest quia seruimus ei. aut que vtilitas quia
occurrim⁹ ipsi. In manib⁹ eorū omnia bona. o
pera autem impiorum non videt. Laudatur in
platone q̄ in policia sua posuit eum. qui contra
iusticiam disputandi partes recepisset. postu
lare veniam dictorū que non probaret. ꝛ veri i
ueniendi. atq; examinande disputacōis gratia
illā sibi impositam psonam diceret. Quod eoūl
q; tuli⁹ probauit. vt ipse in libris quos scripsit
de republica. eam sententiā dicendā putauerit
Quanto antiquior illis Job. qui hec prim⁹ ēppe
tit. nec eloquentie phalerā de grā. sed veritā
tis probande p̄termittenda estimauit. Statim
q; ipse questionē eodem ēddidit. subiciens q̄
extinguatur lucerna impiorum. et futura sit eo
rum euersio. Non falli deum doctorem sapiē. et disciplīe. sed esse ve
ritatis iudicem. Et idco non secundū forensem

abundantiã estimãdã beatitudimẽ singulorũ
sed scõm interioꝛẽ ꝺscientiã. que innocentũ et
flagicioſoꝝ merita diſcernit. vera atq; incoꝛru
pta penaꝝ ꝑmioꝛũq; arbitra. Moꝛitur innocẽs
in ptãte ſimplicitatis ſue. in abũdantia ꝓpie
volũtatis. ſicut adipe repletã aiam gerens. At
uero peccatoꝛ. q̃uis abũdꝫ foꝛis. a delicijs diſ
fluat. oꝺoꝛib⁹ fragret. ſi amaritudine aĩe ſue vi
tam exigit. a vltimũ diem claudit. nichil ſecum
eoꝝ que epulatus fuerit referẽs. homi nichil ſe
cũ afferẽs. niſi preda ſceleꝝ ſuoꝝ. Hec cogi
tans. nega ſi potes. diuũm eſſe iudicij remuneꝛa
tõnẽ. Ille ſuo affectu beatus. hic miſer. Ille ſuo
iudicõ abſolutus. hic reꝰ. Ille in exitu letꝰ. hic
merens. Cui abſolui põt. qui nec ſibi innocens
eſt. Dicite inquit michi. vbi eſt ꝓtectio tabna
culoꝝ eius. Signum eiꝰ non inuenietur. vi
ta etenim facinoroſi vt ſompnium. Apuit ocu
los. tranſiuit requies eius. euanuit delectacõ. li
cꝫ ipa q̃ videꝛẽ dũ viuũt impioꝝ reges in infer
no ẽ. Viuẽtes enĩ in infernũ deſcendũt. Vides
continuum peccatoꝛis. interroga eius conſcien
tiam. Nõne grauiꝰ omib⁹ fetet ſepulchris. In
tueis leticiã eiꝰ. a ſalubtatẽ miraris coꝛpis filio
rũ atq; opũ abundãtiã. Introſpice vlcera. a
vibices aĩe eiꝰ. a coꝛdis meſtitudiẽꝫ. Nã de opi
bꝫ q̃d loquar cũ legeis q̃ in abũdãtia ẽ vita eiꝰ.

Cū scias quia a si tibi videatur dūtes. sibi pau/
per est. a tuum iudicium suo refellatur. De mul/
titudine q̄ filiorum a de mdolētia q̄d loquar. cū se
ipse lugeat. et sine hērede futurū iudicet. cū imi/
tatores sui. successores suos esse nolit. Nulla ei
hereditas peccatoris. Ergo impius ipē sibi pena
est. Justus autem ipse sibi gloria. Et vtriq; aut
bonorū aut malor operū merces ex seipō soluiē.

Soluto questionis hmōi. Capitulum. q.

Sed reuertamur ad ꝓpositum. ne diuisio/
nem factam preteriisse videamur. qua oc/
currimus opinioni eor. qui videtes sce/
leratos quosq; diuites. letos. honoratos. potē/
tes. cum pleriq; iustor egeāt atq; infirmi sint.
putant vel michil de nobis deum curare vt epi/
curei dicunt. vel nescire actus hominum vt fla/
gicioſi putant. vel si scit omnia. iniquū esse iudi/
cem. vt bonos egere paciaē. abundare impro/
bos. Nec supfluus velut quida excursus fuit. vt
opinioni hmōi [illegible] ipsor affectus responderet.
quos beatos iudicant. cum ipsi se miseros pu/
tent. Arbitratus enim sum. q ipsi sibi facilius
q̄ nobis credereē. Quo decurso. prodiue estimo
vt refellam cetera. Et primo eorum assertionē
qui deum putant curam mundi nequaq̄ habe/
re sicut aristotiles asserit vsq; ad lunam eius
descendere prouidentiā. Et quis opator negligat

operis sui curam. Quis deserat et destituat. qđ ipse condendum putauit. Si iniuria est regere nonne est maior iniuria fecisse. Cum aliqđ nō fecisse nulla iniusticia sit. Non curare qđ feceis summa demētia est. Qđ si deum creatorē suū abnegant. aut feraz a bestiarū se haberi numero cēsent. quid de illis dicamus. qui hac se cōdēnant iniuria. Per omnia ire deū ipsi asserunt. et omnia in virtute eius consistere. vim a maiestatem eius p omnia elemēta penetrare terras cēlū mare. a putant iniuriam eius si mētē hois qua nichil nobis ipse prestantiꝰ dedit. penetret a diuine maiestatis ingrediatur scientia. Hz horū magistrum velut ebriū a voluptatis patronum. ipsi q̄ putātur sobrij irrident philosophi Nā de aristotilis opinione quid loquar. qui putat deū suis cōtentum esse finibꝰ. a pscripto mō regni regē. vt poetarū loquūtur fabule. qui mūdū ferunt in tres esse diuisum. vt alij cēlum alij mare. alij inferna co ercenda imperij sorte obuenerint. eosq; cauere ne vsurpata alienarum partiū solicitudine inter se bellum excitēt Similiter ergo asserant q deus terrarum curam nō habeat. sicut maris vel infernī non habet. Et quomodo ipsi excludunt quos sequuntur poetas. Sequitur illa responsio vtrum deum. si operis sui cura. non preterit. pretereat scientia.

Ergo qui plantauit aurē nō audit. qui finxit o
culum non videt. Non pterijt hec vana opinio
sanctos pphetas. Denique dauid inducit eos lo
quentes. quos supbia inflatos asserit. Quid ei
tam supbum. qp cum ipsi sb pcō sint alios indi
gne ferant peccatores viuere. dicentes. vsqz q̄
pcōres dñe. vsquequo peccatores gloriabunt.
Et infra. Et dixerunt nō videbit dñs. neqz intel
ligit deus iacob. Quibus respōdit pphēta dicēs
Intelligite nūc insipientes in populo. a stulti a
liquando sapite. Qui plantauit aurem non au
diet. aut qui finxit oculum non considerat. Qui
corripit gentes non arguet. qui docet hominem
scientiam. dñs scit cogitacōnes hominū quoni
am vane sūt. Qui ea que cūqz vana sūt deph en
dit. ea que sancta sūt nescit. a ignorat qd ipse
fecit. potest opus suū ignorare artifex. Homo
est a in ope suo latentia deprehendit. et deus op̄s
opus suū nescit. Alti9 ergo profundū in ope. qp
in auctore. Et fecit aliquid qd supra se eēt. cui9
meritum ignoraret auctor. cuius affectū nescit
arbiter. Hec illis Ceterū nobis satis est ipsius
testimoniū qui ait. Ego sum scrutans corda et
renes Et in euāgelio quid ait dñs ihesus. Quid
cogitatis mala in cordib9 vestris. Sciebat enī
qp cogitarent mala. Denique euangelista testat
dicens. Sciebat enim ihesus cogitacōes eorum.

Ruoꝝ non poterit satis mouẽ opinio. si facta eorũ considerem⁹. Nolunt supra se esse iudicem quẽ nil fallat. Nolũt ei dare occultoꝝ scientiam. qui metuunt occulta sua prodi. Sed etiã dñs scit ens opa eoꝝ tradidit eos in tenebras. In nocte inquit fur erit. Et oculꝰ adulteri seruabit tenebras dicens. nõ cõsiderabit me oculus. et latibulũ psone oppositi fue. Omnis enim qui lucẽ fugit diligit tenebras. studẽs latẽ cũ deum latere nõ possit. qui intra pfundũ abyssi. et intra hominũ mẽtes. non solum tractata. ꝫ etiã voluẽda cognoscit. Deniq; ait ille qui dicit in ecclesiastico. quis me videt. et tenebre opiũt me et parietes. quẽ vereor. et quis in lectulo suo positus hec cogitet. vbi non putauerit comprehendit⁹. Et erit inq; dedecus q̃ non intellexerit timorem dei. Quid autẽ tam stolidũ. q̃ putaẽ q̃ deũ quicq̃ pretereat. cũ sol q̃ minister lumis ẽ. etiã abdita penetret. et in fundamenta domꝰ vel secreta cõdauis vis caloris eius irrumpat? Quis neget verna tẽperie. tepefieri interiora terrarũ. quas glacies hyberna constrinxerit? Norunt ergo arborũ occulta vim caloris vel frigoris. adeo vt radices arborum aut vranẽ frigore. aut fetu solis virescãt. Deniq; vbi dementia celi arriserit. varios terra se fundit in fructꝰ. Si igiẽ radius solꝰ fũdit lumẽ suũ sup oẽz terrã. et in ea q̃ clausa fũt inserit.

nec vectibus ferreis·aut grauiū valuarū obici
bus·quo mínus penetret impeditur·quomodo
nō pōt intelligibilis dei splēdor·in cogitatōes
hominū et corda·semet que ipse creauit inſere
rē̄ſed ea que ipse fecit non videt·et fecit vt me
liora sint que facta sunt·et potentiora·q̄ ipē ē
qui ea fecit.vt possint quādo volūt cognitōem
sui opatoris latere.¶Tantā ergo virtutem a po
testatem inſerit mentib⁹ nostris·vt eam comp
hēdere cum velit ipse nō possit.¶duo absoluim⁹.
et vt arbitramur nō incōgrue nobis hmōi cēci
dit disputatō. ¶Cur pcōres abundēt
cū iusti egeāt a afficiātur Capitulum·10·

¶Terciū gen⁹ questionis reſidet hmōi.
Cur pcōres habūdent opib⁹ et diuitijs.
epulentur iugiter sine merore·sine luctu.
Justi autem egeant a afficiantur·aut coniugū
amissione·aut liberorū.¶Quib⁹ satisfacere debu
it illa euangelij parabola·q̄ diues purpura a
bisso induebat̄·et epulas copiosas exhibebat
quotidie.¶Paup autem plen⁹ vlcerū de mensa
eius colligebat reliquias.¶Post obitum vero v
triusq;·paup erat in sinu abrahe requiē habēs
diues autē in supplicijs.¶Nonne euidens est me
ritorum aut premia aut supplicia post mortem
manere;¶et recte quia in certamine labor ē·post
certamē alijs victoria·alijs ignominia.¶Nūqd

prius q̄p cursus conficiatur·palma cuiq̄ datur aut defertur corona.¶Merito paul⁹ certamen inquit bonū certaui·cursum cōsumaui.fidem seruaui.¶Cō reliquū.¶posita est michi corona iustic̄e quam reddet michi dñs in illa die iustus iudex ¶Non solum autem michi·sed etiam hijs qui diligunt aduentū eius.¶In illa inquit die reddet·non hic.¶Dic autem in laborib⁹·in periculis.naufragijs·quasi athleta bonus decertabat·q̄ sciebat·quoniā p multas tribulatōes oportz nos intrare in regnū dei.¶Ergo nō potest quis p̄miū accipere nisi legitime certauerit.¶Nec est gloriosa victoria·nisi vbi fuerint laboriosa certamina ¶Nōne iniustus est·qui ante dat premiū q̄p certamen fuerit absolutū.¶Ideoq̄z dñs in euangelio ait.¶Beati paupes spiritu·qm̄ ipōz est regnū celoz.¶Non dixit·beati diuites·sed paupes.¶Inde incipit beatitudo iudicō dīno.vbi erumpna estimatur humano.¶Beati qui esuriūt·q̄ ipi saturabūtur·beati qui lugēt·qm̄ ipi cōsolacōnem habebunt·beati misericordes qm̄ ipis miserebit̄ deꝰ beati mundo corde·quoniam ipsi deū videbunt·beati qui psecutōnem patiuntur ꝓpter iustic̄ā·qm̄ ipōz est regnum celoz·beati estis cū vobis maledicēt hoies·et psequentur·et dicent omne malum aduersum vos ꝓpter iustic̄ā.¶Gaudete et exultate qm̄ merces vestra copiosa est in celo.

futuram non pñtem·in cælo non in terra mercedem promisit esse reddendã. Quid alibi poscis quod alibi debetur? quid ꝓpere coronã exigis. anteq̃ vincas? Quid detergere puluerẽ. quid requiescere cupis? Quid epulas gestis anteq̃ stadium soluatur? Adhuc popul⁹ spectat. Adhuc athlethe in certamine sunt. a tu iam ocium petis? Sz forte dicas. Cur impij letantur? cur luxuriantur? cur etiam ipi non mecum laborãt? qm̃ qui non subscripserint ad coronam non tenẽtur ad laborem certaminis. Qui in stadiũ non descenderint non se pfundũt oleo. nõ oblinũt puluere. Quos manet gloria exspectat iniuria. Vnguẽta spectare solent non decertaẽ. non solem. est⁹ puluerẽ imbresq; ꝓtendicant ergo a ipsi athlethe venite nobiscum laborate. Sz respondẽt spectatores. Nos hic interim de uobis iudicamus. uos autem sine nobis corone si vicerit⁹ gloriã vendicabitis. Isti igitur qui in delicijs. quã in luxuria. rapinis. questib⁹. honorib⁹ studia posuerunt sua spectatores magis sunt q̃ preliatores habent lucrum laboris. fructum virtutis nõ habent. fouẽt ociũ. astucia a improbitate aggerãt diuiciarũ aceruos. sed exoluẽt seram. licet neq̃ cic fue penam. Horũ requies in inferno. tua vero in celo. Horũ domus in sepulchro. tua in paradiso. Vnde pulchre vigilare eos in tumulo

Job dixit. qz ſopoꝛem quietis habẽ nõ pñt. quẽ ille dormiuit qui ſurrexit xps. Noli igiẽ vt paruul⁹ ſape. vt paruul⁹ loqui. vt paruul⁹ cogitare. vt puul⁹ vendicare ea que ſunt poſterioꝛis etatis. Pfectoꝛ eſt coꝛona. Erſpecta vt veniat quod pfectum eſt. quando nõ p ſpẽm i enigmate. ſed facie ad faciem formã ipſam redopte veritatis poſſis cognoſcere. Tũc qua cauſa ille diues fuerit q̃ erat improb⁹ a raptoꝛ alieni. q̃ cauſa potens ali⁹. qua cauſa ille abundauerit libeꝛis. ille fultus honoꝛib⁹. cuel abitur. fortaſſe vt dicatur raptoꝛi diues eras. qua cauſa aliena rapiebas? Egeſtas non compulit. inopia non coegit. Nonne ideo te diuitem feci. vt excuſatõnem habere non poſſis? Dicatur etiã potenti. cur nõ affuiſti vidue. oꝛphanis quoq; iniuriam patiẽtibus? Nũquid tu infirmus eras? Nũquid non poteras ſubuenire? Ideo te feci potẽtem. vt nõ inferres ~~iniuriã~~ violentiam. ſed repelleres. Nõ tibi ſcriptũ ẽ. Eripe iniuriã accipienti? nõ tibi ſcriptũ eſt. Eripite pauperẽ. a egenũ de manu peccatoꝛis liberate? Dicat etiã abundãti liberis. honoꝛibus te cumulaui. ſalubritatem coꝛporis conceſſi tibi. Cur non ſecutus es precepta mea? famulus meus quid feci tibi. aut q̃d ~~o~~triſtaui te? Nõne ego tibi liberos dedi. honoꝛes contuli. ſalutẽ donaui? Cur me negabas? Cur eſtimabas q

ad scientiam meā que gereres non puenirent?
Cur tenebas dona mea. despiciebas mandata
mea? Demiq; de iuda proditore hec colligere licz.
quā a apostol⁹ inter duodecim electus est. a locu
los pecuniarū quas paupibus erogaret cōmis
sos habebat. ne videretur aut quasi inhonorus.
aut quasi egen⁹ dñm p̄didisse. Et ideo vt iusti
ficaretur in eo dñs hec ei contulit. vt non quasi
iniuria exasperatus. sed quasi p̄uaricat⁹ grām
maiori esset offense obnoxius.

De bono officō qđ hmōi ꝯgruit ab adolescē
tia. Et q̄ verecūdia multimodis sit Capitu. II.

QVoniam igitur a penam improbitati. a
virtuti fore premiū satis datuit. de offi
ciis aggrediamur dicē. que nobis ab a
dolescentia spectāda sunt. vt cū etate accrescāt
simul. Est igitur bonoꝝ adolescentium timorem nō.
dei habere. deferre parētibus. honorem habē se
moribus. castitatem tueri. non aspnari humili
tatem diligere clemētiam ac verecundiam. que
ornamento sunt minori etati. Vt enim in semb;
grauitas. in iuuenib⁹ alacritas. ita in adolescē
tib⁹ verecundia velut quadam dote cōmēdat
nature. Erat Isaac deum timens. vt pote abrahe
indolis. deferens patri vsq; eo. vt aduersus pa
ternā voluntatem. nec mortem ēcusaret. Joseph
quoq; cum somniasset q̄ sol et luna et stelle

adorarent eū. sedulo tñ obsequio. referebat patri. Casto ita ut ne sermonē quidē vellet audire nisi pudicum. Humilis vsq; ad seruitutē. verecundo vsq; ad fugam. patiens vsq; ad caritatem. remissor iniurie vsq; ad remunerationem. Cuius verecūdia tanta fuit. vt oprehensus a muliere vestem in manibus eius fugiēs mallet relinquē quā verecundiā deponere. Moyses quoq; a Jeremias electi a dño vt oracula dei predicarēt populo. quod poterant p grām. excusabāt p verecundiā. Pulchra igit virtus verecūdie a suauis grā. que nō solū in factis sed etiā in ipis spectatur sermonibus. ne modum progrediais loquē di. nequid indecorū sermo resonet tuus. Speculū nō. enim mētis plerūq; ī verbis efulget. Ipm vocis sonū libret modestia. ne cuiusq; offendat aurē vox fortior. Denīq; in ipō canēdi genē prima disciplina verecundia est. ymmo etiā in omī vsu loquendi. vt sensim quis aut psallē aut canere aut postremo loquī incipiat. vt verecūdia principia cōmendēt. præsum. Silēciū quoq; ipm in nō quo est reliquarum virtutū ociū. maxime ad verecundie est. Denīq; si aut infancie putatur. aut supbie pbro datur. si verecūdie laude ducit.

Tacebat in periculis susanna. et grauius verecundie q̄ vite dampnum putabat. Nec arbitrabatur periculo pudoris tuendam salutem.

deo soli loquebatur. cui poterat casta verecun/
dia eloqui refugiebat ora intueri virorū. Est ei
et in oculis verecundia. vt nec videre viros fe/
mina nec videri velit. Neq; vero quisq; solius
hanc laudem castitatis putet. Est enim vere/ nō.
cundia pudicicie comes. cui? societate castitas
ipa tutior est. Bon? enim regende castitatis pu/
dor est comes. qui si pretendat et que prima pi/
cula sunt pudicicia temptat non sinat. hic p/
mus in ipso cognitōnis ingressu dñi matrē cō/
mendat legentibus. a tanq; testis locuples di/
gnā que ad tale mun? eligeretur astruit. q in
cubiculo. q sola. q salutata ab angelo tacet. et
mota est in introitu eius. q ad virilis sex? spe/
cie peregrinam turbat aspect? virginis. Ita
q; q; uis humilis. pre verecundia tamē nō ēsa/
lutauit. nec vllum responsum ētulit. nisi vbi de
suscipienda dñi generatōne cognouit. vt qua/
litatem effectus discæret. non vt sermonem pre/
ferret. In ipsa quoq; oratōe nostra multum ve/
recundia placet. multum conciliat gracie apud
dñm nostrū. Nonne hec p tulit publicanū. a cō/
mendauit eum. qui nec oculos audebat ad cel̄
leuare. Ideo iustificatur magis dñi iudicio q; il/
le phariseus. quē deformauit p sumptō. Ideoq;
orem? in incorruptōne quieti a modesti spūs. q
est ante deum locuples vt ait petrus. Magna

igitur modestia/que cū sit ētiam sui iuris remis/
sio⁹.michil sibi vsurpans.michil vendicans a q̄/
dām odo inter vires suas cōtractio⁹.diues est
apud deum.Apud quē nemo diues.diues est
modestia:quia dei porcō est.Paul⁹ quoq; orati/
onem deferri p̄cepit cū verecundia a sobrietate.
primam hanc a quasi preuiā vult esse oratōis
future.vt non glorietur peccatoris oratō ꝙ qua/
si colorem pudoris obducat.a quo plus defert
verecundie.de recordatōe delicti.eo vberiorem
mereatur graciam.Est a im ipso motu/gestu.im/
nō cessu tenenda verecundia.habitus enim men/
tis in corpis statu cernitur.Dinc homo cordis
nostri absconditus.aut leuio⁹.aut iactantio⁹.a
turbidio⁹.aut contra grauio⁹ a cōstantio⁹.et pu/
nō rio⁹ et maturio⁹ estimatur.Itaq; vox quedam
est animi corpis motus.Meministis filij quen
dam amicū.cum sedulis se videret commenda
re officijs.hoc solum tamen im derum a me nō
receptum.qđ gestus eius plurimum deceret.
Alterq; quoq; cum im clero repissem iubē me ne
vnq̄ p̄ireī michi.qz velut quodam insolētis
imessus verbere.oculos feriret meos.Idq; di
xi cum redd̄etur post offensam muneri.hoc so
lū excepi.Nec fefellit sententia.Vterq; ei ab ec
desia cessit.vt qual imess⁹ p̄cedebat tal⁹ psi
dia ai demōstrāret nāq; alē arriane infestacōis

tpe fidem deseruit. Alter pecunie studio fie indi
cium subiret. sacerdotem se nostrum negauit.
Lucebat in illoꝝ mœstu ymago leuitatis. spes
quedam surrarum pursantiū. Sunt etiam q̄
sensim ambulando imitātur histrionicos gest⁹
a quasi quedā fericula pomparum et statuarū
motus mitantium. vt quocūcunq; gradum
transferunt. modulos quosdam seruare. vide
antur. Nec cursim ambulaē honestum arbitror
misi cum causa exigit alicui⁹ periculi vel iusta ne
cessitas. Nam plerumq; festinantes anhelos
vidēmus torquē ora. quibus si causa desit festi
nacōis necessarie. neuus iuste offensionis est
Sed non de hijs dico. quibus rara ꝓperacō ex
causa nascit. sed quibus magis a continua i na
tura vitie. Nec in illis ergo tā q̄ simulachroꝝ
effigies probo nec i istis tam q̄ excussorum rui
nas. Est etiam gressus probabilis. in quo sit spe
cies auctoritatis grauitatisq; pondus tranquil
litatis vestigium. Ita tamen si studium desit at
q; affectatio. sed motus sit pur⁹ ac simplex. Ni
chil enim fucatum placet. motum natura infor
met. Si quid sane in natura vicij est. industria
emendz. vt ars desit correctio. Rō si etiam ista
spectantur alcius q̄to magis cauendum est ne
quid turpe ore exeat. Hoc enim grauiter coīq̄
nat hominem. Nō enī cibus inquinat ſ iniusta

obtrectacõ. sed verboꝝ obscœnitas. hec etiã vul
go pudori sunt. In nostro vero officõ. nullũ ver
bum qđ inhoneste cadat. nõ mutat verecundiã
Et non solum michil ipi indecoꝝ loquí. ß ne au
rem quidem debem⁹ hmõi prebere dictis sicut
ioseph. ne incongrua fue audirꝫ verecũdie. ve
ste fugit relicta. Quomã quẽ delectat audirꝫ al
teꝝ loq̃ prouocat.

Qđ quedã nostri mẽbra corpis p verecũ
dia abscõdere debea⁹ Capitulũ. 12.

Intelligere quoqꝫ qđ turpe sit pudori mã
rime est. Spectare vero si quid hmõi fo
tuitu accedat. quanti horroris est. Quod
ergo in alijs displicet. nunquid potest in seip
so placere. Nec ipsa natura nos docet. que per
fecte quídem omnes partes nostri corporis ex
plicauit vt necessitati consuleret. a gratiam ve
nustaret. Sed tamen eas que decori aspectus fo
rent. in quibus forme aper quasi in arce qua
dam locatus. et figure suauitas. et vultus spe
cies emineret operandiqꝫ vsus esset paratior.
obuias atqꝫ apertas eliquit. Eas vero in quib⁹
esset naturale obsequium necessitatis. ne defor
me sui preberẽt spectaculum. partim tamq̃ i ip
so emẽdauit atqꝫ abscondit in corpore partim
docuit et sua sit tegendas. Nõne igitur ipsa na
tura est magistra verecundie. cuius exemplo

modestia hominū. quā a modo scientie quid de ceret appellatam arbitror id quod in hac no stri corpis fabrica abditum experit operuit a te xuit. vt ostium illud qđ ex transuerso faciēdū in archa illa Noe iusto dictum est. i qua t' eccie vel nostri figura est corporis. p qđ ostium egerū tur eliquie ciborū. Ergo nature opifex sic nostre studuit verecundie. sic decorū illud et honestū in nostro custodiuit corpe. vt velut ducq̄ quos dam aque exitus cumulorū nostrorum post ter gum elegaet. atq; ab aspectu nostro auerteret ne purgacō ventris vsum oculorū offenderet. de quo pulchre apostol⁹ ait. Que videntur inquit membra corporis infirmiora necessariora sūt. Et que putam⁹ ignobiliora esse membra corporis hijs habundancōrem honorem circumdamus q̄ que inhoneste sūt nostra honestatē habūdā cōrem habent. Etenim imitacōne nature indu stria anxit graciam. Quod alio loco etiam alci us interpretati sum⁹. vt non solum absconda⁹ ab oculis. Vex etiā que abscondēda accipim⁹ eorum indicia vsusq; membroz suis appellacōi bus nūcupaē indecorū putem⁹. Demq; si casu apiantur hee partes. confunditur verecundia si studio impudentia estimaē. Vnde a filio noe cham. offensam retulit. quia nudatum videns patrē risit. Qui aūt operuerūt patrē accperūt

bñdictõis grãm. Exquo mos vetus. a in vrbe Roma. a implerisq; ciuitatib9 fuit. vt filij cũ parentib9 puberes vel generi nõ lauarent. ne paterne ẽuerentie auctoritas minuereẽ. Licet pleriq; se a in lauacro quantũ possunt tegant. ne vel illic vbi nudum totum corpus est. hmõi in tecta porcõ sit. Sacerdotes quoq; veteri more sicut in exodo legim9. Et facies illis bracas lineas vt tegatur turpitudo fudoris. a lumbis vsq; ad femora erunt. Et habebit eas aaron. et filij eius cum intrabũt in tabernaculum testimonij et cum accedent sacrificare ad aram sancti. et non inducent sup se pcm ne moriantur. Quod nonnulli nostroz seruare ad huc feruntur pleriq; spirituali interptacõne. ad cautionem verecũdie. a custodiam castitatis dictũ arbitrant

Ordo verecundie Capitulũ. ij.

Delectauit me diucius in partib9 demorari verecũdie. qz ad vos loquebar. qz aut tona ei9 ex vobis ẽcognoscitis. aut damna ignoratis. Que cũ sit oĩb9 etatib9 psonis temporib9 a locis apta. tamen adolescentes iuuenilesq; annos maxime decet In omi aũt suã dũ etate. vt deceat q̃d agas. a cõuenìat et quadret sibi ordo vite sue. vñ tulli9 eẽ ordinẽ putat i illo decoẽ suari oportẽ. idq; positũ dicit informositate ordine õitu ad actõez apto. Que difficile

ait loquendo explicari posse. a ideo satis esse intelligi formositatem autem cur posuerit non intelligo. Quamuis enim ille vires corporis laudet. nos certe in pulchritudine corporis locum virtutis non ponimꝰ gram tamen non erudimus quia verecundia a vultus ipos solet pudore effundē. gracioresqꝫ reddē. vt enim artifex in materia cōmodiore melius operari solet. sic verecundia in ipso quoqꝫ corporis decore plus eminet. Ita tamen vt etiam ipse non sit affectatis decor corpis. sed naturalis simplex. neglectꝰ magis q̄ expetitus. Non preciosis et allentibꝰ admixus vestimentis. sed coibus vt honestati vel necessitati michil desit michil accedat nitori. Vox ipsa non emissa non fracta. michil femineum sonans. qualē multi grauitatis specie simulare consuerunt. sed formam et quandam egulam ac sucum virilem reseruans. Hoc est enim pulchritudinem viuendi tenere. conuenientia cuiqꝫ sexui a psone reddē. Hic ordo gestorū optimus. hic ornatus ad omnem actionem accōmodꝰ. sed vt molliculū a infractum. aut vocis sonum aut gestum corporis non probo ita neqꝫ agrestē ac rusticū. Naturā imitemur eius effigies formula. disciplime forma honestatis ē.

Qđ ꝓpter ouiuia aut fabulas seculares domos alienas non audire debeamus Capitu. ix.

Habet sane suos scopulos verecundia nō quos ipsa inuehit sed quos sepe maurit. Sed ne in intemperantium incidam⁹ consortia· qui sub specie iocūditatis venenū infundūt bonis· hij si assidui sunt· a maxime in cōuiuio· ludo ac ioco eneruant grauitatem illam virilem. Caueam⁹ itaq; nedū relaxare animū volum⁹· soluam⁹ omnem armoniā· quasi contentum quendā bonorum opez. Vius enim cito inflectit naturā· vnde prudenter factis conuenire ecclesiasticis· a maxime ministrorum officijs arbitror dēclinare extraneorum conuiuia· & vt ipsi hospitales sitis peregrinantibus vel vt ea cauc̄one nullus sit obprobrio locus. Conuiuia quippe extraneorum occupac̄ones habent· cū etiam epulandi prodūt cupiditatem subrepūt etiam fabule frequenter· de seculo ac voluptatibus. Claudere aures nō potes· prohibē putatur superbie. Subrepūt etiam preter voluntatem pocula. Melio⁹ est tue domui semel excuses q̄ aliene frequēter. Erut ipē sobrio⁹ fugas· tū exaliena insolētia dēmpnari nō dz pūtia tua vidua ac v̄ginū domos· ñ visitādi grā iuniores adire nō ē op⁹. Et hoc cū seniorib⁹. hoc est cū preterieris· vel si grauior ē causa cū epō· qd nece est vt dem⁹ secularib⁹ obtrectādi locū· qd op⁹ est vt ille q̄ visitac̄ois crebrie accipiāt auctoritatē



Rs si aliqua illaꝝ forte labiē cur aliēi lapsus
fuleas mūdiam. Quā multos ētiā fortes illece
bra dēpit. Quanti non dēerunt erroi locū et
dēerunt fuspicioi. Cur non illa tempa quib⁹
ab eccīa vacas lectioi impendas. Cur nō cri
ftum reuifas xp̄m alloquaris xp̄m audias. Il
lum alloquimur cū oramus illū audim⁹ cū di
uina legim⁹ oracula. Quid nobis cum aliēis
domibus vna eft domus que oīs capit. Illi
potius ad nos veniant qui nos requirunt qd
nobis cum fabulis. Miniſterium altatib⁹ xp̄i
non obſequium hoīmib⁹ deferendū ēcepim⁹
humiles dēet eē mites dēet manſuetos gr̄ues
pacientes modū tenere in omnibus vt nullū
vicīū eē i moibz vel tacit⁹ vult l' p̄mo ānūciēt

Cautela a q̄liter ēprimaē iracūdia Capi. xx.

Caueatur iracundia aut ſi precauci non
poteſt cohibeatur. Mala enim illex pec
catī indignacō eſt. Rue ita animū pturbat vt rationi non relinquat locum primū eſt
igitur ſi fieri poteſt vt morū tranquillitas vſu
quodam a affectione xpoſitum in naturā ver
tat. deinde quoniā ita plerūqz motus infixus
eſt nature ac moibus vt euelli atqz euitari nō
queat ſi prouideri potuerit racōne reprimatur.
Aut ſi prius occupatus fuerit animus ab indi
gnacōe q̄ conſilio proſpici ac prouidi potuerit

ne occuparetur. meditare quomodo motum animi tui vincas iracundiam temperes. Resiste ire si potes. cede si non potes. quia scriptum est date locum ire. Jacob fratri indignanti pie cessit. et rebecce id est patientie instructus consilio. abesse maluit a peregrinari q̄p excitare fratris indignacōnem. a tunc redire cum fratrem mitigatum putaret. Et ideo tantam apud deum inuenit graciam. Quibus deinde obsequijs. quantis muneribus fratrem ipsum reconciliauit sibi. vt ille prerepte benedictōis non memi nisset. sed delate satisfactionis. Ergo si preuenerit et occupauerit mentem tuam iracundia. et ascenderit in te. non ēlinquas locum tuum. Locus tuus pacientia est locus tuus est racō. Sapientia est locus tuus. locꝰ tuus sedacō indignationis est. Aut si te contumatia respondentis mouerit a peruersitas impulerit ad indignacō nem. si non potueris mitigare mētem. reprime linguam tuam. Sic enim scriptum est. Cohibe linguam tuam a malo. a labia tua ne loquāntur dolum. Deinde Inquire pacem et sequere eā pacem illam Jacob sancti vide quantam. primum sedato animum si non preualueris. frenos lingue impone tue. Deinde reconciliacōis studium non pretermittas. Hec oratores seculi de nostris vsurpata in suis posuere libris



Ille sensus huiꝰ habet gratiam qui prior dixit vitemus ergo aut tpemꝰ iracundiam ne sit eius aut in laudibus exceptō. aut in vicijs exaggeratō. Non mediocre est mitigare iracūdiam non inferius ꝙ ommino non commoueri. Hoc nostrum est nature illud demiqꝫ cōmocōnes in pueris innocue sunt. que plus habent gracie ꝙ amaritudinis. Et si cito pueri inter se mouenē facile sedantur. et maiore suauitate in se recurrunt. Nesciunt se subdole artificioseqꝫ tractare Nolite hos contempnere pueros de quibꝰ dñs ait. Nisi cōuersi fueritis. a efficiamini sicut puer iste non intrabitis in regnum celoꝝ. Itaqꝫ a ipse dñs hoc est dei virtus. sicut puer cum maledicereē. non remaledixit. cum patrētur non repercussit. Ita ergo te compara vt quasi puer iniuriam nō teneas. maliciam non exerceas. Omia a te innocenter proficiscanē. Non cōsideres q̄d ab alijs in te reuertatur. locum tuum serua. simplicitatem a puritatem tui pectoris custodi. Noli respondē irato ad iracundiā eius. siue imprudenti ad imprudentiā eiꝰ. Cito culpā culpa excutit. Si lapides teras nōne ignis erumpit. ferūt gentiles vt in maius omnia verbis extollēsolent. Architte tarentini dictum philosophi qđ ad villicum suum dixerit. O te infelicem ꝙ afflictarē nisi iratꝰ essem. Sed iam dauid a armatā

derteram in indignationem compresserat. Et quanto plus est non remaledicere. q̄p non vindicare. et bellatores aduersum nabal ad vltionem paratos abigail deprecacōne reuocauerat Vnde aduertimus tempestiuis quoq; interressionibus. non solum cedere nos. sed etiam delectari oportere. Eousq; autem delectatus est vt benedicēret interuenientem quo ab studio vindicte reuocatus foret. Jam dixerat de inimicis suis. quoniam dedimauerūt in me iniquitatem et in ira molesti erant michi. Audiamus turbatus in ira quid dixerit. Quis dabit michi pēnas sicut columbe. et volabo et requiescam. Illi ad iracundiam ꝓuocabant hic eligebat tranquillitatē. Jam dixerat Jrascimini a nolite peccare. Moralis magister. qui naturalem affectū inflectendum magis ratione doctrine q̄p exstirpandum nouerat moralia docet. Hoc est Jrascimini vbi culpa est. cui irasci debeatis. Non potest enim fieri. vt non rerum indignitate moueamur. Alioquin non virtus. sed lentitudo aut emissio iudicatur. Jrascimi ergo ita vt a culpa abstineatis. Vel sic. Si irascimini nolite peccare sed vincite racōne iracundiam. Vel certe sic Si irascimini. vobis irascimi. quia cōmoti estis et non peccabitis. Qui autem enim sibi irascitur quia cito commotus est desinit irasci alteri.

Qui autem vult iram suam iustam probaē plꝰ
inflammatur. & cito in culpam cadit. Melior au
tem est secundum salomonem qui iracundiā
continet q̄ qui vrbē capit. quia irā etiam fortes
dcepit.

De animi racōe Capitu. ic.

CAuere igitur debemꝰ. ne in perturbacōes
prius incidamus q̄ animos nostros ra
tio componat. Examinat enim mentem
plerumq; aut ira aut dolor. aut formido mortis
et improuiso pcellit ictu. Ideo puenire pulchrū
est cogitacōne que voluēdo mentem exerceat.
ne repentinis exciteur cōmocōibꝰ. sed iugo q̄
dam racōnis & habenis astricta miteſcat. Sunt
autem gemini motus. hoc est cogitacōnum et
appetitus. Alteri cogitacōnum alteri appetitus
non confusi sed discreti & dispares. Cogitatio
nes verum exquirē. et quasi emolere muneris
habent. appetitus ad aliquid agendum impel
litatq; excitat. Itaq; ipso genere nature sue. &
cogitacōnes tranquillitatem sedationis infun
dunt. & appetitus motum agendi executr. Ita er
go informati sumus. vt bonaꝝ rerū subeat ani
mo cogitatio. appetitus racōni obtemperet. Si
vere vt illud decorum custodiaꝰ aim volumꝰ in
tendere. ne racōnem excludat rei alicuiꝰ affectꝰ
ꝑ racō q̄d honestati nocuiat examinet.

De loquēdo mō & ioco & sono vocis Capi. ıʌ.

Et quoniã ad cõseruacõem decoris spectare dixim⁹. vt sciam⁹ in factis dictisue quí modus. prior autem ordo loquẽdi ꝙ faciendi est. Sermo in duo diuiditur. In colloquium familiare et in tractatum disceptacõem qz fidei. atqz iustitie. In vtroqz seruandũ ne sit aliqua pturbacõ. sed tanꝙ mitis a placidus et benuolẽtie plenus a gracie. sine vlla sermo ducatur cõtumelia. Absit ptinax in familiari ꝓmone contentio. Questiones enim excitare magis manes ꝙ vtilitatis aliquid afferre solet disceptacõ sine ira. suauitas sine amaritudine fit. monicio sine asperitate. hortacõ sine offensione. Et sicut in omni actu vite id cauere debem⁹. ne racõnem nimius animi mot⁹ excludat. ꝫ teneam⁹ consilij locum. ira etiam in sermone formulam animi teneri conuenit. ne aut ira excitetur aut odium. aut cupiditatis nostre. aut ignauie aliqua exprimam⁹ indicia. Fit igitur sermo hmõi de scripturis maxime. Quid enim nos magis oportet loqui. de conuersatione optima. ad oracõne obseruacõnis disciplíne custodia habeat caput ei⁹ racõem a finis modum. Sermo enim tediosus iram excitat. Qua vero indecorum. vt cũ ois fabulatio habẽ soleat incremẽtum gracie habeat nemi offensiois. Tractatus quoqz de doctrina fidei de magisteio cõtinentis

de disceptacõe iustitie. de hortatione diligentie. non vnus semp sed vt se dederit lectio nobis et arripiendus est. a prout possum⁹ prosequẽd⁹ Neq; nimium plixus neq; cito interruptus ne vel fastidium derelinquat vel desidiam prodat atq; inuriam. Oracõ pura simplex dilucida atq; manifesta plena grauitatis et ponderis. Nõ affectata elegantia. sed non intermissa gracia. Multa ꝑterea de racõne dicendi dant precepta seculares viri. que nobis pretereũda arbitror vt de iocandi disciplina. Nam licet interdũ honesta ioca ac suauia sint. tñ ab ecclesiastica abhorrent regula. Quoniã que in scripturis non ẽ pim⁹ ea quẽadmodũ vsurpare possumus. Cauendum est etiam in fabulis ne inflectant grauitatem seueriorꝭ ꝓpositi. Ve vobis q̃ ridetis quia flebitis dñs ait. a nos ridendi materiã req̃rim⁹. vt hic ridentes illic fleamus. Non solum profusos. sed omnes etiã iocos declinãdos arbitror. Nisi forte plenum grauitatis a gratie ꝓmonem esse non indecorum est. Nam de vꝭ quid loquar q̃ꝑ simplicem a puram esse satis arbitror Canoram autem esse nature est. nõ industrie Sit sane distincta pnũciacõnis modo. et plena suci virilis. vt agrestem ac subrusticũ fugiat sonũ. Non vt richymũ affectet scemicũ. ꝫ mysticũ ꝓfuet. Quid vite actõm ꝯgruat Capi. 18.

De racōne dicendi dictū puto. Nunc de actione vite quid cōgruat consideremus Tria autē in hoc genere spectanda ēr nim⁹ vnum vt racōni appetitus non reluctetur Hoc enim solummodo possunt officia nostra illi decoro conuenire. Si enim appetit⁹ racōi obediat. facile id quod deceat in omnib⁹ officijs cōseruari pōt. Deinde ne maiore studio q̄ res ipa est que suscipitur. vel minore aut paruam magno ambitu suscepisse. aut magnā inferiore destituisse videamur. Terciū de moracōne studiorum. operumq; nostroz. de ordine quoq; rez a de oportunitate temporū non dissimulandū puto. Sed primū illud quasi fundamentū est oim vt appetitus racōni pareat. secundū a terciū idē est. hoc est in vtroq; moderacō. Vacat enim apud nos specie liberalis que pulchritudo habetur et dignitatis cōtemplatio Sequitur de ordine rerū a de oportunitate tpm. ac p hoc tria fūt Que videa⁹ vtz in aliq̄ scōz ofummata possi⁹ docere.

¶ Exemplū patz sāctoz de p̄dictis vite actōib⁹ Capi. 19.

Primū igitur ipse pater abrahā qui ad magisteriū fu tuē successiois informat⁹ a instruct⁹ est iussus exiē de tra sua a de cognatione sua a de domo patris sui. nonne multiplicitate necessitudinis prestrictus. affectu tamen appetitum racōi

obedientem prebuit. Quē enim terre siue cognā cōmis. domus quoq; ꝓpria gracia non delectat Et hunc ergo mulcebat suorum suauitas. sed imperij celestis a ēmuneracōnis eterne consideratio monebat amplius. Nonne considerabat vxorem imbecillā ad labores. teneram ad iniurias. decoram ad incentiuam insolentium. sine summo non posse duci piculo. Et tamen subire omnia q̄ excusare. cōsultius dijudicauit. demde cum descenderet in egiptum monuit vt diceret se sororem esse nō vxorem ipius. Aduerte quā ti appetitus. Timebat vxoris pudori. timebat ꝓprie saluti. suspectas habebat egiptiorum libidines. a tamē ꝑualuit apud eum ratio ex equē de deuocōnis. Considerauit enim q̄ dei fauore vbiq; tutus esse posset. Offenso aūt dño etiā domi non posset illesus manere. Vicit igitur appetitum racō a obedientem sibi prestitit. Capto nepote non pterritus neq; tot ēgum turbatus populis bellum repecijt. victoria potitus prede partem. cuius ipse fuit auctor recusauit. Promisso quoq; sibi filio cum consideraret emortui corporis sui vires deposit as. sterilitatem coniugis a suprema senectutem etiā contra vsum nature deo credidit. Aduerte cōuenire omia. Appetitus non defuit. sed repressus est. Animus eē lis grēdis. q nec magna ꝓ vilib⁹. nec minora

pro magnis ducæret. Moderacõ pro negocijs. ordo rerum. oportunitas tpm. mensura verborũ fide primus a iustitia precipuus. in prelio strenuus. in victoria non auarꝰ. domi hospitalꝭ vxori sedulus. Sanctũ quoq; eius nepotem iacob delectabat domi securũ degere. sed mater voluit peregrinari. vt daret fraterne ire iacundie locum vicit appetitum cõsilij salubritas. exul domo p fugus parentib9. vbiq; tamẽ conuenientem mẽsuram negocijs tenuit. a tpibus oportunitatem reseruauit. Acceptus domi parẽtibus. vt alter matuitate puocatus obsequij bñdictõnem daret. alter amore pio ꝑpenderet. fraterno quoq; iudicio prelatus. cum cibũ suum fratri cedendũ putasset. delectabatur vtiq; alimento sedm naturã. sed sedm pietatem cessit petito. pastor dño gregis fidus. socero gener sedulꝰ. in labore impiger in conuiuio parcꝰ. in satisfactõne piꝰus i remuneracõne largꝰ. demq; sic fraternã mitigauit iracundiã. vt cuiꝰ verebatur. inimicias adipisceretur gratiam. Quid de Joseph loquar qui vtiq; habebat cupiditatem libertatis et fu scepit seruicij necessitatem. Quã subditus i seruitutem. ꝙ in virtute constans. ꝙ benignus in carcere sapiẽs in interpretacõne. in ptate moderatꝰ. in vbtate ꝓuidꝰ. in fame iustꝰ. ordinẽ laudis. rebus adiungens. et oportunitatẽ reperib9

equitatem populis·officiq; fui moderacõne dispẽ sans.·Job quoq; iuxta·sedis atq; aduersis ẽbz irreprehensibiℓ patiens·gratꝰ deo atq; acceptꝰ verabatur doloribꝰ·sed se cõsolabatur.·Dauid etiam fortis in bello·patiens in aduersis·in ihe rusalem pacificus·in victoria mansuetus·in pec cato dolens·in senectute prouidus·rerũ modos vices temporum p singulaq; sonos seruauit eta tum vt michi videatur·nõ min9 uiuẽdi genere q̃ cauẽdi suauitate predulcis immortalem deo sui fudisse meritꝰ cantilenam.·Quod hijs viris virtutum principalium officium defuit.·

¶ De·q.·virtutibq; idest prudẽtia·iusticia·fortitu dine·temperãcia·Capi·20.

1 Varũ primo loco constituerunt prudẽtiam quem vi ri inuestigacõe versatur a scientie ple nioris infundit cupiditatem.·Secdo iusticiã que suum cuiq; tribuit.·Alienũ non vendicat·vtili tatem ꝓpriam negligit·vt cõem equitatẽ custo diat.·Tercio fortitudinem·que a ꝑ ẽbꝰ bellicis excelsi animi magnitudine a domi eminet corpo risq; prestat viribꝰ.·Quarto temperantia·que modum ordinemq; seruat ommiũ·que vel agẽ da vel dicenda arbitramur.·Hec fortitan aliqs dicat primo loco poni oportuisse·qm̃ ab hijs q̃ tuor virtutibꝰ nascũtur officiorũ genera.·Sz hoc artius est vt primo officiũ definiat̃ postea cetera

in genera diuidat. Nos aũt artẽ fugiẽ exẽpla maiorũ ꝓponim⁹. que neq; obscuritatẽ afferũt ad intelligẽdũ neq; ad tr̃ctãdũ vtilitas. Sit igitur nob vita maior⁹ disciplinę speculũ. nõ calli dictatis cõmẽtariũ imitandi reuerentia. nõ disputandi astucia. Aut igiẽ in sancto Abrahã primo loco prudẽtia de quo dicit scriptura credidit abr̃hã deo. & ꝑputatũ ẽ ei ad iusticiã. Nemo enim prudẽs. q̃ dñm nescit. Demq; insipiẽs dixit qꝫ nõ est deus. Nã sapiens nõ dicẽt. Quõ enim sapiens qui non requirit auctorẽ suum. qui dicit lapidi pater meꝰ es tu. qui dicit diabolo mamichæus auctor meus es tu. Quõ sapiens vt arrianus qui mauult imperfectum auctorem habere atq; degenerẽ. ꝙ verũ atq; pfectum. Quõ sapiens vt marcion atq; eunomius qui malũt dñm malum ꝙ bonum habere. Quomodo sapiens qui deũ suũ nõ timet. Initium enim sapientię timor dñi. Et alibi habes. Sapientes nõ declinant de ore domini. sed tractant in confessionibus suis. Simul quoq; dicendo scriptura reputatum est ei ad iusticiam. alterius virtutis ei gratiam detulit. primi igitur nostri diffimilẽ prudentiam in veri ꝙsistere cognitione. Quis enim illorum ante abraham dauid. salomonẽ demde iusticiam spectaẽ ad societatẽ gẽris humani. demq; dauid ait dispsit dedit paupib⁹



Justicia eius manet in eternum. iustus miserē
tur. iustus cōmodat. Sapiēti a iusto totus mū
dus diuiciarū est iust⁹ cōia p fuis hz. fua p co
mumib⁹. iust⁹ seipsum pri⁹ q̄ alios accusat. Il
le ei iust⁹ q̄ nec sibi pcāt. a occulta sua latere nō
patiē vide q̄ iust⁹ abrahā. fuscēperat i senectute
filiū p ēpromissionē. ēposcenti deo negandū ad
sacrificiū q̄uis vnicū nō putauit. Aduerte hic
oēs virtutes q̄tuor i vno facto. fuit sapiētie deo
credē. nec filij grāz āteferre auctois p̄cepto. fuit
iustīe acceptū redde. fuit fortitudis appetitū
racōe cohibere. Ducebat hostiā pater. interro
gabat filius. tēptabaē affect⁹ patrius ꝫ nō vim
ebatur. Repetebat filius appellacōnem pater
nam compungepat paterna viscera. ꝫ non mi
nuebat deuocōnem. Accēdit et quarta virtus
tēperantia. Tenebat iustus a pietatis modū
a execucōnis ordinē. Demiq; dū sacrificio neces
saria vehit. dum ignem adolet. dū filium ligaē
dum gladiū educit. hoc immolandi ordine me
ruit vt filium reseruaret. Quid sapientius sco
iacob. qui deum vidit facie ad faciem a benedi
cōem meruit. Quid iustius qui ea que acquisi
erat oblatis muneribz cū fr̄e diuisit Quid fo
tius qui cum deo luctatus est. Quid modestius
eo qui modestiam ita a locis et tēporib⁹ defere
bat vt filie iniuriam mallet p̄terire cōiugio q̄

vindicare. eo q̄ inter alienos positus. amori p̄
tius consulendū. q̄ odia colligenda cēsebat.
Noe q̄ sapiēs qui tantā fabricauit archā. Quā
iustus qui ad semen oim reseruatus. sol⁹ ex oi
bus a p̄terite generacōnis supstes est fact⁹. et
auctor future. mundo post⁹ a vniuersis magis
q̄ sibi natus. Quā fortis vt diluuium vincēret.
Quā temperans vt diluuiū tolleret. Qñ intro
iret qua moderacōne degeret qñ coruum qñ co
lūbam dimittēt. quādo recaperet reuertētes qñ
exeundi oportunitatē captaēt agnoscēt.

Qđ decor sit sapiēter a i veritate oia putare

Capitu. vi.

Taq; tractatu im veri im
uestigacōe tenendū illud decorū vt sum
mo studio requiram quid verū sit. non
falsa p veris ducē. non obscuris vera imoluē
nō supfluis. vel implexis atq; ābiguis occupa
re aīm. Quid tā indecorū. q̄ venerari ligna qđ
ipi faciūt. Quid tā obscurū q̄ de astronomia a
geometria tractaē. q̄ pbant. a profundi aeris
spacia metiri cēlum quoq; a mare numeris in
ducē reliquē cās salutis erroris queriē. An il
le erudit⁹ i oi sapiētia egyptior moyses pba
uit ista S; illā sapiaz detrimētū a stulticiā indi
cauit. a aduersus ab eo. intimo domini quesiuit
affectu. Idcoq; vidit. interrogauit. audiuit loqñ
tē. Quis magis sapiēs q̄ ille quē amauit deus.

Qui omnem egiptioꝝ sapientiã omnesq; artiũ
potentias operis sui virtute euacuauit. Nõ hic
incognita ꝓ cognitis habebat. his q; temere as
sentiebat. Que duo in hoc maxime naturali at
q; honesto loco vitãda dicant. qui sibi nec con
tra natu ram esse. nec turpe iudicãt. saxa adora
re. et a simulachris auxilium petere que nichil
sentiant. Quanto igitur excelsior est virtus sa
pientia. tanto magis emitendũ arbitror vt asse
qui eã possim?

De imãrẽdo sciẽtiã verã

Capitu. 22.

Taq; ne quid contra na
turam. ne quid turpe atq; indecorum sentiam?
duo hec id est tẽpus et diligentiam. ad conside
racõnem rerũ examinandi gracia cõferre debẽ?
Nichil est enim magis. quo homo ceteris ani
mantib? prestet. ꝙ ꝙ racõnis est ꝑceps. Cau
sas rerum requirit generis sui auctorẽ inuesti
gandum putat i cui? potestate vite necisq; no
stre potestas sit. qui mundũ hunc suo nutu re
gat. cui sciam? racõnem eẽ reddendam nostro
rum actuũ. Nichil est enim qđ magis ꝓficiat
ad vitam honestam. ꝙ vt credam? eũ iudicem
futurũ. quẽ a occulta non fallant. a indecora of
fendant a honesta delectant. Omnib? igitur ho
minibus inest scõm naturã humanã vez inue
stigare que nos ad studium cognicõnis a sciẽ
ẽ trahit a inquirendi infundit cupiditatem.

In quo excellē vniuersis pulchrū videtur. sed paucoꝝ est assequi qui voluendo cogitacōnes cōsilia examinādo. non mediocrē impendūt laborem. vt ad illud beate honesteq; uiuendum puenire possint. atq; operib⁹ appropinquaē. nō enim qui dixerit michi dñe dñe intrabit in regnum cælorum. sed qui fecerit ea que dico Nā studia sanctie sine factis haud scio an etiam inuoluāt magis.

De prudentia q̄ in virtutes alias deriuaē Capi. 23.

Prim⁹ igitur officij fons prudētia est. Quid enī tā plenum officij q̄ deferre auctori studiū atq; cuerētiam. Qui tamen fons a in virtutes deriuatur ceteras. Neq; enim potest iusticia sine prudentia esse. cum examinare quid iustū. quid ve iniustū sit non mediocris prudentie sit. Sum m⁹ in vtroq; erroꝝ. Qui ei iustū iudicat iniustū iniustū aūt iustū. execrabile est apud deū. vt q̄d habūdant iusticie imprudenti salomon ait. Neq; iterū prudētia sine iustícia ē. Pietas ei in deū inicū intellect⁹. Qđ aduertim⁹ ab huius seculi translatū magis q̄ inuentū sapientib⁹. quia pietas fundamtū ē virtutū oim. Justicie aūt pietas est. prima in deū. secda i patriā. tercia i pēres itē i oēs. Que a ipa secd; natuē ē magisteriū. Si q̄ē ab i cūte etate. vbi primū sensus infundi cepit. vitā amamus tā q̄ dei munus. patriam

parentesq; diligim⁹. Deinde equales quib⁹ so
ciari cupim⁹. Hinc caritas nascitur. que alios
sibi prefert. non querens que sua sunt in quib⁹
est principatus iusticie. Omnib⁹ quoq; animā
tibus innascitur primo salutē tueri. cauere que
noceant. expetere que pfint. vt pastum vt lati
bula quib⁹ se a piculo. ymbrib⁹. sole defendāt
qđ est prudentie. Succedit quoq; vt omniū ge
nera aiantium congregabilia natura sint. Pri
mo generis sui ac forme cōsortibus tum etiā ce
teris vt boues videmus armentis. equos gre
gibus q maxime pares paribus delectari. Ce
uus quoq; ceruis q plexq; hominib⁹ adiungi
am de procreandi studio q sobole. vel etiam ge
nerātium amore quid loquar i quo est iusticie
forma precipua liquet igitur q has q reliquas
cognatas sibi esse virtutes. Siquidem et fortī
tudo. que vel in bello tuetur a barbaris patriā
vel domi defendit infirmos. vel a latronibus so
cios plena iusticie sit. Et scīē quo consilio defen
dat atq; adiuuet. captaē etiam temporū et lo
corum oportunitates prudentie ac modestie sit.
Et temperantia ipa fine prudentia modum scīē
non possit. oportunitatem noscē. q scōm mensu
ram ēdē sit iusticie. Et in omnibus istis ma g̃
nimitas necessaria sit. q quedam fortitudo men
tis plexq; a corpis vt q̃s qđ velit implē possit.

De iustícia beneficētía a liberalitate. Ca. 28.

Vstícia igitur ad societatem generis humanī a ad cōitatem refertur. Societas enim racō diuidit i ptes duas. iustícia a beneficētía. quam eandē liberalitatē a benígmitatem vocant. Justicia michi excelsior videtur. liberalitas gracior. Illa cēsurā tenet ista bonitatem. Sed primū ipsum quod putāt philosophi iustície mun⁹ apud nos excluditur. dicit enim illi eā primā cē esse iustície formam vt nemīnī quis noceat nīsi lacessitus iniuria. Rō euā gelij auctoritate vacuaē. vult eni scriptura vt sit in nobis spūs filij hominis. qui venit cōferre gratiam. non inferre iniuriā. Deinde formā iustície putauerūt. vt quis cōia idest publica p publicis habeat priuata pro suis. Ne hoc quidem secm naturam. Natura enim omnia omnibus in cōmune profudit. Sic enim deus generari iussit omnia vt pastus omnibus cōmunis esset. a terra ergo foret omniū quedam cōis possessio. Natura igitē ius cōmune genauit. Vsurpacō Jus fecit priuatū. Quo in loco aiunt placuisse stoicis. que i terris gignantur. omnia ad vsus homini creari. homines autem hominum causa esse generatos vt ipsi inter se alijs alij pdesse possint. Vnde hoc nīsi de scripturis nostris dicendum assumpserūt. Moyses enim scripsit

quia deus dixit faciam⁹ hominem ad ymagiñ
a similitudinem nostram a habeat potestatem
piscium maris a volatiliū cœli·et pecoꝝ ommiū
et repentiū sup terram.·Et dauid ait Omnia sb
iecisti sub pedibus eius oues a boues vniuersa
igitur a pecora campi·volucres cœli a pisces ma
ris.·Ergo omnia subiecta esse homini de nostris
dicerunt·a ideo censent ꝓpter hominem esse
generata hominē quoq; his causa generatū
esse in libris moysi ꝑimus dicēte domino.·Nō
est bonū hominem eē solum·faciamus ei adiu
torium simile sibi.·Ad adiumētum ergo mulier
data ē viro·que generaret vt homo homini ad
iumento foret·deniq; anteq̄ mulier formaretur
dictum est de adam.·Non est inuentus adiutor
similis illi.·Adiumentum enim homo nisi de ho
mine habere non poterat.·Ex omnibus igitur
animalibus nullū animal simile·a vt absolute di
camus nullus adiutor hominis inuentus ē·mu
lieb̄is igitur sexus adiutor exspectabatur.·Ergo
scōm dei volūtatem·vel nature copulam inuicē
nobis esse auxilio debem⁹·certaē officijs velut
in medio omīs vtilitates ponē.·Et vt verbo scri
ptuē vtar·adiumentum ferre alter alteri ꝑ stu
dio vel officō·vel pecunia·vel opib⁹·vel quoli
bet mō·vt inter nos societatis augeat gracia
Ne quisq̄ ab officō vel piculi terrore reuocetur

sed omnia sua ducat vel aduersa vel prospera
Demq; sanctꝰ moyses pro populo patrie bel
la fuscipere grauia non reformidauit nec regis
potentissimi trepidauit arma nec barbaricæ im
manitatis expauit ferocitã sed abiecit salutem
suam vt plebi libertatem redderet. Magnꝰ itaq;
iusticie splendor que alijs potiꝰ nata ꝙ sibi cõ
tatem a societatem nostrã adimuat excelsitatẽ
tenet vt suo iudicio omnia subiecta habeat opẽ
alijs ferat pecuniã conferat officia non abnuat
picula suscipiat aliena. Quis non cupiret hãc
virtutis arcem tenere nisi prima auaricia infir
maret atq; infiecteret tãte virtutis vigorem.

Qꝺ iusticia in pacis et tpe belli seruatur. Ca

Teni dum augere opes pitulũ. 27.
aggeraẽ pecunias occupaẽ terras possessi
onibus cupimus prestare diuicijs iu
sticie formam eruimus beneficientiam cõmu
nem amisimus. Quomodo enim potest iustus
esse q̃ studz eripẽ altei qꝺ sibi querat potẽtie ꝙ
cupiditas formã iusticie virilẽ effeminat. Quo
cni põt ꝓ alijs interuemẽ q̃ alios sibi subiciẽ co
natur. Et infirmo aduersũ potẽtes opẽ ferre q̃
ipẽ grauẽ libtatu affectat potẽtiã Quãta aũt iu
sticia sit ex hoc intelligi põt quod nec locis nec
personis nec temporibꝰ exãpitur que etiã ho
stibꝰ reseruatur vt si constitutus sit cum hoste

aut locus·aut dies prelio·aduersus iustícia pu
tetur·aut loco preuenire aut tpe·Interest eni
vtrum aliquis pugna aliqua a conflictu grauí
capiatur·an supiore gracia vel aliquo eucntu·
Si quidem vehementiorib⁹ hostib⁹·a insidis a
hijs qui ampli⁹ leserint vehementior refertur
vlcio·vt de madiamitis q̄ p mulieres suas ple
roſq; peccare fecerant ex plebe iudeoy·vnde et
ira in populū patrū iracundia effusa est·Et ideo
factum est vt nullum moyses victor supesse pa
teretur Gabaonitas aūt qui fraude magis q̄
bello temptauerant plebem patrum non expu
gnaret ihesus·ꝛ condicōnis imposite afficēt in
iuria·Syros vero helizeus quos obsidentes in
ciuitatem induxerat·momētaria cecitate pcus
sos·cum quo ingrederentur videre non possent
volenti·ēgi israhel percutē non acquieſceret di
cens·Non percuties quos nō captasti in gladio
et lancea tua·Pone eis panem a aquā vt man
ducent a bibant a ēmittantur a eant ad domi
nū suū vt humanitate prouocati gracīā repre
sentarent·Demiq; postea in terram israhel veni
re pirate syrie destiterunt·Si ergo a in bello iu
stícia valet·quanto magis in pace seruanda ē
Et hanc graciam p̄pha hijs detulit·qui ad eū
corripiendū venerant·Sic enim legim⁹ q̄ i ob
sidione eius miserat rex syrie exercitum suum

cognito q̄ helisęus esset·quū ꝯilijs a aꝛgumen
tacōmb⁹ ei⁹ obuiaęt ommb⁹.Quē videns exer
citum giezi seru⁹ ꝑphęte·de salutis piculo cępit
trepidare.Cui dixit ꝑphęta.Noli timē·quoniā
plures nobiscū sunt q̄ cum illis.Et rogante ꝑ
phęta vt apiręnt oculi ei⁹ aperti sūt·vidit itaq;
giezi totū montem equis repletū a curribꝰ i cir
cuitu helizei.Quibꝰ descendētibꝰ ait ꝑphęta Per
cutiat dn̄s cęcitate exercitū syrie.Quo impetrato
ad syros dixit.venite post me a educā uos ad
hominem quē queritis.Et videtūr heliseū quē
corripe gesticbāt·a videntes tenere nō poterāt.

Q̄ fides iustitie sit fundamētū Capitulū.26.

Iquet igitur etiam in bello fidem a iusti
tiam seruari oportere·nec illō ꝛeorum
esse posse si violetur fides.Denīq; etiam
aduersarios molli ueteres appellatione nomi
nabant·vt peregrinos vocarent.Hostes enim
antiquo ritu peregrini dicebantur.Quod eque
etiam ipsum de nostris assumptum dicere pos
sumus.Aduersarios enim suos hebrei allofi
los·hoc est alienigenas·latino appellabant vo
cabulo.Denīq; in libro Regnorum primo sic le
gimus·Et factū est in diebus illis.Conuenerūt
alienigene impugnam ad israhel.fundamen
tum est ergo iustitie fides.Justorum enim cor
da meditantur fidem.Et qui se iustus accusat



iustitiam supra fidem collocat. Nam tunc iustitia eius apparet si vera fateatur. Denique a dño per ysaiam. Ecce inquit mitto lapidem in fundamentum sion id est xpm in fundamentū ecclie fides enim omniū xpus. Ecclesia aūt quedā forma iusticie est. cōe ius hominū in cōe orat. i cōe opatur. in cōmune temptatur. denique qui seipsum quotidie sibi abnegat. ipse iustus ipse dignus est xpō. Ideo a paulo fundamētum posuit xpm vt supra eum opa iusticie locaremus. q fides fundamentum est. In opib9 autem aut malis inquit as aut bonis iustitia est.

De beneficentia. que in liberalitatē a benuolentiam diuiditur Capitulum. 21.

Sed iam de beneficētia loquamur. que diuiditur etiam ipsa in benuolentiam et liberalitatē. Ex hijs igitur duob9 cōstat beneficentia vt sit pfecta. Non enim satis ē bene velle. ß etiam bene facere. Nec satis est iterū bene facē. nisi id ex bono fonte. hoc est bona voluntate pficiscatur. Hilarem enim datorem diligit de9. Nam si inuitus facias. que tibi merces est. Vnde apostol9 generaliter. Si volēs ait hoc ago. mercedem habeo. Si inuitus dispensatione michi credita est. In euangelio quoq3 multas disciplinas accepimus iuste liberalitatis. Pulchrū est igitur bene velle. a eo largiri ofilio

vt prosis non vt noceas. Nam si luxurioso ad luxurie effusionem adultero ad mercedem ad ulteriꝰ largiendū putes. Non est beneficientia ista vbi nulla est benuolētia. Officere enī istō est. non ꝓdesse alteri si largiaris ei qui cōspiēt aduersus patriā qui cōgregare cupiat tuo fi ptu pditos qui impugnēt ecclesiam. Non ē hec ꝓbabilis liberalitas si adiuues eū qui aduīus viduam a pupillos grauide cermt iurgio. aut i aliqua possessiones eorum eripe conatur. Non ꝓbatur largitas. si quod alteri largitur. altei quis extoꝛqueat si mīuste querat. a iuste dispē sandum putet. nisi forte vt ille zacheus reddas prius ei quadꝛuplum quā fraudaueris a gentī litatis vicia fide studioq; credentis opacōe cō penses. fundamētū igitur habeat liberalitas tua hoc primū queritur. vt cū fide conferas. fraudē non facias oblatis. ne dicas te plus cōferre vt minꝰ oferas. Quid enim opꝰ est dicē. fraus ꝓ missio est In tua ptāte est largiri qs vel. fraus fundamētū soluit. a opꝰ corruit. Nū quid petrꝰ ita indignacōe efferbuit vt ānanie exigui vel let. vel vxoꝛē eius. Sz exemplo eoꝝ. noluit pire ceteros. Nec illa pfecta est liberalitas. si iactā tie causa magis q̄ mie largiaris. Affectus tuꝰ nomē impomt opi tuo Rnō a te ꝓficiscē sic esti stimatur vides q̄ moralem iudicem habeas

Te consulit quomodo opus suscipiat tuum. mē
tem tuam prius interrogat. Nesciat inquit sini
stra tua. quid faciat dextera tua. Non de corpe
loquitur. sed etiam vnanim9 tuus. Frater tuus
quid facis nesciat. ne dum hic mercedem que
ris iactantie. illic ēmuneracōnis fructum amit
tas. Perfecta autem est liberalitas. vbi silencō
quis tegit opus suum. a necessitatibus singulo
rum occulte subuenit quē laudat os paupis a
nō labia sua. De pfcā libēalitate Capi. 28.

Einde pfecta liberalitas. fide causa. loco
rpe cōmendatur vt primū operis circa
domesticos fidei. Grandis culpa est si sci
ente te fidelis egeat. si scias cum sine sumptu
esse. famem tolerare erumpnā ppeti. qui preser
tim egere erubescat. Si in causam cecīderit aut
captiuitatis suorum. aut calumpnie. a nō adiu
ues. Si sit in carcē. a penis a supplicijs xpter de
bitum aliquod iustus excrucietur. Nam a si oi
bus debetur. miseicordia tamē iusto amplio Si
tempe afflictionis fuc. michil a te impetret. Si tē
pore periculi. quo rapitur ad mortem plus apud
te pecunia tua valeat. cp vita morituri de q pul
chre Job dixit Benedictō pituri i me veniebat
psona. quidē deus acceptor nō est quia nouit
omnia. nos aūt omnibus quidē debem9 miseri
cordiam. Et quia pleriq fraude eam querunt

a affingūt etūpnā ideo vbi cā maiestatē. psona
oḡsciē tps vrget. largi⁹ se dz ꝓfundē mia. Nō
ei auar⁹ dñs ē vt plurimā ḡrat. Beat⁹ quidē q
dimittit oia asequiē eū. Sed a ille beat⁹ ē q̄ qđ
hz. ex affcū facit. dem̄qz duo minuta era vidue
illius. diuūtū muneribꝰ ꝓtulit. Quia totū illa qđ
habuit otulit. Illi aūt ex habūdātia partē exi
guā otulerūt. Affect⁹ igiē diuitem. collacō aūt
paupem facit. et precium rebus impomit. Cete
rum dñs nō vult simℓ effundi opes. ꝫ dispēsai
mi forte vt helisei⁹. boues suos occūdit a pauit
paupes. ex eo quod habuit vt nulla cura tene
retur domestica. sed relictis ommbꝰ in disципli
nam se ꝓphetica daēt.

¶ Qđ bona liberalitas sit ꝓximis subuenīē. Ca. 29.

Stetiā illa ꝓbanda liberalitas. vt ꝓximos se
mimis tui nō despicias. si egere ognoscas
Meliꝰ est eni vt ipē subuenias tuis quibus pu
deri est ab alijs sumptū deposcē. aut alicui postu
lare subsidiū necessitati. nō tamē vt illi dicoēs
eo fieri velint. quod tu potes conferre in opibꝰ
Causa cui prestat. nō grā. neqz eni ꝓterea te
dño ditasti. vt tuos diuites facias. ꝫ vt vitā ti
bi ꝓpetuā frcū bonā opis acq̄ras. a p̄cio miseacō
nis pcā redimas tua. putāt se parum poscere
precium tuum q̄rūt vite sue fructum adimere
otēdūt. Et accusat q eum diuitem non fecerīs

cum te ille velit eterne vite fraudare mercede
de eo q̃ aliis largiendo factꝰ est paup. a q̃ fa
erdos xp̃i totum largiri non debet Capi. 30.
Consilium p̃mi simꝰ. auctoritatem petamꝰ
primū neminem debꝫ pudere si ex diuite
paup fiat. dum largitur paupi. quia cri
stus paup factus est cū diues esset. vt nos sua
inopia ditaret dedit regulam quā sequamur.
vt bona ratō sit erimanitū patrimonij. Si q̃ pau
perum famem ẽpulit inopiam subleuauit. Un
de a consilium in hoc do aplus dicit. Hoc enim
nobis vtile est. vt xp̃m imitemini. Consiliū bo
nis datur. Correptio errantes coherceat. Deniq;
quasi bonis dicit quia non tantum facere. sed
et velle cepistis ab anno p̃terito pfectorū vtrū
q̃ est. non pars. Itaq; docet a liberalita tem si
ne temuolentia. a temuolentiam sine liberali
tate non esse pfectam. Unde ad pfectū hortat
dicens. Nunc ergo et facẽ consummate vt quẽ
admodū prompta est in vobis voluntas fa cẽ
di ita sit a proficiendi. ex eo qd̃ habetis. Si eni
voluntas ꝓposita est. secm̃ id qd̃ habet acceptū
est non secm̃ id quod non habet Non enim vt
aliis refectio sit vobis autem angustia. sed ex e
qualitate in hoc tempe vestra habūdantia ad
illorū inopiam. vt illoꝝ habūdantia sit ad ve
stram inopiam. vt fiat equalitas sicut scriptū

est. Qui multū non habūdauit. a qui modicum non minorauit. Aduertim⁹ quē ad modum et benuolēciam a liberalitatem a modum cōprehendit. vt fructum atq; psonas. Ideo modū q; imperfectis dabat consilium. Non enim patiūtur angustias nisi imperfecti. Sed a si quis ecclesiam nolens grauare in sacerdōcio aliquo ostitutus aut ministerio. non totum qđ habet conferat. sed operetur cū honestate quātum officō satis ē non tamē michi vt prefectus videtur. Et puto q; hic angustiam non animi. sed rei familiaris dixerit. De psonis autem puto dictum vt nostra habundantia sit ad illoz inopiam. et illoz habundantia ad vestram inopiā. Idest vt populi habūdantia sit bone operacōis. ad illoz subleuā dā alendi inopiā. a illoz habūdātia spiritalis adiuuet in plebe inopiā meritī spiritalis a conferat ei graciā. Vnde exemplū optimum posuit qui multū nō habūdauit. a q̄ modicū nō minuit. Bene hortatur ad officiū mie omēs homēs istud exemplum. quoniā qui plurimum aurī possidet nō habundat. quia michil est quicqđ i hoc seculo ē. Et q̄ exiguū hz nō minuit. q; nil ē qđ amittit. Res sine dispēdio ē. que tota dispendium est. Est etiā sic intellect⁹ bon⁹. Qui plurimum hz. a si nō donat nō habūdat. Quia quā tūmus acquirat. eget semper qui pl⁹ cōcupiscit

Et qui exiguū habet non minuit. quia nō mul
tum est qđ pauperem facit. Similiter ergo et il
le paup qui cōfert spiritalia p pecuniarijs a si
plurimum habet gracie. non habundat. Nō
enim onerat gracia. sed alleuat mentem. Sed
etiam sic potest intelligi. Non habundas o ho
mo. quantū est enim qđ accepisti. et si tibi mul
tum est. Johannes quo nemo maior est inē na
tos mulierum. Inferior tñ erat eo qui minor ē i
regno celorum. Potest a sic. Non habū dat dei
gracia corporaliter quia spiritalis est. Quis ei?
potest aut magnitudinem aut latitudinem cō
prehendere. quā non videt. fides si fuerit sicut gē
num sinapis. montes transferre potest. et non
tibi datur vltra granū sinapis. Si habundet i
te gracia. non est verendū ne mens tua tanto
munere incipiat extolli. quia multi sunt. qui ab
altitudine cordis sui grauius corruerunt. q̄p si
nullam habuissent dñi graciam. Et qui parū
habet non minuit. quia non est corporeū vt di
uidatur. Et qđ parū videtur habenti plurimū
est. cui michil deest. ¶ Qđ semib? ac debilibus
a nobis sua tribuēdib? si egeāt pl? sit oferendū
Et de eo qđ salomō dicit si sedēs cenaē ad men

¶ Considerandā sam potentis Capi. xi.
enim in largiendo etas atq; debilitas.
Nōnunq̄ etiam verecundia q̄ ingenuos

prodit natales. vt semb⁹ plus largiaris. qui sibi labore iã non queunt victũ querẽ. Similiter et debilitas corpis. a hec iuuãda pmtius. Tum si quis ex diuicijs cecidit in egestatem. a maxime si non vicõ suo sed aut latrocinijs aut proscri pcõne. aut calumpnijs que habebat amisit. Hz forte dicat aliquis. Cec⁹ vno loco sedet a pteritur a tuuemis validus frequẽter accipit. et verum est quia obtinet ꝓter importunitatẽ. non est illud iudicij sed tedij. Nam a dñs ait in euãgelio de eo qui iam clauserat ostium suum. Si quis ostium eius procatius pulset. quia surget a dat illi ꝓter importunitatẽ. Pulchrũ quoq; est propensiorẽ eius haberi rationem. qui tibi ã beneficium aliquod aut munus contulit. si ipẽ in necessitatẽ incidit. Quid enĩ tam cõi officiũ q̃ nõ reddẽ qd acceperis. nec mẽsura pari. sed vberiorẽ reddendum arbitror. a vsum pensare beneficij vt tanto subuenias quãto eius eum pnam repellas. Etenim superiorem non esse in referẽdo q̃ i offerẽdo bñficio. hoc ẽ minorẽ esse. Rm̃ qui prior attulit. tpe superior est. humanitate prior. Vnde imitãda nobis est in hoc quoq; natura rez q̃ susceptũ semẽ multiplicatõe solz numero reddẽ q̃ accepit. Ideo tibi scriptũ est sicut agricultura est hõ insipiẽs. a tãq; vinea hõ egẽs sẽsu. Si eligris eũ desolabit sic agriculturã

Ergo etiam sapiens vt tanq̃ fenerata sibi ma
iore mensura semina susceptа restituat. Terra
ergo aut spontaneos fructus germinat. aut cre
ditos vberiore cumulo refundit. Vtrũq; debes
quodam hereditario vsu parẽtis. ne relinqua
ris sicut infecundus ager. Esto tamen vt aliq̃s
excusare possit qđ non dederit. Quomodo excu
sare potest qđ non reddiderit. Non dare cuiq̃
vir licet. non reddere vero non licet. Ideo pul
chre salomon ait. Si sederis cenare ad mẽsam
potentis. sapienter intellige ea que apponũtur
tibi. a mitte manũ tuam sciens q̃ te oportet ta
lia preparare. Si autem insaciabilis es noli con
cupiscere escas eius. hec enim obtinent vitam
falsam. Quas nos imitare cupientes sententias
scripsimus cõferre graciam bonum est. At qui
referre nescit durissim⁹. Humanitatis exẽplũ
ipsa terra suggerit. spontaneos fructus mini
strat. quos non seueris multiplicatum quoq;
reddit quod acceperit. Negare tibi pecuniã nu
meratam nõ licet. quõ licz acceptam non refer
re graciam. In prouerbijs quoq; habes q̃ ita
plurimũ debito cõ ista gracie apud dñm consue
uit valere. vt etiam in die ruine inueniat gratiã
qui possunt pponderare peccata. Et quid aliis v
tar exemplis. cum dñs ipse remuneracõem vbe
riorem. sanctoꝝ meritis in euangelio polliceat

atq; hortetur vt operemur bonū opus dicens. di
mittite & dimittemini. Date et dabitur vobis.
Mensurā bonam & cōfertam & supefluētem da
bunt in sinū vestrum. Itaq; & illud conuiuium
salomonis. nō de cibis. sed de opibus est bonis
Quo enim melius epulantur animi q̄ bonis fa
ctis. Aut quid aliud tā facile potest iustoꝝ ex
plere mētes q̄ bonī opis cōscientia. Quis aūt
iocūdior cibus q̄ facē volūtatem dei. Quem ci
bum sibi solum dñs habundare memorabat.
sicut scriptū est. in euangelio. meus cibus ē vt
faciam volūtatem patris mei qui i cēlo est hoc
cibo delectemur de quo ait ꝓpheta delectaē in do
mino. Hoc cibo delectātur qui sapiores delecta
cōnes mirabili ingenio oprehendunt q̄ possunt
scīē qualis sit mūda illa. & intelligibil' mētis de
lectacō. Edam⁹ ergo panes sapientie. & sature
mur in verbo dei quia nō in solo pane. ſ in omi
verbo dei vita est hoīs facti ad ymaginē dei. de
poculo vero satis expresse dicit Job scūs. Sicut
terra expectās pluuiā. sic et isti sermones me
os pulchꝝ est ergo vt diuinaꝝ scripturaꝝ hu
mesta⁹ alioq̄o. & q̄si ros. sic i nos v̄ba dei descen
dāt. Cū g̃ sederis ad illā mensā potētis intellige
q̄s iste sit potēs. & in padiso delectacōis positus.
atq; i cuiuio sapiētie locat⁹. sidera q̄ apponūt ti
bi. Scriptura dīna cuiuiū sapiē est singuli libri.



singula sunt fercula. Intelligē pri⁹ que habeā tur in ferculis dapes. a tunc mitte manū. vt ea que legis vel accipis a dño deo tuo operib⁹ exe quaris. a collatam in te graciam officijs repre sentes. vt petrus a paul⁹ qui euangelizando vicem quādam largitori muneris reddiderūt vt possint singuli dicē. Gracia autem dei sum id quod sum. a gracia eius in me egena non fu it. sed habundanti⁹ illis omnib⁹ laboraui. Ali us ergo fructū accepti beneficij vt aurum auro argentū agento rependit. alius laborē. Alius haud scio an etiam locupletius solū restituit affectum. Quid enim. Si reddendi nulla facul tas suppetit. in beneficio referendo pl⁹ animus q̄ census opatur. magisq; p̄ponderat beniuolē tia. q̄ possibilitas referendi muneris. Gracia enim in eo ipō qđ habet refertur.

De laude beniuolentie Capitulū. 32.

Magna igitur beniuolentia que etiā si mi chil cōferat. pl⁹ exhibet. Et cum in pat momio michil habeat largitur plurib⁹ Idq; facit sine vllo sui dispendio. a lucro om nium. Et ideo prestat beniuolentia supē ipsam liberalitatē. dicio: hec moreb⁹ q̄ illa munerib⁹ Plures enim sunt qui indigent beneficio q̄ q̄ habūdant. Est aūt beniuolentia et cōiuncta li beralitati. a qua ipsa liberalitas proficiscit cū

largiendi affectum sequitur largiendi vsus. et separata atq; discreta. Vbi enim deest liberalitas benuolētia manet cōis quedam parēs. oimq; amicicīā cōnectit a copulat. In consilijs fidelis in prosperis leta. In tristib9 mesta. vt vnusquisq; benuolentie se magis q̄ sapiētis credat consilio. vt dauid cum esset prudentior ionathe tm iunioris cōsilijs acquiescebat. Tolle ex vsu hominū benuolentiā tanq̄ solem e mundo tuleris ita erit. quia sine ea vsus hominum esse non potest vt pegrinātī monstrare viam. reuocare errantē deferre hospicium. Non igitur mediocris virtus de qua sibi plaudebat Job dicens. foris non habitabat hospes. ianua mea omnī mētī patebat. Aquam de aqua pfluētī. dare lumen de lumīe accendē. Benuolētia itaq; i hijs est ommib9. tāq̄ fons aque reficiens sicientem tanq̄ lumen que etiā im alijs luceat. nec illis defit qui de suo lumine alijs lumē accenderint. Est etiam illa benuolentie liberalitas. vt si quos habes debitores cyrographum scindens testituas. michil a debitore consecutus debiti. Qd exemplo sui facere nos debere Job sanctus admonet. Nam qui habet non mutuatur qui non habet non liberat fingraphum. Quid igitur etiam si ipse non exigas auaris heredibus seruas. quam potes cum benuolentie tue laude

sine damno pecunie representare. Atq; vt ple
nius discutiam? benuolentiã a domesticis pri
mum profecta psonis id est a filijs. parentibus
fratrib?. p cõiunctõnũ gradus in ciuitatum p
uenit ambitum. a de paradiso egressa mundũ
repleuit. deniq; cum in viro a in femina benuolẽ
tem deus posuisset affectum dixit. Erunt ambo
in vna carne a in vno spiritu. Vnde eua se semp̃
si credid it. qm̃ que benuolentiã accepat mali
uolentiam esse non opinabatur. Augetur bẽ
uolentia cetu ecclesie. fidei consorcõ. inciandi so
cietate pcipiende gracie. necessitudine. misteri
orum communione. Hec enim etiã appellacões
necessitudinũ. reuerentiam filioz. auctoritatem
a pietatem patrũ. germanitatem fratrũ sibi vẽ
dicat. Multum igitur ad cumulandã spectat be
nuolentiam necessitudo gracie. adiuuãt etiam
non paz studia virtutũ. Siquidem benuolen
tia etiam morum facit similitudinẽ. Deniq; Jo
nathas fili? regis imitabatur sancti dauid mã
suetudinem. ppter qõ diligebat eum Vnde et
illud. Cum sancto sanct? eris. non solũ ad con
uersacõem. ß etiam ad benuolentiam deriuan
dum videtur. Nam vtiq; a filij noe simul hab
tabant a non erat in hijs moz discordia. habita
bãt etiã i domo patris esau a iacob. ß discrepa
bant. Non enim erat benuolentia inter eos q

sibi ꝑferret alterum. sed magis cõtentio quę ꝑ
ãperet bñ dictõnem. Nam cũ alter predur⁹. alt
mãsuetus esset inter dispares mores et studia
compugnãtia bẽuolentia esse nõ poterat. Ad
de quia sanct⁹ Jacob paterne degenerẽ domus
virtuti preferre non poterat. Nichil autem tã
cõsociabile ꝙ cum equitate iustitia. que velut
compar a socia beniuolentie facit vt eos quos
patres nobis credimus diligam⁹. habz autẽ be
niuolentia fortitudinẽ. Nam cum amicitia ex be
niuolentie fonte procedat. nec dubitat pro ami
co grauia vite sustinẽ picula. Et si mala inquit
michi cuenerint ꝑ illũ sustineo. Beniuolentia e
tiam gladium ire cũ die extorquere consueuit.
Beniuolentia facit vt amici vulnera vtiliora ꝙ
voluntaria inimici sint ostula. beneficiẽtia facit
vt vnus fiat ex plurib⁹. Quoniã si plures ami
ci sint. vnus fiunt in quibus spiritus vnus a v
na sententia est. Simul aduertim⁹ etiam corre
ptiones i amicicijs. gratas esse que aculeos ha
bẽt. dolores nõ hñt. Cõpungimur enim censorijs
sermonib⁹. sed beniuolẽtie delectamur sedulita
te. Ad fũmã nõ in omib⁹ eadẽ sp officia debent
nec psonaꝝ sp ꝫ plexq; cãꝝ a tpm placões fũt
vt vicinũ quis interdũ magis ꝙ fratrẽ adiuue
rit. Rm̃ a salo. di. Melio⁹ ẽ vicin⁹ i primo ꝙ fra
ter lõge hitãs. Et ideo plexq; aici se beiuolẽne

quisq; cõmittit ꝙ fratris nẽcessitudim. Tãtũ valet tẽmuolentia vt plerũq; pignora vincat nature.

De fortitudine vna de quatuor ꝟ tutib9 Capitulũ. xx.

SAtis copiose iusticie loco honesti naturam et vim tractauim9. Nunc de fortitudine tractem9 q̃ velut excelsior ceteris diuiditur in res bellicas a domesticas. Sed bellicarũ rerũ studium a nr̃o officio iam alienũ videtur. quia animi magis ꝙ corporis officõ intendim9. Nec ad arma iã spectat vsus noster. sed ad pacis negocia. Maiores autem nostri vt Jhesus naue hyeroboal sãson. dauid. summam reb9 quoq; bellicis retulere graciam. Est itaq; fortitudo velut excelsior ceteris. sed nũq̃ incomitata virtus. non enim se ipsam committit sibi. Alioquin fortitudo sine iusticia iniquitatis materia est. Quo enim validior est eo promptior vt inferiorem opprimat. cũ in ipsis reb9 bellicis iusta bella an iniusta sint spectandũ putetur. Nũq̃ dauid nisi lacessitus bellum intulit. Itaq; prudentiam fortitudinẽ comitem habuit in prelio. Nam a aduersus goliam immanẽ mole corporis virum singulari certamine dimicaturi. quib9 oneraretur ẽspuit. virt9 enim suis lacertis magis ꝙ alienis integumentis nititur. Deinde eminus quo grauius feriret ictu lapidis hostem intẽmit. Postea nunq̃ nisi

cōsulto dño bellum adversus Jdeo in ommb9 victor prelijs vsq3 ad summam senectā manu. p precijs bello aduersus tytanas susceptō ferocibus bellator misebatur agnimib9. glorie cupidus. īmuriosus salutis. Sed nō hec sola preclara fortitudo ē. ꝫ etiā illoz glorioſam fortitudinē accepim9. qui per fidem magnitudine animi obstruxerunt leonum ora. extinxerūt virtutem ignis. effugerunt aciē gladij cōualuerunt de infirmitate fortes. Qui non comitatu a legioib9 subiectis cōem cum multis victoriam. sed nuda virtute animi singularem de perfidis retulerūt triūphum. Quā insupabilis damel qui circa latera sua rudentes non expauit leones. fremebāt bestie. a ille epulabatur.

De fortitudine a socio repellente iniuriam

Non igitur in viribus corporis a lacertis tantūmodo fortitudinis gloria est. sed magis in virtute ai. Neq3 in inferēda ꝫ repellēda iniuria lex virtutis ē Qui ei nō ꝓpellit a socio iniuriā si pōt. tā ē in vicō ꝙ ille q facit. vñ scūs moyses hic pus ortus est tē ptamēta bellice fortitudis. Nā cū vidisset hebreū ab egyptō iniuriā patientē defendit ita vt egyptiū sternēt atz i arena abscōderet. Salomō q3 ait Eripe eū q ducit ad mortē. vñigiē l' cuilib9 vl etiam panehytius aut ipē aristoteles trāstulerīt

apertum est satis q̄ p̄ q̄ etiam hȳs duobus anti
quior dixerit Job Saluū fecā pauperē de manu
potentis. a pupillū cui adiutor non erat. adiuui
Benedictō pituri i me veniebat. Nonne hic for
tissim⁹ qui tam fortiter prulit impet⁹ diaboli a
vicit cum virtute mentis fue. Neq; vero de ei⁹
dubitādū fortitudie cui dicit dñs Accīge sic̄ vi
lumbos tuos. fuscipe altitudinem a virtutē. Om
ne autem inuriosum humiliato Aplus quoq;
ait. Habetis fortissimā consolacōnem. Est ergo
fortis qui se in dolore aliquo consolatur

Sō ca Jure fortitudo vocat̄ que oia vicia
Treuera iure conterit Capitu. xx.
ca fortitudo vocat̄. qñ vnusquisq; seip
sum vincit iram contin. millis illecebris
emollitur atq; inflectit̄. non aduersis pturbat̄
non extollitur fecundis. a quasi vento quodā
variarum rer⁹ circūfertur mutacōne. Quid au
tem excelsius a magnificentiꝰ q̄ exercē mentē
affice carnem. in seruitutem redigere. vt obedi
at imperio consilijs obtemperet. vt in adeundis
laboribꝰ. impigre exequatur ꝓpositum animi ac
voluntatem. Hec igitur prima vis fortitudinis
quoniā in duobꝰ generibꝰ fortitudo flectitur a
nimi primo vt externa corporis ꝓ minimis ha
beat a quasi supflua despicienda magis q̄ exspe
ctanda ducat. Secō vt ea que sūma sunt. oēsq;

res in quib⁹ honestas a illud decoꝝ ꝓponendū
cernitur ꝑclara ammi intencōe vsqz ad effectū
prosequatur. Quid enī tā predarū ꝙ vt ita aiꝫ
infirmes tuū. vt neqz diuicias neqz voluptates
neqz honores in maximis ostituas. neqz i hȳs
studiū omne cōtras. Qđ cū ita affect⁹ aio fue
ris necesse est vt illud honestū ac decoꝝ ꝓponē
dum putes Illiqz mentē intendas tuā vt quic
quid accīderit. quo frangi ammi solent. aut pa
trimonij amissio. aut honoris imminucō aut ob
trectacō infideliū quasi supior non sentias. De
inde vt te salutis ipi⁹ picula ꝓ iustitia suscepta
non moueat. hec vera fortitudo est quā habz cri
sti atletha qui nisi legitime certauerit nō coro
nabitur. An mediocre videtur tibi preceptū for
titudinis. Tribulacō patiētiā opatur. patiētia
probacōem probacō aūt spem. vide quot certa
mina a vna corona. qđ preceptū nō dat nisi qui
est ɔfortatus in xpō ihu. Cui⁹ caro requiem nō
habebat. afflictio vndiqz. foris pugne. intus tī
res. Et ꝙuis in picul⁹. in laboribꝰ plurimis. i car
ceribꝰ. in mortibz positus aio tn nō frangebaē
sed ꝑliabatur a deo. vt potentior fuis fieret infir
mitatibus.

Despectō rerꝫ terrenarum
et de mortificacōne et tranquillitate seruoꝝ dei

Capitulum tricesimū sextum

Itaq; considera quēadmodū eos q̄ ad
officia ecclesie accēdunt despicientiā rez
humanarū habere deceat. Si ergo mor
tui estis cum cristo ab elemētis huiꝰ mundi
quid adhuc velut viuētes de hoc mundo decer
nitis. Ne tetigeritis. ne attraminaueritis. ne gu
staueritis que sunt omnia ad corruptelam ipō
vsu. Et infra. Si ergo consurrexistis cum xpō. q̄
sursum sunt querite. Et iterū. Mortificate ergo
membra vestra que sunt sup terram. Et hec qui
dem adhuc omnibus fidelibꝰ. Tibi autem fili
contemptum diuiciaz profanaz psonarum q̄z
q̄ anilium fabulaz fuadet declinacōnem michil
pmittens nisi qđ te exercęat ad pietatem Quia
corporalis exercitatio nulli rei vsus est. pietas
autem ad omia vtilis. Exercęat ergo te pietas
ad iusticiam continentiam mansuetudinē vt fu
gias iuuenilia opera confirmatus ⁊ radicatus
in gracia. Bonum fidei subeas certamen. Non
te implices negocijs secularibꝰ qm̄ deo militas
Et enim si hꝫ qui imperatori militant susceptioni
bus licitū. actu negociorz forensium vendicōne
mercāū phibentur humanis legibꝰ. quāto ma
gis qui fidei exercęt miliciam ab omi vsu nego
ciacōnis abstinere debet. agelluli sui cōtentus
fructibꝰ si habet. si non habet stipendiorz suorz
fructu. Si quidē bonꝰ testis est. q̄ dicat Juuenis

fui a sensu a nos vidi iustum derelictum. nec se
men eius querēs panē. Ea est enī trāquillitas
animi a tpantia que neq; studio querēdi affi
cit neq; egestatis metu tāgitur. Ea est etiam q̄
dicitur vacuitas animi a languorib⁹. vt neq; i
doloribus molliores simus. neq; in prosperis e
lacores. Ad si hȳ qui ad capessendā rem publi
cam ad hortātur aliquos. hec precepta dāt. quā
to magis nos qui ad officiū eccie vocamur ta
lia debemus agere que placeant deo vt virtus
xpi pretendat in nobis. Et ita simus nostro p
bati Impatori. vt mēbra nostra arma iusticie
sint. Arma non carnalia in quib⁹ peccatum re
gnet sed arma fortia deo. quibus peccatum de
struatur. Moriat caro nrā vt in ea omis culpa
moriatur. et quasi ex mortuis viuentes nouis ē
surgam⁹ opib⁹ ac moribus. Hec sūt plena hone
sti a decor officij stipendia fortitudinis.

De cōtemptu psecucōnis. Capitulum. xi.

Sed q̄ in omnib⁹ que agimus nō solum
q̄d honestum sed etiā quid possibile sit
querim⁹. ne forte aggrediamur aliquid
qd nō possim⁹ exeq̄. vñ nos tpe psecucōnis de ci
uitate in ciuitatē decedē ymmo vt verbo ipso v
tar fugē vult dominus ne temere aliquis dum
martirij desiderat gloriā offerat se piculi q̄ fortas
se caro infirmior aut remissior animus ferre

ac tolerare non queat. Nec rursus ꝓfecꝰ igna
uiam cædere quis ac deserē fidem debet metu pe
riculi. Qua gracia ꝑparandus est animꝰ. exercē
da mens. stabilienda ad cōstantiam. vt nullis
pturbari animus possit terroribꝰ. nullis frangi
molestijs. nullis supplicijs cedē. Que difficile
quidem sustimentur. Sed quia omnia supplicia
grauiorum supplicioꝝ vincuntur formidine. ideo
si consilio firmes animū tuum. nec racōne discē
dendum putes. a ꝓponas diuini iudicij metum
ꝑpetui supplicij tormēta potes. animi subire to
lerantiam. Hoc igitur diligentiꝰ est vt quis ita
se comparet illud ingenij De ꝓuidēdo adu
sa racōnabili cogitatione Capitulum. 38.

Si quis potest vigore mentis prouidere q
futura sunt. et tanq̄ ante oculos locare
quid possit accidē. a quid agere debeat
si ita acciderit diffinire. interdum duo a tria si
mul voluere. animo q; inciat. aut singula. aut
cōiuncta acidere posse. Et aut singulis. aut cō
iunctis disponē actus. quos intelligat profutu
ros. fortis ergo est viri non dissimulare. cū ali
quid immineat. se ptendē a tanq̄ exploratē de
specula quadā mentis. a obuiatē cogitacōne ꝓ
uida ēbus futuris. ne forte dicat postea ideo ista
incidi quia non arbitrabar posse euenīe. Demi
q; nisi explorentur aduersa cito occupant vt in

bello improuisus hostis vix sustinetur. a si impa
ratos inuenit facile opprimit. ita animū mala
inexplorata plꝰ frangūt. In hijs igitur duobꝰ
illa est animi excellentia. vt primū animꝰ tuus
bonis exercitatus cogitacōnibꝰ. mūdo corde qđ
verum a honestum est videat. Beati enī mūdo
corde. quia ipsi etiam deum videbunt. atq; id
quod honestū est solum bonum iudicet. Deīn
de nullis pturbetur occupationibus. nullis cu
piditatibus fluctuet. Neq; vero id facile quisq;
facit Quid enim tā difficile q; despicere tanq;
arcē aliqua sapientie opes. aliaq; omnia. que
plerisq; videantur magna a precelsa. Deīnde vt
iudicium tuum stabili racōne confirmes. a que
iudicaueris leuia tāq; nichil pfutura contem
pnas. Deīnde vt si quid acciderit aduersi. Idq;
graue a acerbū putetur. ita feras vt nichil pre
ter naturam accidisse putes cum legeris. nudꝰ
sum natus. nudus exibo. que dominꝰ deus dedit
dns abstulit. Et vtiq; a suos amiserat a facul
tates. Seruesq; in ommbꝰ psonam sapientis et
iusti. sicut ille seruauit qui ait. sicut dño placu
it ita factū est. sit nomen dñi benedictum. Et in
fra. Sicut vna insipientium mulierū locuta es
Si bona suscepimꝰ de manu dñi. q mala sūt susti
neamus

Laus fortitudinis. eo
q gerat bellum cum vicijs. Capitulum. 39.

Q Onest igitur mediocris nec discreta a ce
teis animi fortitudo que bellum cum vi
tiis gerat. sed que sola defendat ōi
menta virtutum omniū. a iudicia custodiat. et
que in expiabili prelio aduersus omia vicia de
cernat. Inuicta ad labores. fortis ad pcula. ri
gidior aduersus voluptates. dura aduersus il
lecebras quib⁹ aurem deferre nesciat. nec vt di
citur aue dicat pecuniam negligat. au aliciam
fugiat. tanq̄ labem quādam que virtutem ef
feminet. Nichil enim tam contrariū fortitudi
q̄ lucro vinci frequēter pulsis hostib⁹. indi
ta in fuga aduersariorū acie dū eruuis cesor
capitur prelia tor inter ipsos quos strauit mise
rand⁹ occubuit. a triūphis suis deiecte legiōes
dum spoliis occupantur. hostem in se reuocaue
runt. qui fugerat fortitudo igitur tam immanē
pestem ē pellat a proterat. nec temptetur cupi
tatib⁹. nec frangantur metu quia virtus sibi cō
stat vt fortiter omnia psequatur vicia tāq̄ vir
tutis venena Iracundiā velut quibusdam pro
pulset armis que tollat consiliū a tanq̄ egritu
dinem vitet. Glorie quoq; caueat appetentiam
que frequēter nocuit immoderati⁹ expetita. sp
autem vsurpata. Quod sanct⁹ Iob
cum predictis vicijs conflixit Capitulum. xo.

Quid horū sancto Job vel in virtute defuit. vel in vicō obrepsit. Quō laborem egritudinis. frigoris. famis pertulit. Quomodo desperit salutis piculum. Nūquid rapinis divitie coaceruate. de quib9 tāta imopibus affluebant. Nunquid auaricia census aut voluptatis studia. cupiditatesq3 excitauit. nunquid trium regū iniuriosa cōtencō vel seruoz cōtumelia in iram excussit. Nūquid gloria sicut leue extulit qui imprecabatur grauia sibi si nūq3 vel nō voluntariam clauerit culpam vel reueritus essz multitudinem plebis. que min9 ānunciaret eā in conspectu oim. Neq3 enim consentanee sunt vicijs virtutes sed sibi constāt. Quis igiē tam fortis q3 sanct9 Job. Cui secūd9 adindicari pōt qui parem vix reperit.

De sanctis im p lio fortitudine vincentibus. Capitulum. xi.

Sed fortasse aliquos bellica defixos gloia tenz vt putēt solā esse pliarē fortitudinē a ideo me ad hec deflexisse. q illa nris deforet. Quā fortis ihs naue. vt vno prelio quiq3 reges captos sternēt cū popul9 suis. deiñ cū aduersus gabaonitas surgēt pliū a verecē. ne nox impediēt victoriā. magnitudine mentis a fidei clamauit. Stet sol. Et stetit donec victoria ofumaretur. Gedeon i trecētis viris de imgēti pplo a aceto hoste reuexit triumphū Jonatha adolescēs

virtutem fecit in magno prelio Quid de machabeis loquar. Sed prius de populo dicam patrū qui cum essent parati ad repugnādum pro tē plo dei a plegitimis suis dolo hostium die lacessiti sabbati maluerunt vulneribꝰ offerre nuda corpora q̄ repugnare ne violarent sabbatū. Ita q; omīs leti se morti obtulerunt Sed machabei considerantes q hoc exemplo gens omnis posset perire sabbato etiam ipsi cum in bellum prouocarēt. vlti sunt innocentiū necem fratrum suorum. Vnde postea stimulatꝰ rex anthiochꝰ cum bellū accenderet p duces suos lisiam machabeum gorgiam ita cum orientalibꝰ suis et assiriis attritus est copijs vt quadraginta a octo milia in medio campi a tribus milibus prosternerēt. virtutem ducis inde machabei de vno eius milite considerate. Namq; Eleazarus cum supeminentem ceteris elephantum loricatum vestitū regia aduertere; arbitratus q in eo rex esset cui; fu concitus in medium legionis se proripuit et abiecto clipeo vtraq; manu interficiebat bestiā atq; intranis sub eā et subiecto gladio interemit eam. Itaq; cadens bestia oppressit Eleazarū atq; ita mortuꝰ est. Quāta igitur virtus animi primo vt mortem non timeret. Deinde vt circūfusus legionibꝰ inimicorū inconfertos raperet hostes medium penetrare; agmen a cōtempta

morte ferocior abiecto clipeo vtraq; manu vul
nerate molē bestie subiret ac sustineret. Post
intra ipam succederet. quo plenior ferret ictu.
cuius ruina inclusus magis q̄ oppressus suo ē
sepultus triumpho. Nec fefellit opinio virtū q̄
uis regius fefellerit habitus. Tanto enī virtu
tis spectaculo defixi hostes inermē occupatum
mansare nō ausi post casum ruentis bestie. sic
trepidauerunt vt impaēs se oīs vīs virtuti
arbitrarētur. Demq; rex antiochꝰ lisie filiꝰ. q̄
centū viginti hoīm milibus armatꝰ venerat. a
tū triginta duobꝰ elefantis. ita vt ab ortu solis
p singulas bestias velut mōtes quidam armo
rū coruſco tangē lampadibꝰ ardentibꝰ refulge
rent. Vnius territus fortitudine pacē rogauit.
Itaq; eleazarꝰ heredē virtutis fue pacem reli
quit. sed hec triūphatoꝝ sint. ¶ De victo
ria Jude machabei a Jonathe frātis eiꝰ. Ca. 82.

Frū q̄ fortitudo nō solū sedis rebꝰ. ſ; etiā
aduerſ pbaē. spectemꝰ Jude machabei
critū. Is enī post victū michanorē regis
demetrij ducem securior aduersus viginti milia
exercitus regis. cū nongētis viris bellū adorsus
volētibꝰ hijs cedē ne multitudine opprimeren
tur gloriosam magis mortem q̄ turpem fugam
suasit ne crimen inquit nostre ēlinquamus glo
rie. Itaq; conmisso prelio cum a primo ortu die

in vesperam dimicaretur. dexterū cornu quo validissimam manū aduertit hostium aggressus facile auertit. Sed dū fugientes sequitur a tergo vulneri locum prebuit Ita gloriosiorem triumphis locum mœstis muemit. Quid Jonathā fratrem eius atteram. qui cum parua manu aduersus exercitus regios pugnans desertus a suis. a cum duobus tantum relict⁹ ēparauit bellum. auertit hostem fugitātes suos ad societatē uocauit triumphi. Habes fortitudinem bellicā in quo non mediocris honesti ac decori forma est. qđ mœrem seruituti preferat ac turpitudini

De passionib⁹ martirū Capitu. xx.

Quid autem de martyr dicā passionibus ēt ne longius vagem. Nū minorem de superbo rege antiocho machabei pueri tulerunt triumphū ꝙ parentes proprij. Si quidē illi armati isti sine armis vicerunt. Stetit immota septem puerorū cohors. regijs cuncta legionibus. defecerūt supplicia. cesserunt terrores. non defecerunt martires. Alius coriū capitis exutus speciem mutauerat. virtutem auxerat. Ali⁹ linguam iussus amputandā promē ēt spondit. Nō solos dñs audit loquētes. qui audiebat moysen tacentem plus audit tacitas cogitacōnes suorum ꝙ voces omniū. Lingue flagellū times flagellum sanguinis non times. Habz a sāguis

vocem suam qua damat ad deum. sicut dama
uit i abel. Quid de matre loquar. que spectabat
leta filioꝝ quot funera tot tropheа. a moriẽtiũ
vocibus tanq̃ psallentiũ tantibus delectabaẽ
pulcherrimã ventris sui cytharã in filijs cernẽs
a pietatis armoniã omni lire numero dulciorẽ
Quid de bimul loquar q̃ ante palmã victorie
acceperũt q̃ sensum natuẽ. Quid de sãcta agne
que in duaꝝ maximarum rerꝝ posita piculo ca
stitatis a salutis. castitatem protexit salutẽ cũ
immortalitate cõmutauit. ¶ De passione
beati laurentij leuite. Capitulum. xx.

QUon pretereamꝰ etiam sanctũ laurentiũ
qui cum videret sixtũ Epm suum ad mar
tirium duci flẽ cepit. nõ passionem illiꝰ
sed suã remansionẽ. Itaq; hijs verbis appella
re cepit. Quo progrederis fine filio pater. Quo
sacerdos sancte fine diacono. pperas tuo. sũq̃
fine ministro sacrificiũ offerre ꝺ fuecueras Quid
in me ergo displicuit pater. nũ degenerẽ pba
sti. Expire certe vtꝝ ydoneũ ministrum elegeis
Cui cõmisisti dñica sanguinis ꝺsecracõnẽ. cui cõ
sumãdoꝝ consortiũ sacramẽtorũ huic sanguis
tui cõsortiũ negas. Vide ne pditeẽ iudiciũ tuũ
dum fortitudo laudatẽ. Abiectio discipuli detri
mentum est magistri. Quid q illustres pstãꝰ
viri discipuloꝝ certaminibus q̃ suis vincunt.



dēniq; abraham filiū obtulit·petr⁹ stephanū premisit·a tu pater ostende in filio virtutem tuam·Offer quē erudisti vt securus iudicij commutatu nobili quemias ad coronā·Tunc fletus ait·Non ego te fili derelinquo ac desero·sed maiora tibi debentur certamina·Nos quasi senes leuioris pugne·cursum recipim⁹·te quasi iuuenem·manet gloriosior de tyranno triumphus Mox venies flere desiste·post triduū me sequeris·Inter sacerdotē et leuitam hic medius munerus decet·Non erat tuū sub magistro vincere quasi adiutorem queres·Quid consortiū passionis mee expetis·Totam tibi hereditatem ei⁹ dimitto·Quid presentiam meā requiris·Infirmi discipuli magistrum precedant fortes sequātur vt vincāt sine magistro·q̄ nō indigēt ministerio·Sic et helyas heliseum eliquit·tibi ergo cōmendo nostre virtutis successionem·Talis eāt contencō digna sane·de qua certarēt socerdos a mīster quis prior patētur pro xpi noie·In fabul' ferūt tragicis excitatos theatri magnos esse plausus·cum se pilades orestem dicēt·orestes vt erat orestem se esse asseueraret·Ille vt p oreste necaretur·orestes ne piladem pro se pateretur necari·Sed illis non licebat viuē p vter q; esset paricidij reus·alter qui fecisset·alter q̄ adiuuisset·Sic laurentiū sanctū adhuc null⁹

vrgebat nisi amore deloco cõmis. Tamen post tri
duũ a ipse cum illuso tyrãno impositus sup era
ticulam exurereť. Assum est inquit. versa a mã
duca. Ita virtute animi vincebat ignis naturã

De potẽtia insolẽtiq; nõ abutẽda a adulacõe

Quẽ dũ ẽ reor. ne dũ aliq Ca. 27.
nimia glorie ducuntur cupiditate insolẽ
tius abutãtur potestatibq. Et plerumq;
auersos a nobis animos gentilium. in studia
psecucõnis excitent atq; inflãment ad iracun
diam. Itaq; vt illi perseuerare possint et suppli
cia vincere. quantos pire faciunt. Prospicien
dum etiam. ne adulantibus apiamus aurem.
Emolliri enim adulacõe nõ solum fortitudinis
non esse. sed etiam ignauie videtur.

De temperantia. Capitulum. 26.

Quoniã de tribus virtutibus dixim. re
stat vt de quarta virtute dicam. que tẽ
perantia ac modestia vocaẽ. In qua ma
xime traquillitas animi studium mansuetudi
nis. moderacõnis grã. honesti cura. decoris consi
deratio spectatur et queritur. Ordo igitur quidã
vite nobis tenendus est. vt a verecundia. pri
ma quedam fundamenta ducantur. que socia
ac familiaris est mentis placiditati. pterue fu
gitãs. ab omni aliena luxu. sobrietatem diligit
honestatem fouet decorum illud requirit.

De adolescentib⁹ seniorꝝ consiliis adiungendis

Sequatur cōuersacōis electō vt adiungamur probatissimis qui busq; seniorib⁹. Namq; vt equalium vsus dulcior. ita senum tucior est. qui magisterio quodā a ductu vite. colorat mores adolescentiū a velut muricē probitatis inficit. Namq; si hī qui sunt ignari locorū. cum solertibus viarum iter adiri gestiunt. quāto magis adolescentes cū senibus debent nouū sibi iter vite aggredi quo min⁹ errare possint. a a vero tramite virtutis deflectere. Nichil enim pulchrius q̄ eosdem a magistros vite a testes habere.

De vnoquoq; hoie ad id qđ sibi vtile sit ap

Verendum etiā plicādo Capi. xx.

Q 9 im omni actu. quid psonis. tpibus cōueniat atq; etatibus. quid etiam singulorum ingeniis sit accommodum. Sepe enim qđ alterum decet. Aliud inuenī aptum. aliud semi aliud in puerilis. aliud reb⁹ secundis. Saltauit ante arcam dñi dauid. non samuel. Nec ille reprehensus. sed magis iste laudand⁹. Mutauit vultum contra ēgem. cui nomen anch⁹. At hec si remota fuisset formidine quo min⁹ ognosceretur. nequaq̄ leuitatis ēprehensione carē potuisset. Saul quoq; vallatus choro pphetaꝝ. etiam ipē pphauit. a de solo q̄si indigno memoratū

est a saul inter pphetas. Vnuquisq; igitur suū ingenium nouerit. a ad id se applicet qđ sibi aptū elegerit. Itaq; prius quid sequatur consideret nouerit bona sua. sed etiā vicia cognoscat. equa lem se iudicem sui prebeat. vt bonis intendat. vicia tedinet. Alius distinguende lectōi apti or. alio psalmo gracior. alius exorcizandis q̄ ma lo laborāt spiritu solicitior. alio sacrario oportu nior habetur. Hec oia spectet sacerdos. et quod cuiq; cōgruat id officij deputet. Quo etenī vnū quēq; suū ducit ingeniū. aut qđ officium decet id maiore impletur grā. Sz id cum in omni vita difficile sit. tū in nostro actu difficilimum est.

De hijs qui seculariū sequūtur affectū. i eccle siastico ordine nō admittendis.

Capitulum. 29.

HAmat enim vnusquisq; sequi vitam pa rentū. demq; pleriq; ad militiā ferūtur quoz milit auerūt parētes. alij ad actio nes diuersas. In ecclastico vero officio michil ta rius inuenias. q̄ eum qui sequat institutū pa tris. vel quia grauis deterret act9. vel q̄ in lubri ca etate difficilior abstinentia vel quia alacri a dolescēte videtur vita obscurior. et ideo ad ea conuertuntur studia que plausibiliora ar bitrant. Puta q̄ppe pluēs q̄ futura pferūt. Illi aūt pūb9. nos futuis milita9. vñ q̄ pstātior cā

eo vel esse cura attentiõ.

De honestate nostri actus Capitulũ. 10.

Eneam⁹ igitur verecundiam a eã que to
cius vite ornatum arrollit modestiã. Nõ
ei mediocre ẽ reb⁹ singul modũ suare
atq; impartire ordinem. in quo vere plucet illũ
quod decorum dicitur. qđ ita cum honesto iun
gitur vt separari non queat. Siquidem et qđ
decet honestum est. a quod honestum est decet.
vt magis in sermone distinctõ sit. ꝙ in virtute
discretõ. Differre enim ea inter se intelligi põt
expli cari non potest. Et vt conemur aliquid e
tuere distinctõnis honestas velut bona valitu
do est. et quedam salubritas est corporis. decus
autem tanꝙ venustas a pulchritudo. Sicut er
go pulchritudo supra salubritatem ac valitu
dinem videtur excellẽ. a tñ sine hijs esse nõ po
test. nec vllo separari modo. quoniã nisi bona
valitudo sit pulchritudo eẽ ac venustas nõ po
test. sic honestas decorũ illud in se continet. vt
ab ea profectum videatur. a sine ea esse non pos
sit. velut salubritas igitur tocius operis actus
q; nostri honestas est. a sicut species est decorũ
qđ cum honestate cõfusum opinione distingui
tur. Nam a si in aliquo videatur excellẽ. tamen
in radice est honestatis sed flore precipuo vt
sine ea decidat. in ea floreat. Quid ẽ ei honestas

nisi que turpitudinē quasi mōstrē fugiat. Quid vero inhonestum nisi quod ariditatem ac mortem afferat virenti. Igitur substantia virtutis decorum illud tanq̄ flos emicat. quia radix salua est. Aduero ꝓpositi nostri radice viciosa. nichil germinat. habes hoc in nostris aliquanto expressius. dicit enim dauid. dñs regnauit decorem induit. Et apostol⁹ ait. Sicut in die honeste ambulate od̄ grece dicitur euschemos. Hoc autem ꝓprie significat bona habitudo. bona species. Deus ergo primum hominē cum conderet bona habitudine. bona mēbrorum compositione formauit. et optimam ei speciem dedit. ēmissionem non dederat peccatorum. Et postea q̄ renouauit eū spiritu. et infudit ei gratiam. que venerat in serui forma et in hominis specie. assumpsit decorem redemptionis humane. Et ideo dicit ꝓphēta. dñs regnauit decorem induit. Deinde alibi dicit. Te decet ymnus deus in syon hoc est dicere honestum est. vt te timeamus te diligamus. te precemur. te honorificemus. Scriptū est enim. Omnia vestra honeste fiant. Sed possum⁹ a hominē timere diligere. rogare. honorare. hymnus specialiter deo dicitur. hoc tanq̄ excellentius ceteris credere est decorum quod deferimus deo.

De habitu mulieris qualis debeat esse. Capitulum. xi.

Vlierem quoq; in habitu ornato orare
cōuenit ꝫ ſpecialiter eam decet orare ve
latam. a orare ꝓponētem caſtitatē cū bo
na conuerſacōne. Eſt igitur decorū quod ꝑmi
net cuius diuiſio gemina eſt. Nam eſt decorū
quaſi generale quod per vniuerſitatem fundi
tur honeſtatis. a quaſi in toto ſpectatē corpe Eſt
etiam ſpeciale. qđ in ꝑte aliqua eminet. Illud
geneāle ita eſt. ac ſi equabilē formam atq; vni
uerſitatem honeſtatis in omni actu ſuo habeat
concinētem. cum omnis ſibi eius vita cōſentit
nec in vllo aliqua re diſcrepat. hoc ſpeciale. cū
aliquē actum in ſuis habet virtutib⁹ preeminē
tem. Simul illud aduerte quod et decor eſt ſe
cundum naturam viuē. ſecundū naturā dege
re. a turpe eſt. qđ fit contra naturam. Ait enim
apoſtolus quaſi interrogans. decet mulierem
non velatam orare deum. Nec ipſa natura doc;
nos. Quod vir quidem ſi comam nutriat igno
minia eſt illi. qm̄ contra naturam eſt. Et iterū
dicit. Mulier vero ſi capillos habeat. gloria ē
illi. Eſt enim ſm̄ naturam qm̄ quidem capilli
pro velamine ſunt. hoc eſt enim naturale vela
men ꝑſonam igitur a ſpeciē. nobis natura ipa
diſpenſat quam ſeruaē debem⁹. vtinā q; a inno
centiam cuſtodire poſſimus. nec acceptam no
ſtr̄ malicia mutaēt. De gnali decoē Ca. 12.

Habes hunc decorem generalem. qui afficit deus mundi istius pulchritudine. Habes a p partes. quia cum faceret deus lucem a diem noctemq; distinguet. cum conderet celum. cum terras a maria separaret cum solem a lunam a stellas constitueret. lucem sup terram probauit singula. Ergo decorum hoc quod in singulis mundi partib⁹ elucebat in vniuersitate explenduit. sicut probat sapientia dicens. Ego eram cui applaudebat. cum letarer orbe perfecto. Similiter ergo a in fabrica humani corporis. grata est vni⁹ cuiusq; membri porco. Sed plus in coe compositione membrorum apta delectat. qd ita sibi quadrare et conuenire videant. Si quis igitur equalitatem vniuerse vite a singularum actionum modos seruet. ordine quoq; a constantia decorum atq; operum moderationem quoq; custodiat. in eius vita decor illo expellit a quasi i quoda speculo elucet

De sermone suauj omnibus gratum prebendum. a de motu animi cauendo. Capitu. xj.

Cadat tamen suauis sermo vt colliet sibi affectum audientium gratumq; se vel familiaribus vel ciuibus. vel si fieri potest omnibus prebeat neq; adulantem se neq; adulandum cuiqm exibeat. Alterum enim callidi tatis est. vanitatis alterum. Non despiciat qd de se vnusquisq; et maxime vir optimus sentiat.

hoc enim mō dixit tomis deferte reuerentiā. nā
negligē tonoꝝ indicia vel arrogantie vel disso
lucōis est. quoꝝ altery supbie asscribitur. altery
negligentie. Caueat etiā motus animi sui. Spē
eni sibi a obseruandꝰ a circumspicieudꝰ est. et
vt aduersum se cauēdus. ita etiā de se tuēdus.
Sunt eni motus in quibꝰ est appetitus ille. qui
quasi quodā prūpit impetu. Vnde grece horme
dicitur. qđ vi quadā seipse te pripiat. Nō me
diocris in hīs vis quedā animi atq; nature ē
que tīi vis gemina est vna in appetitu. altera i
racōne posita. que appetitū ēfrenet. a sibi obedi
entē prestet et ducat quo velit et tanḡ sedulo
magisterio edoceat. quid fieri. quid cuitari opor
teat. vt bone domitrici obtēperꝫ. Soliciti eni de
bemꝰ esse. Ne quid temē aut incuriose geramꝰ
aut quicḡ oino cuiꝰ probabilē nō possimus ra
cōnem ēddē. Actus enim nostri causa. a si non
omnibꝰ ēdditur tīi ab omnibꝰ examinat. Nec
vere habemꝰ in quo possimꝰ nos excusare. Nā
a si vis quedā nature in omni appetitu sit. tīi idē
appetitus racōni subiectꝰ est lege nature ipsius
a obedit ei. Vnde bomi speculatoris est ita ptēn
dere animo. vt appetitꝰ neqꝫ pcurrat racōnem
neqꝫ deserat. ne pcurrēdo pturbꝫ atq; exludat
vāqꝫ deserendo destituat. pturbacō tollit constā
tiam. destitucō prodit ignauiā. accusat pigriciā

ptúrbata enim mente latius se ac longiꝰ fundit appetitus·a tangꝫ efferato impetu frenos rationis non fulcipit·nec vlla sentit aurige moderamina quibus possit reflecti. Vnde plerūqꝫ non solum animus exagitatur·amittitur racō·ꝫ etiam inflāmatur vultus vel iracundia vel libidine·pallescit timore·voluptate se non capit·a mīa gestat letícia. Hec cum fiūt abiciatur illa naturalis quedam cēsura·grauitasqꝫ morū·nec teneri potest illa que in rebus gerendis atqꝫ cōsiliis sola potest auctoritatem suam·a ad illud quod deceat tenere constantiam.

De appetitu iracundie ꝓpter iniuriā facto. Capi. xx.

ORatio autem appetitus ex indignacōe mīa nascitur quā accepte plerūqꝫ accēdit iniurie dolor. De qꝰ satis nos psalmi quem in prefacōne posuimꝰ precepta instruunt. Pulchre aūt a hoc accidit vt scripturi de officijs ea prefacōnis nre assercōe vteremur·que a ipsa ad officij magisterium pertineret. Sed quia supra vt oportebat perstrinxímꝰ quē admodū vnusquisqꝫ cauere possit ne exāteā accepta iniuria·verentes ne prefacio prolixior ficeret nunc de eo vberius disputandum arbitror·locus enim oportunus est vt in partibus temperantie dicamus quemadmodum reprimatur iracudia.

Tria itaq; genera ee hominū iniuriā accipientium in diuinis scripturis demōstrare volum9 si possum9. Vnū est eorum in quibus peccator insultat. cōtūciatur inequitijs quia deest iustitia. pudor crescit. augetur dolor Vox similes plurimi de meo ordine. de meo numero. Nam michi infirmo. si quis iniuriā faciat. forsitan licet infirmus donē iniuriā meā. Si crimen obiciat. non sum tacitus. vt sim contentus conscientia mea. etiā sine ei9 obiectu alienū nouerim. sed cupio abluē ingenui pudoris notam. tanq; infirm9. Ergo oculum pro oculo. et dentē pro dēte exigo. a cōtūcium conuicō rependo. Si vero is sum qui proficiā a si nondum perfect9. nō retorqueo contumeliā. Et si non influat ille cōuicium a mundz aures meas contumelijs ego taceo a michil respondeo. Si vero perfectus sim verbi gratia loquor. Nam veritate infirmus sum. Si ergo pfect9 sim benedico male dicentē sicut benedicebat. a paul9 qui ait. Maledicamur a bñdicim9. Audierat enim dicentē diligite inimicos vestros. orate pro calūpmiantibus a psequētib9 uos. Ideo autē paul9 persecutōem patiebat. a sustinebat. quia vincebat a mitigabat humanū affectum ꝓpter mercedis gratia. vt filij9 dei fieret. si dilexisset inimicū Tamen et sanctū dauid in hoc quoq; genere

victutis imparem paulo nō fuisse edocē possu
mus. Qui primo quidē cū maledicēt ei filius ze
mei a crimina obiceret. tacebat humiliabatur
a silebat a bonis suis. hoc est bono⁊ operū con
scientia. deinde expectebat maledictū sibi. qz ma
ledicto illo diuinā acquirebat misericordiā. vi
de autem quomō a humilitatem a iusticiam. a
prudentiā emerende a dño gratie reseruauerit
Primo dixit Ideo maledicat michi. qz dominus
dixit illi vt maledicat Habes humilitatē. quia
ea que diuinitus imperant equanimiter quasi
seruul⁹ ferenda arbitrabatur. Iterum dicit. Ec
ce filius meus qui exiuit de ventre meo querit
animam meam Habes iusticiam. Si enim a no
stris grauiora patimur. cur indigne ferimus
que inferuntur ab aliens. Tercio ait. dimitte
illum vt maledicat. quomā dixit illi dns vt vi
deat humiliacōnem meā. a retribuat michi do
min⁹ p maledicto hoc. Nec iā solū cōuiciante
pculit. ꝫ et lapidātem et sequētem illesum reli
quit. quētiā pt⁹ victoriā petētū vemā libent ig
uit Rō ideo inserū. vt euāgelico spū sem dauid
nō solum inoffensum. ꝫ a gratū fuisse conuiciantū
docerē Et delectatū potⁿ ꝙ eraspeātum iniurijs
pro quib⁹ mercedem sibi reddēdam arbitraba
tur. Sed tamen ꝙuis pfectus adhuc pfectiora
q̄rebat. Incalescebat iniurie doloē quasi homo

sed vincebat quasi bonus miles. Tollerabat q̃
si athleta fortis. De requie post ẽsurrectõez

Capitulũ. 16.

Paciente autẽ finis promissorum expectatio. Et ideo dicebat
Notũ fac michi dñe finẽ meum. & numerũ dierũ meorũ quis est. vt sciam quis desit mi
chi. finem illum querit promissorũ celestiũ. vel
illum quãdo vnusquisq; surgit in suo ordine. p
mãe xp̃us. deinde hĩ qui sunt xp̃i. qui in ad
ventu eius crediderũt deinde finis. Tradito
enim regno deo & patri. & euacuatis ommibus
potestatib9. vt apostol9 dixit perfectio incipit.
Hic ergo impedimẽtum hic infirmitas etiã per
fectoz. illic plena pfectio. Ideo & dies illos req̃
rit vite eterne qui sunt. non qui ptereunt. vt cõ
gnoscat quid sibi desit. que terra sit repromissi
onis. ppetuos fructus ferẽs. q̃ prima apud pa
trem mansio. que scda & tercia in quibus pro
ratõne meritoz vnusquisq; requiescit.

De ymagine dei & ymagine diaboli Ca. 17.

Illa igitur nobis expetẽda in quibus per
fectõ. in quib9 veritas est. hic vmbra. hy
mago. illic veritas. vmbr̃ in lege. yma
go in euangelio veritas in celestibus. Ante a
gnus offerabatur. offerabatur vitul9. nũc xp̃s
offertur. Sed offertur quasi homo. quasi recipi
ens passionẽ. & offert se ipse quasi sacerdos vt

pccata nostra dimittat. Hic ymagine ibi in ve
ritate. vbi apud patrē pro nobis quasi aduoca
tus intercedit. hic ergo in ymagine ambula9
i ymagine vice9. illic facie ad faciē. vbi plena p
fectio. qr pfectio ois i veritate ē. Ergo dū hic fu
m9 fuem9 ymaginē vt ibi pueniam9 ad verita
tem. Sit in nob ymago iustitie sit ymago sapi
entie. qr venerē ad illū diē. a scōm ymaginē si
am estimabiē. Nō muemat i te adūsari9 yma
ginē suā nō rabiem. nō furorē. In bjs ei yma
go nequitie est. Aduersari9 enī diabolus. sicut
leo rugiens querit quē occidat quem deuoret
Non muemat auri cupiditatem. Non argēti a
cruos. non viciorū simulachra. ne auferat tibi
vocem libertatis. vox enim libertatis illa est vt
dicas. veniet huj9 mūdi princeps. a in me inue
niet michil. Itaq; si secur9 es. qr in te michil in
uemat cū veneit pscrutari dies illud qd dixit
ad laban Jacob priacha. Cognosce si quid tuo
rū est apud me. Merito btūs Jacob. apud quē
nl laban suū potuit ēpiē. Abscōderat ei rachel si
mulachra deoz et9 aurea a argētea.

De mercatoē auaro manes diuicias cumulā
te. a pginē dei a se auferente: Capitulum. 18.

Itaq; si sapientia si fides. si contempt9
seculi. si gratia tua abscondat oēz pfidiā
btūs eris quia nō respicis i vanitates a



ínſamias falſas. An mediocre eſt tollere vocẽ aduerſario vt arguẽdi te non poſſit habẽ auctoritatem. Itaq; qui non ẽſpicit ín vanitates nõ cõturbatur. Qui enim reſpicit cõturbatur a vaníſſime quidẽ. Quid eſt enim ogregare opes níſi vanũ quia caduca querẽ vanum eſt ſatis Cum aũt cõgregaueris quis ſciat an poſſidere liceat tibi. Nõne vanum eſt vt mercator noctib9 ac diebus cõficiat iter quo aggregaẽ poſſit theſauri acęruos merces ogreget conturbetur ad precium ne forte minoris vendat q̃ emerit. Aucupetur locoz precia a ſubito aut latrones ín ſe ínũdia famoſe negotiacõis excitz aut nõ expectatis ſereníoribꝰ flatibus dum lucrũ querit ín naufragiũ pacíens more ínẽdat. An nõ conturbatur etiã ille vane qui fũmo labore coacęruat qđ neſciat cui hęredi ẽlínquat. Sepe qđ auarus fũma ogeſſerit ſollicitudíne p̃cipitũ effuſione dilacerat hęres luxurioſus a dñi queſita turpis eluo p̃ſentiũ cetus futuri ímprouidus qđ quadam abſorbet voragíne. Sepe etiã ſeparatus ſucceſſor ínuidiã pte acquirit hęreditatis a celeri obitu extraneis addite ſucceſſionis trã ſcribit cõpendia. Quid ergo vane araneam texis que ímanis a fine fructu eſt a tanq̃ caſſes ſuſpendis ínutiles diuiciarum copias. Que a ſi fluant nichil proſint ymmo exuũt te ymagíne

dei a induunt terrem ymagine. Si tyranni alicui quis ymaginem habeat nonne obnoxius est dampnacõi. Tu depõis ymaginẽ eterni imperatoris et erigis in te ymaginem mortis. Eice magis de ciuitate anime tue ymaginẽ dyaboli et attolle imaginem xpi. hec in te fulgeat in tua ciuitate hoc est in aia ceesplendeat que oblita erat viciorũ ymagines. de quib9 dauid ait. dñs in ciuitate tua admichilum deducis ymagines eorum. Cum enim pmiserit ihrusalem dñs ad ymaginem suam. tũc aduersariorũ omnis ira godelebitur.

¶ De leuitis ãles debeant esse Capitu. 19.

QVod si euãgelio dñi etiam populis ipẽ ad despicentiã opum informatus atq; instituit9 est. quãto magis nos leuitas oportet terrenis nõ teneri cupiditatib9. quor9 deus porcõ est. Nã cum diuideretur a moyse possessio terrena populo patrum exceperit leuitas dñs efne possessionis sortẽ qđ ipẽ ille eẽt fumicul9 hẽditatis. Vñ ait dd. dñs ps hẽditatis mee et calicis mei. dẽmq; sic appellat leuita. ipẽ me9. l ipe p me. Mgnũ g̃ munus ei9. vt de eo dñs dicat. ipe me9 vl quẽadmodũ petro dixit. de state i ore piscis repto. dab tibi p me et te. vñ et apls cũ ẽpm dixisset debẽ ee sobriũ. pudicũ. ornatũ. hospitalẽ. docibilẽ. non auarũ non litigiosum domui sue bene prepositum.



addidit diacones similiter oportz esse graues
non bilingues. nō multo vino deditos. nō tur
pe lucrum sectātes habentes misteriū dei in cō
scientia pura. Et hi autē probentur primum. a
sic ministrent null ū crimen habentes. Aduer
tim⁹ quātā in nobis requirātur. vt abstinens
sit a vino minister dñi vt testimonio bono ful
ciatur. non solū fidelium. ſ etiā ab hiis qui fo
ris sunt. Decet ei actuū operūqz nostroz testē
esse publicā existīnacōem. ne derogetur mune
ri. vt qui videt ministrū altaris. congruis orna
tū virtutib⁹. auctorem p̄dicet a dñm veneretur
qui tales seruulos habeat. Laus enim dñi vbi
mūda possessio a innocens familie disciplina.

De altaris ministris qp assumi nō debēt ex
bigīs secūdis a qp ñdē ministri vestimēta sua
lauare debeant. Capitulū. 60.

De castimonia aūt quid loquar. qñ vna
tantū nec repetita p̄mittitur copula. Et i
ipso ergo cōiugio lex est. non iterare cō
iugiū. nec secunde coniugis sortiri coniunctōnē
Quod plerisqz mirz videtur cur etiam ante bap
tismū iterati cōiugij ad electōnem muneris et
ordinacōis progatiuā impedimenta generētur
Cum etiam delicta obesse nō soleant si lauacri
ēmissa fuerint sacramēto. Sed intelligere debe
mus. quia baptismo culpa dimitti potest. lex

aboleri non potest. In coniugio non culpa. sed lex est. Quod culpe est igitur in baptismate relaxat. qđ legis ē in coiugio non soluit. Quō aūt potest orator ee viduitatis qui ipsa coiugia frequētauerit. Inoffensum autem exhibendum a in maculatum ministeriū. nec vllo coniugali cetu violandum cognoscitis. qui integri corpe incorrupto pudore. aliem etiam ab ipso consortiō coiugali. sacri misterij gratiam recepistis. qđ eo non preterij quia in pleris abdicōribus locis cum ministerium ingereret vel etiam sacerdocium. filios receperunt. a id tanq̄ vsu veteri defendūt. qñ p interualla dierum sacrificium deferebatur. Et ñ castificabat etiam populus per biduum aut triduū. vt ad sacrificium pur⁹ accederet vt in veteri testamēto legimus a lauet vestimenta sua. Si in figura tanta obseruātia quanta in veritate discę sacerdos atq; leuita. quid fit lauare vestimenta tua. vt nouum corpus celebrandis exhibeas sacramentis. Si populus sine ablucōne vestimentorum suorum p hibebatur accedere ad hostiam suam tu imlotus mente pariter a corpore audes pro alijs supplicare audes alijs ministrare.

De officio non mediocri leuitarum
Capitulum sexagesimumprimum

Non mediocre officiū leuitaꝝ de quibus
dicāt dñs. Ecce eligo leuitas de medio fi
liorꝝ israhel pro omni primogenito apiē
te vuluā filiꝫs israhel. Ēdemptōnes eorꝝ erunt
isti. a erūt michi leuite michi enim sanctificaui
primogenitū in terra egipti: Cognouim⁹ quia
non inter ceteros leuite cōputantur. ꝫ omib⁹
preferūtur qui eligūtur ex omib⁹ a sanctificāē
vt primogenita fructuū atqꝫ primicie que dño
deputātur in quib⁹ est votꝝ solucō a redēptō
peccatorꝝ. Non accipies eos inquit inter filios
israhel a cōstitues eos leuitas sup tabernaculū
testimonij. a sup omia vasa ei⁹ astare. a super
quecūqꝫ sunt in eo. Ipsi tollant tabernaculum
a omnia vasa ei⁹. a ipsi ministrēt in eo et in cir
cuitu tabernaculi castra ipsi cōstituāt. a promo
uēdo tabernaculū ipsi deponāt leuite. a ostituen
do castra rursum ipm tabnaculum ipsi statuāt
Alienigena quicūqꝫ accesserit. morte morietur
Tu ergo elect⁹ ex omni numero filiorꝝ israhel
inter sacros frcūs quasi primogenit⁹ estimat⁹
positus tabnaculo. vt ptendas in castris san
ctitatis a fidei atqꝫ si alienigena accesserit mor
te morietur. positus vt opias arcam testamēti
Non enim oīs alta misteriorꝝ vident. quia ope
riūtur a leuitis ne videant qui videre non dñt
a sūmant q̄ seruare nō possunt. Moyses dēmqꝫ

circūcisionem vidit spiritalem ꝙ operuit eam. vt in signo circūcisionem ꝓscriberet. Vidit et azimā veritatis a sinceritatis. vidit passionem dñi opuit azimis corpalibz azima veritatis operuit passionē dñi agni l' vituli immolacōe Ergo bom̄ scuite suaserūt misteriū fidei sue tegmine. a tu mediocre putas qđ omissum est tibi Primū vt alta dei videas qđ ē sapiētie. Deinde vt excubias pro populo deferas quod est iustice. Castra defendas. tabernaculūq; tuearis quod est fortitudinis. Teipsū otinētem ac sobriū ꝓstes qđ ē tēperātie

De vitate oim hoim Ca. 62.

Hec virtutum genera principalia constituerunt etiam hij qui foris sunt. sed cōitatis sapiorem ordinem ꝙ sapiētie iudicauerunt. cum sapientia fundamētum sit iustice opus sit qđ manere nō potest nisi fundamentū habeat. fundamentum autem cristus est. Prima ergo fides que est sapientie vt Salomon dicit secutus patrem. initium sapientie timor dñi Et lex dicit. diliges dominum deū tuum. Diliges proximum tuum. pulchrum est enim vt gratiam tuam atq; officia in societate humanī generis cōferas. Sed primum illud decorum vt quod habes preciosissimum. hoc est mentem tuā q̄ nichil habes prestantius deo deputes. Cum solueris auctori debitum licet vt opera

tia in tenebricetiã. vt adumbrata hominũ confe
ras atq; opem feras necessitatib9. aut pecunia
aut officio. aut etiã quocũq; munere. quod late
patet in vestro ministerio. pecuniam vt subuenias. debito obligatũ liberes. officio vt seruanda
suscipias q̃ metuit amittere q̃ deponenda credidit

De eo qđ est cum officio. a qđ est coñ officiũ.

Officiũ est igitur depositum seruare ac reddere. Sed interdum cõmutatio fit aut tpe aut necessitate. vt non sit officiũ reddere. quod accepis. vt si quis contra patriã opẽ barbaris ferens. pecuniam aptus hostis reposcat. aut si tunc reddas cum assit qui extorqueat. Si furenti restituas cũ seruare non queat. si insaniẽti gladium depositũ non neges quo se ille interimat. nõne soluisse contra officiũ est. Si furto quesita sciens suscipiat vt fraudetur qui amiserat. Nonne contra officiũ ẽ. Est eẽ coñ officiũ nõnũq̃ promissum soluere. sacramẽtum custodire. vt herodes qui iurauit qm̃ quicquid petitus esset daret filie herodiadis. a necem Johis prestitit. ne promissum negaret. Nã de iepte quid dicã q̃ immolauit filiam suã. que sibi victori prima occurrerat. quo votũ impleret qđ sponderat vt quicqd sibi primũ occurrisset offerret deo. Melius fuerat michil tale promittere. q̃ promissum soluẽ paricidio.

Capitul. 63.

De leuita q̃lis eẽ debeat. a de laude ipi⁹ Ca. 66.

Nec quãti sit consiliꝫ prospicẽ non ignoratis. Et ideo eligatur leuita qui sacrariũ custodiat nec fallatur cõsilio. ne fictam deferat. ne mortã timeat. ne quid intẽperantiꝫ gerat. vt specie ipsa grauitatẽ preferat. nec solum animũ sed etiã oculos cõtinẽtes habeẽ. quẽ deceat ne vl ipse frontem sobrietatis fortuit⁹ violet occursus. Qm̃ qui viderit mulierẽ ad concupiscendũ eam. iam adulterauit eã in corde suo. Ita vt adulteriũ non solum facti colluuione. ꝫ etiam aspectus intencõe cõmutat. Magna hoc videtur ac mimis seuera. sed in magno munere non superflua. qñ tanta est leuitarũ gracia. vt de hijs moyses in bñdictõib⁹ dicẽt. date leui verbos ei⁹. date leui manifestos ei⁹. date leui sortem suffragij sui. et veritates eius viro sancto quẽ temptauerunt in tẽptacõibus. maledixerunt sup aquã contradictionis. Qui dicit patri suo a matri nõ noui te. a fratres suos nõ cognouit. a filios suos abdicauit. Hic custodiet verba tua. a testamẽtum tuũ obseruabit. Illi ergo vel eius a manifesti ei⁹. q̃ michil in corde doli habeãt michil fraudis occultent. sed verba eius custodiant. a in corde suo conferant sicut cõferebat a maria. Qui suos parentes officio suo non nouerit p̃ferendos qui violatores oderint castitatis

pudicæ vlciscantur iniuriã nouerimꝰ officiorũ tempa qꝺ maius sit. quod cui aptũ tempori est ꝛ vt id solũ sequatur quod honestũ est. Sane vbi duo honesta. id quod honestius est. præponendum putet. hñ iure benedicti. Si quis ergo manifeste iusticias dei in cẽsum ponat. Benedic dñe virtutem ipius. opera manuũ eius suscipe vt grãm xpianæ bñdictõis inueniat Amen

Explicit liber primꝰ. de officijs beati Ambrosij. Incipit secundꝰ eiusdem. Capi. pmũ

SVperiore libro. de officijs tractauimus que cõuenire honestati arbitraremur in qua vitã beatam positã esse nulli dubitauerũt. quã scriptuã appellat vitã eternã. Tantus enim splendor honestatis est. vt beatam vitã efficiat tranquillitas conscientie ꝛ securitas innocentie. Et ideo sicut exortus sol lune globum. ꝛ cætera stellarũ abscondit lumina. ita fulgor honestatis. vbi vero et incorrupto vibrat decore. cætera que putãtur bona secũdũ voluptatem corporis. aut scꝺm seculũ data ꝛ illustria obumbrat. Beata plane que non alienis estimatur iudicijs. sed domesticis pãpitur sensibus tanq̃ sui. Judex. Neq; enim popularis opinones pro mercede aliqua requirit

neq; pro supplicō pauet. Itaq; quo mīnūs se q̄
tur gloriam eo magis super eam imminet. Nam
qui gloriam requirunt hīs ea mercēs presen
tium vmbra futurorū est. que impediat vitam
eternam. Quod in euangelio scriptū est. Amē
dico vobis perceperunt mercedem suam. De
hīs scīlicet. qui velut tuba canenti vulgare li
beralitatem suam quam faciunt cū ea paupes
gestaunt. Similiter et de ieiunio. quod ostenta
tionis causa faciunt. Hānt inquit mercedem su
am. Honestatis igitur. est vel misericordiam fa
cere vel ieiunium deferre in abscondito. vt mer
cedem videaris a solo deo tuo querere. non et
iam ab hominibus Nam qui ab hominibus que
rit habet mercedem suam. Qui autem a deo ha
bet vitam eternam quam prestare non potest
nīsi auctor eternitatis. Sicut illud est Amen di
co tibi. Hodie mecum eris in paradiso. vñ expſ
sius scriptura vitam eternā appellauit que sit
beata. vt non hominum opinionibus estiman
dum relinqueretur. sed dīno iudicō omittētur.

Capitulum secundum.

Itaq; philosophi vitam beatam. Alī
in non dolendo. posuerunt vt Jheromi
mꝰ. Alī in rex scīētia vt Crysilꝰ. Qui au
diēs ab Aristotile. a theofrasto mirabiliter lau
datā eē rex scīētiā. solam eam quasi summum

bonū posuit. cum illi eam quasi bonū. non q̄si solū bonum laudauerunt. Alij voluptatem di xerūt vt Epicur⁹. Alij vt Calliphō. a post eum diodorus ita interpretati sunt. vt alter ad volu ptatem. alter ad vacuitatem doloris. consorti um honestatis adiungerēt q̄ sine ea nō possit esse beata vita. zenon stoycus solū a fūmum bonum qđ honestū est. Aristotiles aūt ℓ theo frastus a ceteri peripatheūci in virtute quidem hoc est honestate vitā beatam esse. ꝫ cōpleri ei us beatitudinē etiam corporis. atq; externis bo mis asseruerunt.

¶ Capitulū tercium

Scriptura aūt diuina vitam beatā in co gnicōe posuit diuinitatis a fructu bone opacōis. demq; vtriusq; assercōis euā gelicū suppetit testimoniū. Nam a de scientia ita dicit dñs ihesus. Hec est aūt vita eterna vt co gnoscant te solū verum deum. a quē misisti ihe sum xp̄m. Et de opibus ita respondit. Omis q̄ reliquerit domū vel frēs aut sorores aut patrē aut matrem aut vxorē aut filios. aut agros p pter nomē meū centuplū accipiet a vitam et nam possidebit. Sed ns estimetur hoc recens es se. a prius tractatū a philosophis q̄ in euāge lio p̄dicatum anteriores enī euāgelio philoso phi. Aristotiles a theofrastus vel zenon atq; hieronim⁹ sed posteriores xp̄ianis. Accipiant

q̄ longe ante q̄ philosophoꝝ nomen audiret̄
per os sancti dauid vtrūq; apte videatur exp̄s
sū. Scriptū est ei Beat⁹ homo quē tu eruditeris
dñe et de lege tua docueris eū. Habem⁹ et alibi.
Beatus vir q̄ timet dñm. i mandatis ei⁹ cupiet
nimis. docuim⁹ de cognic̄oe cui⁹ p̄mū eternita
tis fructū cē memorauit. Adicies ꝓpheta q̄ in
domo huiꝰ timentis dñm l̄ eruditi in lege. et cupi
ens i mādatis dñi gloria et diuicie. et iustitia
eius manet in seculū seculi. De opibus quoq; i
eodem psalmo subiunxit vite eterne suppetere
premium viro iusto. Denq; ait. Beatus vir q̄
miseretur et cōmodat. disponet sermones suos
in iudicio. quia in seculum non cōmouebitur.
in memoria eterna erit iustus. Et infra. disper
sit dedit paupibus. iustitia eius manet imeter
num. Habet ergo vitam eternam fides q̄ fun
damentum est bonū. habent et bona facta. q̄ vi
iustus a dictis et reb⁹ probatur. Nam et si exer
citatus sit in sermonib⁹. et desidiosus in opibus
prudētiam suā factis ꝓpellit. Et grauiꝰ ē scīe q̄d
facias nec fecisse q̄d faciendo cōgueris. Coñ q̄
strēnuū cē i opibz. affectū infidū. ita ē ac si vitio
so fundamēto. pulchra culminū velis elcuare fa
stigia. quo plus struxeris plus corruit. q̄ sine
mumimēto fidei opera non possunt manē. Infi
da statio importu nauem perforat et arenosum

solum cito cedit nec potest imposite edificacois
sustinere onera. Ibi ergo plenitudo premij vbi
virtutū pfectio a quedā in factis atq; dictis eq̄
litas sobrietatis.

Capitulum.g.

ST qm̄ sola rerum sciētia explosa est l' quasi inanis sedm philosophie disputacōnes supfluas. vel quasi semi pfecta sententia. Cōsideremꝰ q̄p enodem de eo scriptura diuina absoluat sententiā. de quo tam mlt̄iplices. a implicatas at confusas videmꝰ questiones esse philosophie. Nichil enim bonū scriptura nisi quod honestū asserit. virtutēq; in oi rerū statu beatā iudicat. que neq; augeatur tomis corporis vel extremis. neq; minuatur aduersis. Nichil tā beatum. nisi qđ a peccato alienū sit. plenū innocētie repletū gracie dei. Scriptū est enim. Beatus vir qui nō abiit in consilio impioꝝ. a in via peccatoꝝ non stetit. a i cathedra pestilētie non sedit. sed in lege dñi fuit voluntas eius. Et alibi. Beati immaculati in via. qui ābulant in lege dñi. Innocētia igitur a sciētia. beatū faciunt. bone quoq; opacōis mercedem cē beatitudinē vite eterne. superiꝰ aduertimꝰ

Capitulū.7.

QEstat igitur vt spreto patrocinio voluptatis aut doloris metu quoꝝ alterū quasi infractū a mollicul̄ alterū quasi euiratum a infirmū despuāt. i ipis

doloribꝰ vitam beatam eminere demõstrem Q8
facile doceri potest. cũ legerimus beati estis cũ
vobis maledixerint a psequẽtur. et dixerint omne
malum aduersus vos ꝓpter iusticiam. gaudete
a exultate qm̃ merces vestra copiosa est in cel
Sic enim psecuti sunt a ꝓphetas qui erant ante
vos. Et alibi. Qui vult venire post me tollat cru
cem suam a sequatur me. Est ergo beatitudo in
doloribus quos plena suauitatis virtus conpri
mit a cohercet ipa sibi domesticis opibus habũ
dans. vel ad conscientiam vel ad gratiam. Neq;
enim pax beatus moyses. cũ egiptiorum valla
tus populis. a mari clausus p fluctꝰ sibi a popu
lo patrum pdestrem viã pris meritis inuenis
set. Qñ autem fortior ꝙ tunc cũ extremis circũ
uentus periculis nõ desperabat salutem sed exige
bat triũphum. Quid aaron quãdo beatorem se
credidit ꝙ tũc. qñ medius stetit inter vivos ac
mortuos. a obiectu sui statuit mortem. ne ad vi
uos trãsiret agmina a cadaueribꝰ mortuorum
Quid de puero daniel loquor. qui tam sapiens
erat vt inter leones fame exasperatos nulla be
stialis semtie frangeretur formidie. Ita alieꝰ
a metu vt possꝫ epulari nec vereretur. ne ad pastũ
exẽplo sui feras ꝓuocaret. Est ꝙ aĩ doloe vtꝰ q̃
sibi bone suauitatẽ exhibeat oscie a ideo indicõ ẽ
ꝙ nõ minuat dolor vtutis voluptatẽ. Ca. G;

Sicut ergo nulla virtutis decessio beatitudinis p dolorem·ita etiã nulla accessio p voluptatem corporis aut cõmodorũ grã de quibus pulchre apls ait·Que michi lucra fuerunt·hec duxi ꝓpter xpm detrimenta esse·Et addidit ꝓpter quẽ omia dãpna duxi·a estimo vt stercora vt xpm lucrifaciam·Demiq; mopses dampnũ suum credidit thesauros esse egipcorum a obprobriũ dñice crucis pretulit·nec tunc diues cũ habũdaret pecunia·nec postea pauper cũ egeret alimẽto·nisi forte tunc alicui minus beatus videtur fuisse·cũ in deserto quotidiana alimonia sibi a populo suo deferet·Sed qđ sũmi tori ac beatitudis nemo negaẽ audeat mãna ei hoc ẽ panis ãgelor ministrabaẽ e celo·carnis qꝫ quotidiana pluuia toti pleb epulis ẽdũdabat·Helye qꝫ scõ panis ad victũ deerat si quereretẽ ꝫ nõ videbaẽ deesse·qr nõ querebatur·Itaq; diurno cotuor obsequio mane panis caro ad vesperã deferebaẽ·Nũquid ideo minus beat9 quia erat paup sibi·Minime·Immo magis eo btũs qr erat deo diues·Alijs ei eẽ ꝙ sibi diutem prestat vt iste eãt qui tpe famis cibum a vidua petebat·largitur9 ei vt ydria farine p trienniũ et sex menses non deficeret·et ad quotidianos vsus olei vas vidue inopi sufficeret ac ministraret·Merito ibi videbat petrus

esse vbi iustos videbat. Merito in monte cū cristo in gloria apparuerūt. quia a ipē paup factꝰ est cū diues esset. Nullū ergo āmīmaculū prānt diuicie ad vitā eternā. Qđ euidenter dñs demōstrauit in euangelio dicens. Beati paupes qm̄ vestrū est regnum dei. beati qui nūc esuriunt a sitiunt quia saturabūtur. beati qui nūc fletis qz ridebitis. Itaqz pauptatem famē. dolorem que putātur mala nō solum impedimento nō esse ad vitam beatā. ꝫ etiam adiumēto euidentissiē pronunciatum est.

Capitulum. V.

Sed a illa que videntur bona. diuicias. sacietatē. letitiam exptem doloris detrimēto esse ad fruēdū beatitudinis. dñico declaratum iudicō liquet cū dicitur. Ve vobis diuitibus. qui habetis cōsolacōnem vrām. Ve vobis qui saturati estis quia esurietis. Et illis qui rident qz lugebunt. Sic ergo non solū āmīmalo nō sunt ad beatā vitam corpis. aut externa bona. ꝫ etiā dispendio fūt. Inde enī btus Nabuthe etiam cū lapidarēt a diuite quia paup a infirmus aduersum opes regias solo erat affectu a religione diues vt pecuniā regali nō omutaret patrie vinee hēditatē. eoqz pfectꝰ qui sanguine proprio defenderet iura maiorum suorum Jū qz miser achab suo iudicō q̄ paupem necari fecerat vt eius possideret vineam. Certum est

a sūmum bonum virtutē esse·eamq; habūdaē
solam ad vite fructū beate·nec ēteius aut cor
poris bonis·sed virtute sola vitā prestari beatā
p quam vita eterna acquirit·vita enim beata
fructꝰ pūtium·vita aūt eterna spes futuroꝝ ē·
et sunt tamen qui in hoc corpe tam infirmo·tā
fragili impossibilem vitam beatā ꝺsistere·a nō
in altitudine sapiētie suauitate cōscientie viru
tis sublimitate. Non enim in passione esse·sed
victorem passionis eē beatum·a nec frangi tem
poralis metu doloris. ¶ Capitu·octauū

POne accedere hec que grauia ad vim do
loris ferunt cecitatem·exilium·famē·stu
prum filie·amissionem liberoꝝ. Quis ne
get beatum esse ysaac·qui non videbat in sene
dute a beatitudines suis bñdictōibus confe
rebat. An non beatus Jacob·qui profugus pa
tria domo mercenarius pastor·exilium sustinu
it·filie pudicicia am ingemuit esse temeā tam·fa
mem ptulit. Non ergo beati quoꝝ fide deus ac
cepit testimoniū cum dicitur deus abraham·de
us ysaac·deus Jacob. Misera est seruitus·ꝫ nō
miser Joseph·immo plane beatus·cū dñe libidi
nes in seruitute positus coherceret. Quid de scō
dauid loquar·qui trium filioꝝ deplorauit obi
tum·a quod hꝝs durius mestum filie Quō nō
beatus de cuius successione beatitudines auctor

exortus est·qui plurimos fecit beatos. Beati ei qui non viderūt et crediderūt fuerunt et ipsi in sensu infirmitatis·ꝫ cōualuerūt de infirmitate fortes. Quid laboriosius aūt sancto Job·vel domus incendio vel filiorū dcem interitu momentario·vel in doloribꝰ corpis. Nūquid mīnꝰ btūs ꝙ si illa nō ptulisset·in quibꝰ magis probatus est. Esto tamē fuisse in illis aliquid acerbitatis quē virtus animi nō abscondit dolorē. Neqꝫ ei profundū mare negauerim·quia vadosa litora sunt·neqꝫ cælum lucidū·qꝫ interdum obtegitur nubibꝫ·neqꝫ terrā fecundā·quia aliquibꝫ locis ieiuna est glarea·aut letas segetes·qꝫ inter mirtam solēt habē sterilem auenā. Similiter puta beate messem oscientie interpellari aliquo acerbo doloris·nōne tocꝰ manipul beate vite si quid forte aduersi accidit atqꝫ amaritudis tā ꝙ steril auena abscōdiē·aut tā ꝙ lolij amaritudo frumēti suauitate obducē. Ꝫz iā ad ꝓposita pergamus.

Capitulum nonum

Superiore libro ita diuisionē fecimꝰ·vt p mo loco esset honestū a decorū·a quo officia ducēnē·scdo loco quid vtile. Et quē admodū in primo dixīmꝰ·quia inter honestū a decorum est quedam distinctō·que magis intelligi ꝙ explicari possit·sic a cum vtile tractamꝰ oscidrādum videē qd vtilius. Vtilitatē aūt nō

pecuniarij lucri extim atione subducimus. sed acquisitõne pietatis sicut aplʼs ait. pietas aũt ad omia vtilis est promissionẽ habens vite presentis a futurę. Itaq; in scripturis diuinis si diligenter ꝙram⁹ sepe inuenim⁹. qđ honestũ est. vtile vocari. Omnia michi licent sed non omnia sunt vtilia. Supra de vicijs loquebatur. . Hoc ergo dicit. Licet peccare. ꝛ non decet. In ptate sunt peccata. sed non sunt honesta. Luxuriari promptũ est. sed non iustum. Nõ enim deo esca sed ventri colligitur. Ergo quia qđ vtile id etiã iustum. Justum est vt seruiamus xpõ. qui nos redemit. Ideo iusti qui pro eius noie se mortẽ obtulerunt. Iniusti ꝙ declinauerũt de quib⁹ dicit Que vtilitas i sanguine meo idest qui iusticie mee profectus. vñ a illi Alligemus iustũ. quia inutilis est nobis. idest iniustus qui nos arguit. cõdempnat. corripit. licet hoc possit etiam ad auariciam impioꝝ hominũ deriuari. que pfidie vicina est. Sicut in Juda proditore legim⁹ qui auaricie studio. a pecunie cupiditate laqueum prodicionis incurrit atq; incidit. De hac igitur tractãdũ est vtilitate. que sit plena honestatis sicut ipis verbis diffiniuit apostol⁹ dicẽs. Hoc aũt ad vtilitatem vestram dico. non vt laqueũ vobis iniciam. sed ad id quod honestum est Liquet igitur qđ honestũ est. vtile a iustum esse.

a qđ vtile honestum a iustum. a qđ iustuu vti
le et honestum. Capitulum.io.

Neq; enim michi ad mercatores lucri cu
pidine auaros. ꝫ ad filios sermo est. Et
sermo de officijs. q̄ nobis quos elegi i mi
nisteriū dñi inculcaē gestio atq; infundē. vt ea
que mētibus ac moribꝰ nostris. vsu atq; insti
tucōne imolita atq; impressa sunt etiā sermone
ac disciplina apiantur. Itaq; de vtilitate dictu
rus vtar illo versiculo ꝓphetico. Declina cor me
um in testimonia tua. a nō in auaritiā. ne vti
litatis sonꝰ excitet pecunie cupiditatē. demq; a
liqui habeat. Declina cor meum in testimonia
tua. a non ad vtilitatem. Hoc est illam questuū
nundinas aucupantē vtilitatem illā vsu hoim
ad pecunie studia inflexā ac deriuatam. Vulgo
enim hoc solum dicūt vtile. quod questuosum
Nos aūt de ea tractam⁹ vtilitate. que dānis
queritur vt cristū lucremur. cuiꝰ q̄stꝰ pietas ē
cū sufficiētia. magnꝰ ꝓfecto questꝰ quo pietatē
acq̄rimꝰ. que apud deū diues ē. non caducās fa
cultatibꝫ ꝫ muneribꝫ eternis i quibꝫ nō tēptacō
lubrica. ꝫ ostās a ꝑpetua sit grā Est igiē vtilitas
alia corpal alia pietatis sic diuisit apls Corpa
lis ei exercitacō ad modicū inūt vtil ē. pietas au
tē ad oia vtil ē. Quid aūt tā honestū q̄ integri
tas. q̄d tā decorū q̄ immaculatū seruaē corpus

a inuiolatū atq; inkaminatū pudorem. Quid e
tiam tā decoz q̄ vt vidua vxor defuncto coniu
gi fidem seruet. Quid etiā hoc est vtilius. quod
regnū celeste acquirimur. Sunt enimq̄ se castra
uerunt ꝓpter regnū celoz. Capitu. II.

Est igit̄ non solum familiare contuberni
um honestatis a vtilitatis. ꝫ eadem quo
q; vtilitas. que honestas. Et ideo ille q̄
regnū celorum volebat ommib9 apire. non qđ
sibi vtile querebat sed qđ omib9. Vnde ordo
quidem a grad9 nobis faciendus est. etiā ab
hijs vsitatis a cōibus. ad ea que sunt p̄ellen
tia. vt ex plurib9. vtilitatis colligamus profectū
Ac primū oīmus michil tam vtile q̄ diligi. mi
chil tam inutile q̄ non amari. nam odio habri
etiāale ac nimis capitale arbitror. Itaq; id a
gamus vt omni sedulitate cōmendem9 estima
cōnem opinionēq; nostram. ac primū placi di
tatem mentis a animi benignitatē influamus
in affectū hominū. Popularis enim a grata ē om
nibus bonitas. michilq; qđ tam facile humanis
illabatur sensibus. Ea si manuetudine mox ac
facilitate animi moderacōne preceptī a affabili
tate sermonis. verborum onere pacienti quoq;
sermonum vice. modestieq; iuuetur gracia in
credibile quantum procedit ad cumulum dile
ctionis. Capitulum duodecimū.

Legimus enim non solum in priuatis. ꝙ etiam in ipsis regibus quantū facilitas blande affabilitatis profecerit. aut sup bia verborumq; obfuerit tumor. vt regna ipsa labefactaret et potestatem solueret. Jam si qs consilio. vsu ministerio officijs populatem cō prehendat gratiam. aut si quis periculum suū pro vniuersa plebe offerat. non est dubium. ꝙ tantum caritatis a plebe in eum refundatur vt populus salutem eius et gratiam sibi prefe rat. Quātas moyses a populo illatas absolue bat contumelias et cum dominus in insolētes vindicare vellet. se tamen pro populo offerebat frequenter. vt indignationē diuine plebem sū duceret. Quā miti sermone post iniurias appel labat populum. consolabatur in laboribus. de limbat oraculis. fouebat operib9. et cum ꝛo cō stanter loqueretur. homines tamen humili et grata appellatione affari solebat. merito exsti matus est supra homines vt et vultui eius nō possent intendere. et sepulturam eius non rep tam crederent. Quia sic sibi cōcius plebis men tes deuinxerat. vt plus eum pro manuetudi ne diligerent. ꝙ pro factis ammirarentur.

Capitulum tredecimum.

Qvid eius imitator sanctꝰ dauid electus
est omnibus ad plebem egendā·ꝙ mitis
a blandꝰ·humilis spiritu sedulus corde
facilis affectu·ante regnū se pro omnibꝰ offere
batur cū omnibꝰ equabat suā miliciam·a par
tiebatur laborem·fortis in prelio·mansuetus in
imperio·paciens in cōuitio·ferre magis prom
ptus ꝙ referre iniurias. Ideo tam carus erat
omnibus vt inuenis ad regnū etiam inuitus
peteretur·existens cogeretur senex ne prelio in
teresset a suis rogaretur·ꝙ mallent oēs ꝓ ip
so piciari ꝙ illum pro omnibꝰ. Ita sibi gratis
officijs plebem obligauerat·primū vt in disco
dijs populi·exulare in ebron mallet ꝙ regnare
in iherusalē. Deinde vt etiā in hoste positam vir
tutem diligeret iusticiam etiā hijs qui arma cō
tra se tulerant eq; ac suis prestandā putaret.
Demiq; fortissimū aduerse partis propugnato
rem abner ducem a inferentē prelia miratus ē.
a orantē pacis grām non aspernatus honora
uit conuiuio·interemptū insidijs doluit a fleuit
persecutus exequias honestauit·mortem vltus.
conscientie fidem prestitit. Qua filio inter here
ditaria iura transcribit·magis solicitus ne in
nocentis mortem multam relinqueret·ꝙ quo
suam mortem doleret. Non mediocre istud pre
sertim in rege sic obire humilitatis munia·vt

cõem se exhiberet etiam infimis. Alieno pculo
cibum nõ querẽ potum recusare. peccatũ fateri
se q; ipsum pro populo offerre morti. vt in se di
uina indignacõ conuerteret cum feriens ange
lo offerens se diceret. Ecce ego qui peccaui
Et ego pastor malum feci. a iste grex quid fecit
fiat manus tua in me. Nã quid alia dicam q̃ do
lum meditantib9 non apiebat os suum. a tã q̃
non audiens nullũ sermonem referendum pu
tabat. Non respondebat cõuicijs. cũ sibi derogã
retur orabat. cũ maledicerẽtur bñdicebat. Am
bulans in simplicitate. superbo; fugitans. secta
tor immaculatorum. qui cinerẽ miscebat alimẽ
tis suis cũ peccata ppria deploraret. a potum su
um tempabat fletibus. Merito sic exercitus est
ab vniuerso populo. vt venirent ad eũ oms tri
bus israhel dicentes. Ecce nos ossa tua et caro
tua sumus. heri a nudius tercio cum esset saul
et regnaret super nos tu eras qui procedebas
et induebas israhel. Et dixit tibi dominus tu
pasces populum meum. Et quid plura de eo
dicam. de quo huiusmodi dei processit sentẽtia
vt de eo diceret Jnuenĩ dauid scõm cor meum
Quis enim in sanctitate cordis a iusticia. sicut iste
ambulauit vt impleret volũtatẽ dei. xpc quẽ et
delinquentibus posteris ei9 venia data. a prero
gatiua est seruata heredibus. Quis igitur non

dili geret eū quem vidēbat ita earum amicis. vt
quia ipse sinceræ amicos diligebat. eque diligi
se a suis amicis arbitraretur. Deniq; parētes e
um filijs suis. filij preferebant parentib9. vnde
grauiter indignatus saul. pauere Jonathan
filium hasta voluit. quia pluris apud eū valē
dauid amicitiā indicabat. quā vel pietatē vel
auctoritatem paternā. Capitulū. ix.

Tenim ad incentiuū caritatis cōis plu
rimū proficit. si quis vicē amantib9 red
dat. nec minus amare se probet q̄ ipse
amatur. Idq; amicicie fidelis faciat exemplis
Quid enim tā populare. q̄ grā. quid tam insitū
nature. q̄ vt diligentē diligas. Quid tā molitū
atq; impressum affectib9 humanis. q̄ vt eum
amare inducas in animū. a quo reamari velis
Merito sapiens dicit. Perde pecuniā pter fra
trem a amicū. Et alibi. Amicū salutarē non eru
bescam. a facie illius nō me abscondā. Siqui
dem vite a immortalitatis medicamētum iam
co esse ecclesiasticus sermo testetur a summū i
caritate presidium nemo dubitauerit cū apo
stolus dicat. omia suffert. oia credit. omia spe
rat. omnia sustinet. Caritas nūq̄ cadit. Ideo
dauid non cecidit. quia car9 fuit omnib9. a dili
gi a subiectis q̄ timeri malut. Timor ei tpalis
ut animis seruat exuvias. nesciat diuturnitatis

custodiam. Itaq; vbi timor decesserit audacia
obrepit. quoniã fidem non timor cogit. sed af
fect9 exhibz. Prima ergo ad cõmendacõnem
nostri est caritas. Bonum est ergo testimoni
um habẽ de plurimor9 dilectõne. Hinc nascẽ
fides vt cõmittẽ se tuo affectui non vereantur
etiã aliem. quẽ plurib9 earum aduerterimt. Si
militer etiam p fidem ad caritatem pueniẽ vt
qui vni aut duob9 pstiterit fidem. tanq; influ
at in animos vniuersor9. a oĩm acquirat gra
tiam. Duo igitur hec ad cõmendacõnem no
stri plurimũ opantur caritas a fides. a tercũ
hoc si habeas. qđ in te ãmiracõne dignũ pleri
q; existimẽt a iure honorãdũ putẽt. Ca. 17.

ET quia consilior9 vsus maxime cõciliat
homines. ideo prudentia a iusticia i vno
quoq; desiderãtur. a ea expectant a plu
ribus. vt in quo ea sint. illi deferat fides. q; pos
sit vtile consilium ac fidele desiderantĩ dare.
Cuis enim ei se cõmittat. quẽ non putet plus
sapere q; ipe sapiat. qui querit consilium Ineas
se est igit vt pstantior sit. a quo cõsilium petit
q; ille est qui petit. Quid enim consulas homi
nem. quem non arbitreris posse melius aliqđ
reperire. q; ipse intelligis. Qđ si eũ mueneris
qui viuacitate ingenij mentis vigore atq; au
ctoritate prestet et accedat eo vt exemplo.

ā vsū paratior sit·p ñtia soluat·pericula ꝓspicit futura denūciet imminētia·argumēta expe diat·remediū fe rat in tempe paratus sit·nō solū ad cōfulendum·ꝫ etiā ad subueniendum huic ita fides habetur·vt dicat quí cōsilium pe tit·a si mala michi euenerint ꝓ illum fuit meo Huiusmōi igitur viro salutē nostram a existiā cōnem nrām omittim⁹·qui sit vt suprad ipim⁹ iust⁹ a prudens facit enī iustitia·vt nullus sit fraudis metus·facit etiā prudentia vt nulla ex rebis suspicō sit·Promptius tū nos iusto viro ꝙ prudentī cōmittim⁹·vt sēm vsum vulgi lo quar·Denīq; sapientium diffinitione·in quo vna virtus est·cōcurrūt cætere·nec potest sine iustitia esse prudētia·Q̄d etiā in nūis inuenim⁹

Dicit enim dauid Capitulū·16. Iust⁹ miseretur a fenerat·Quid feneret iust⁹·Alibi dicit·Jocund⁹ homo q̄ miseretur a comodat disponet sermones suos in iudicō·Ipsum illud nobile salomonis iudicium Nōne sapientie plenū ac iusticie est·Itaq; spectem⁹ illud si ita est·Duc inquit mulieres in cō spectu regis salomonis steterūt a dixit vna ad eum·Audi me dñe·Ego a mulier hec in vno habitātes cubiculo·ante diem tertiū partu edito singulos filios fuscepim⁹·a eramus vna arbitr null⁹ domi·nec vlla alia nobiscum femina misi

nos sole. ⁊ mortu⁹ est filiꝰ eiꝰ hac nocte vt ob
dormiuit sup eum. ⁊ surrexit media nocte. ⁊ ac
cepit filium meum de sinu meo. et surrexi ma
ne vt lactarē puulū. ⁊ inuem mortuū. ⁊ ꝯsidera
ui eū diluculo. ⁊ nō erat filiꝰ meꝰ. Et ēspōdit al
tera nō ꝙ filiꝰ meꝰ ē hic q̄ vivit filiꝰ aūt tuus
mortuꝰ est. Et hec erat cōtencō. Cū itaq; sibi fi
liū vendicarēt supstitem. defunctū aūt suum
negarēt. Tūc rex iussit afferri macherā ⁊ in
fantem diuidi. ac singulas partes dari singu
lis. dimdiā vm ⁊ dimdiā altei. Exclamat mu
lier que vero erat affectu ꝓmota. Nequaq̄ do
mine infantem diuidas. detur potius illi et vi
uat. et ne interficias eum. At illa ēsp̄ondit al
tera. neq; meꝰ neq; huiꝰ sit infans diuidite e
um. Et statuit rex dari infantem ei mulieꝛ que
dixerat. nolite interficē eū. Date eum illi muli
eri quia mota sunt inquit viscera eius in filio
suo. Itaq; non immerito estimatus est intelle
ctus dei in eo esse. Quī que occulta sunt. deo in
spirante cognouit. Quid aūt occultiꝰ interno
rum viscerum testimoniō. In que sapientis in
tellectus velud quidam pietatis descendit ar
biter ⁊ velut quādam gemitalis alui vocem e
ruit. quam maternus patuit affectus. qui eli
gē filiū suum vel apud alienā vitē. q̄ in cōspe
ctu matris necari. Sapiētie igit̄ fuit latentes

distinguere cōscientias. et occultis eruere ve
tatem. a velut quadā machera. ita spiritus gla
dio penetra re. nō solū vteri sed etiam aie a mē
tis viscera. Justicie quoq; vt que suū neceaue
rat. alienū non tolleret. sed vera mater recipe
ret suū. Denīq; etiā scriptura hoc pronunciat.
Audiuit inquit omis israhel. hoc iudiciū quod
iudicauit rex salomon. a timuerūt a facie ēgis
eo q; intellexit dei esset in eo vt faceret iusticiā
am. Denīq; a ipse salomon ita poposcit sapien
tiam vt dare ẽ sibi cor prudēs audiē et iudicaē
cum iusticia.

Capitulū. iiii.

Liquet igitur etiā scd̄m scripturā dīmā
que ātiquior est. sapiētiam sine iusticia
esse non posse. quia vbi vna earū virtu
tum. ibi vtraq; est. Daniel quoq; q̄ sapienter
alta interrogacōne fraudulēte accusacōmis de
prehendit mēdacium. vt calumpniatorū sibi re
sponsio non cōueniret. Prudentie igitur fuit. vo
tis siue testimonio reos prodē. Justicie quoq;
nocētes supplicō dare. innocentē subducere. Est
igitur indiuiduū sapiētie atq; iusticie contuber
nium sed vulgi vsu diuiditur vna quedā forma
virtutū. vt temperantia sit in dispiciēdis volu
ptatibus fortitudo spectet in laboribus et periculis
prudentia in delectu bo norū scies cōmoda et ad
uersa distinguere. iusticia que sit bona custos

turis aliem. a vinder ꝓprietatis. suū cuiq; cōser
uans. Sit igitur nobis cōis opimoms gracia q̄
dupartita hec facta diuisio. ℓ ab illa subtili di
sputacōne philosophie. sapientieq; limande
veritatis causa quasi ex aditu quodā crutum
retrahentes pedem. forensem vsū ac populatē
sensum sequamur

Capitulum. is.

Ac igiē diuisioē seruata vt reuertamur
ad ꝓpositum prudētissimo cuiq̄ causam
nrām cōmittim⁹ a ab eo cōsilium prom
ptū⁹ q̄ a ceteris poscim⁹. Prestat tū fidele iusti
cōsilium viri a sapiētissimi imgemo frequēter
preponderat. vulia enī vulnera amici q̄ alioꝝ
oscula. Deinde quia iusti iudicium est. sapien
tis autem argumentum. In illo cēsura discre
cōmis. in hoc callidiras inuentionis. Quod si
vtrumq; connectas eit magna consiliorum sa
lubritas. que ab vniuersis spectatur āmiracōe
sapiētie a amore iusticie. vt omnes querant
audire sapientiam ei⁹ viri in quo vtriusq; viz
tutibus copula fit. Sicut querebant oms ēges
terre videre facē salomonis. a audiē sapiētiā
ei⁹. Ira vt saba ēgina veniet ad eū a tēptaret
eum in questionib⁹ a venit. a omia locuta est
que habebat in corde suo a audiuit omnē sa
pientiam salomonis. nec vllum verbum prete
riuit eam. Que sit ista quam michil preterreat.

nec sit aliquid quod ei nō annūciauerit verus salomon·cōgnosce o homo ex hijs que audis loquentē·verus est inquit sermo quē audiui i terra mea de sermonib⁹ tuis·a de prudētia tua a nō credidi hijs qui dicebant michi·donec ve nīa viderūt oculi mei.Et nūc non est nec dimi dia quidē pars scōm ea q̄ ānunciabant michi apposuisti bona·sup omnia que audiui in terra mea.Beate mulieres tue.a beati viri tui·qui as sistunt tibi·qui audiūt omnē prudentiam tuā. Intellige ouiuiū veri salomonis·a que apponū tur in eo cōiuuio.Intellige sapiēter a cōsidera in qua terra congregatio nationū audierit fa mam·sapiētie vere atq; iusticie·et quib⁹ eū vi dent oculis cōtemplantib⁹ vtiq; que non vidē tur.Quomā que videntur tempalia sunt·que au tem non videntur eterna.Que sunt beate muli lieres·de quib⁹ dicitur·quia multe verbum dei audiūt a pariunt.Et alibi.Quicūq; enim fecerit verbum dei·ipse meus frater·soror a mater est qui etiā pueri tui beati qui assistunt misi paul⁹ qui dicebat vsq; in hūc diem sto protestās mi nori ac maiori·a simeon qui expectabat·redem pcōnem israhel.Quō enim dimitti poscēret my q̄ assistēs dño discedēdi habē facultatē nō po terat misi voluntatē dñi adeptus esset.Exempli causa ꝓpositus salomon est·a quo certatim vt

ut ei⁹ audiret̄ sapientia postulabat̄. Joseph
quoq; nec in carcere feriat⁹ erat. quo min⁹ de
reb⁹ mœrtis cōsuleretur. Cuius cōsilium egy
pto vniuerso profuit vt non sentiret̄ septē an
nox sterilitatem. alios q; populos miserc famis
leuaret ieiunio. Daniel ex captiuis regaliū cō
siliorum arbiter fact⁹ cōsilijs suis emendauit
pristina. ānūciauit futura. Ex hijs enim que fre
quēter interpretatus ostenderat vere se esse an
nunciatum. fides ei in omnib⁹ deferebat̄. Sed
etiam tercius loc⁹ de hijs qui āmiracōe digni
extimarētur ioseph. salomonis a daniel exem
plo decursus videtur

Capitulum. 19.

Am quid de moysi loquar cui⁹ omis is
rahel quotidie obsilia p̄stolabant̄. quox
vita fidem sociabat prudētie. āmiracōez
q; ei⁹ augebat. Quis se nō omittēt obsilio moy
si. cui seniores si qua supra suū intellectum a ve
tutem esse arbitrarētur dijudicāda seruabāt
Quis daniel obsilium refugeret. de quo de⁹ ipē
dixit. quis daniele sapiencior. Aut quō homi
nes de eorum dubitaē mentib⁹ possent. quib⁹
de⁹ tantā referebat graciam. Moysi consilio
bella conficiebātur. moysi meritis de celo afflu
ebat alimonia. potus e petra. Quam purus
danielis animus vt mulceret barbaros mo
res. mūgaret leones. Quem illo temperantia

quãta' aním' a corpis cõtinentia. Nec immeri
to mirabilis fact9 omnib9 qñ quod vehemẽter
ãmirantur omnes regalibus fultus amicicijs
aurũ nõ querebat. nec dẽlatũ sibi honorem pl9
faciebat q̃p fidem. Quinetiã pidi tari malebat
pro lege dñi. q̃p pro gracia hominis inflecti. Nã
de sancti Joseph quẽ pene p̃terierã castimonia
a iustícia quid dicam. quay altera illecebr̃s he
riles respuit. refutauit premia. altera morte cõ
tempsit. metũ ẽpulit. carcerẽ preoptauit. Quis
hũc priuate cause ad consulendũ ydoneum nõ
iudicaret. cuius feras anim9. a mens fertilis tẽ
poris sterilitatẽ. quodam ꝺ filiorũ. a cordis vbe
re fecundauit.

Capitulum. 20.

Hoc igitur q̃ in acquirẽdis ꝺ filijs
plurimũ adiũgat vite probitas virtutũ
prerogatiua. benivolentie vsus. frugali
tatis gratia. Quis enim in cœno fontem requirat
Quis e turbida aqua potũ petat Itaq; vbi luxu
ria est vbi intemperantia. vbi vicorum confusio
quis inde sibi aliq̃d hauriẽdũ existimet. Quis
non despiciat mox colluuionem. Quis vtilem
cause aliene iudicet quẽ videt inutilem sue vite
Quis iterũ improbũ maliuolum. cõtumelioſum
non fugiat a ad nocendũ paratũ. Quis non cũ
omni studio dedimet. quis vero q̃uis instructũ
ad cõsilij opem difficilem tamẽ accessu ambiat

In quo sit illud tã q̃ si quis ãque fontẽ predu
dat. Quid enĩ prodest habẽ sapiẽtiam. si cõsili
um neges si ꝯfulendi interdubas copiã. Clau
fisti fontem vt nec alijs influat nec tibi prosit
Pulchre aũt a de illo cũ uemit. qui habens ptu
dẽtiam conmaculat eam vicijs q̃ sordibus. eo q̃
aque exitum cõtaminet degeneres aios vita
arguit. Quõ enim potes eum iudicaẽ ꝯsilio su
periorem quem videas inferiorẽ moribꝰ. Supra
me debet esse. cui cõmittere paro. An vero eũ
ydoneum putabo. qui michi det consiliũm qđ
non dat sibi. a michi eũ vacare credã. qui sibi
non vacet cuiꝰ aĩm voluptates occupẽt. libido
deuincat. auaricia subiuget. cupiditas pturbꝫ
quatiat metꝰ. Quõ hic consiliꝰ locꝰ vbi nullus
quies. Ammirandꝰ michi a fusapiẽdus consi
liariꝰ quẽ q̃picius dñs patribꝫ. offensus abstu
lit. Duꝰ imitatoꝛ debꝫ esse. qui põt ꝯsilium da
re. a alienã a vicijs custodiẽ. prudentiã quo mi
chil inquinatũ in illã inuertat. Quis igitur tã
q̃ vultu spẽm preferat pulchritudinis. a belui
nis posteriorib9 ac ferinis vnguib9 forme supe
rioris dehõestꝫ grãꝫ. cui tã ãmãbil a p̃dara fõꝛ
tunã sit. a spãl pulchritudo sapiẽ. sic scies scri
ptuẽ idicat. ẽ etei specioſioꝛ sole. a sup oẽꝫ stel
laꝫ dispoſitiõ ez luce ꝯparata luci anteponꝛ luce. Etei
hãc fusc̃pit noꝛ sapiãꝫ aũt nõ nocet Ca. 21.

Primo de eius pulchritudine a scripturē testimonio cōprobauimꝰ. superest vt doceamꝰ scripture auctoritate. nullum eius contulerimū cū vicijs esse. sed indiuiduā. cū ceteris virtutibus cōiunctōnem. Cuiꝰ spiritus est discretus sine inquinamēto certꝰ sanctꝰ. amās bonum. acutus. quī michil vetet būfacere. benignus stabilis. certus. securꝰ. omnem habēs virtutem. omia prospiciens. Et infra sobrietatē doctē iusticiam a virtutē. Omia igitur opatur prudentia. cū ommbꝰ bonis habet cōsortium. Nam quomodo potest vtile consiliū dare nisi habeat iusticiam vt induat cōstantiam mortem nō reformidet. nullo terrore. nullo metu reuocēt. nulla adulacōne a vero deflectatur. Exilium nō refugiat. que nouerit sapiēti patriam mūdū eē Egestatem non timeat. que michil deesse sapiēti sciat. cui totus mūdꝰ diuicia est. Quid enī precelsius eo viro. qui auro moueri nesciat. cōtemptū habeat pecuniaꝫ a velut ex arce quadā despiciat hominū cupiditates. Qđ qui fecerit. hunc homines supra hoiez esse arbitrantē. qs est inquit a laudabimꝰ eum. fecit enim mirabilia in vita sua. Quō enim nō āmirandꝰ. qui diuicias spernit. quas pleriqꝫ saluti xpie pretulerūt. Decet igitur omēs censura fragilitatis. continētie auctoritas. a maxime eum qui honore

preſtz ne ꝑeminentem viz thesauti possideant
fui. a pecuñs seruiat. q̃ preest libeis. Illud ma
gis decet vt supra thesauz sit aio. et infra ami
cum obsequio. Humilitas enī auget grāz. hec
plena laudis a digna primario viro. nō cōem
cū ceñs negociatoꝛib⁹. a galathis mercatoꝛi
bus habē. cupis lucri cupidinē. nec omne bo
nū locaē in pecunia. a tāq̄ mercenario munē
quotidianos numeraē quest⁹ calculari cōpen
dia. Rō si ab hīs sobriū aim gerere laudabi
le est. quāto illud ꝓstanāus si dilectōnem mꝫ
tuudinis liberalitate acquiras. neq; supflua cu
ra circa importunos neq; restricta circa indigē
tes. plurima aūt gña liberalitatis sunt. non so
lum quotidiano sumptu egētibus quo vitam
fustinē suā possint disponē ac dispensaē alimo
nā verūetiam hīs qui publice egē verecūdā
tur cōfitē ac subuenīē quatin⁹ cōis egenorum
alimonia non exhauriatur. De eo enim loquoꝛ
qui preest alicui muneri. vt si officium sacerdo
tis gerat ac dispensatoꝛis. vt de hīs suggerat
epō nec reprimat. Si quē positum in necessita
te aliqua cognouerit aut delectum opibus ad
inopie necessitatē redactum maxime si non ef
fusione adolescētie. ꝫ direpcōe alicuiꝰ a amissi
one pimonij i eā recidēit miuriā vt suptū exer
cere diurnū non queat. Capitu. 22.

Summa etiã literalitas captos redimẽ eripere ex hostiũ manib⁹. subtrahere ne ã hoīes. a maxime feminas turpitudi ni redimẽ. parẽtibus liberos. parentes liberis. ciues patrie restituẽ. Nota sũt hec nimis illirici vastitate a trãcie. quãti vbiq; venales erant to to captiui orbe. quos si reuocẽs. vnius prouincie numer⁹ explere possent. fuerũt tamẽ q ui etiam quos eccie redemerunt. in seruitute reuocaẽ vel lẽt. ipsa grauiores captiuitate quã inuẽt Ita lie. Nã misericordiam ipis si in captiuitatẽ venis sent seruirent liberi. si venditi fuissent seruitutis ministeriũ non recusarent. a nolũt alienam lib tatem rescindere. qui suã seruitutem nõ possent rescindere. nisi forte precium recipe emptori pla ceret in quo tñ non rescinditur seruitus sed re dimiẽ. Precipua est igitur literalitas redimere captiuos a maxime ab hoste barbaico q̃ nichil humanitatis deferat ad misericordiam. nisi q̃ auaricia reseruauerit ad ẽdempcõnẽ. Es alienũ subire si debitor soluendo nõ sit. atq; arctetur ad solucõem que sit iure debita. a inopia destitute nutrire parulos. pupillos tueri. Sũt etiam qui virgines orbatas parẽtibus tuende pudicicie gratia connubio locent. non solũ studio ꝫ etiã sumptu adiuuẽt. Est etiã illud gen⁹ liberalita tis qd̃ apostolus docet. vt si quis fidelis habet

viduas subministret illi vt earum alimonijs
nō grauetur ecclia vt hijs que vere vidue sūt
sufficiat. Vtil igitur hmōi liberalitas. sed nō
cōis omnibus. Sūt enim pleriq; etiam viri bo
mi qui tenues sūt censu cōtenti quidem exiguo
ad sui vsum. ꝫ non ydonei ad subsidium leuā
de pauptatis aliene. Tamen si ꝓpterit. aliud be
neficientie genꝰ quo iuuaē possent inferiorem

Est enim duplex libe Capitulū. 23.
ralitas. vna que subsidio rei adiuuat id
ē vsu pecunie. Altera que opē collacōe
impenditur multo frequēter splendidior mul
toq; dariorꝫ. Quāto illustriꝰ abraham raptum
armis victricibus receperit nepotem. ꝙ̄ si re
demisset. quāto vtilius ẽgem pharaonem san
ctꝰ Joseph ofilio prouidentie iuuit ꝙ̄ si oculisset
pecuniam. Pecunia enī vnꝰ ciuitatis non ẽdi
mit vbertatē pspicietia toti egypti p quīquē
nium famem repulit. facile aūt pecunia ofumi
tur. ofilia exhauriri nesciūt. Hec vsu augētur
pecuia minuit. a cto deficit. atq; ipaq; destituit de
nigitatē. vt quo pluribq; largiri volueris eo pau
cōres adiuues. a sepe tibi desit qđ alij oferēdū
putaueris. ofilij aūt opeisq; collacō q̄ i pluēs dif
fundit eo redūdantiorē manz. a in suū fontē re
currit. In se enim refluit vbtas prudētie. a quo
plurib⁹ fluxerit. eo exercitaꝰ fit oē qđ remanz

Liquet igitur debere esse liberalitatis modū ne
fiat inutilis largitas. Sobrietas tenēda est ma
xime a sacerdotib⁹ vt non pro iactātia. sed pro
iustitia dispensent. Nusq̄ enim maior auiditas
petitōis. veniūt validi. veniunt nullā causam
nisi vocandi habētes a volunt subsidia cuacua
re paupertū. eximamē sumptum. nec exiguo con
tētu maiora querūt. habitu vestium captantes
petitōis suffragiū a natalitū simulatōne lucrā
tes incremēta questuū. hijs si quis facile fidē
deferat cito exhaurit paupez alimonijs futura
cōpendia. Modus largiendi assit. vt nec illi in
anes recedāt neq; transcribatur vita paupertū
in spolia fraudulētoz. Ea ergo mēsura sit vt ne
q; humanitas deseratur. nec destituat necessitas
Pleriq; simulāt debita. sit veri examē. Exutos
se plato cimia deplorāt. aut iniuria fidem faciat
aut cognitō psone. quo ꝑpensius iuuet. Ab ec
desia eligatis sumptus impetiēdos si desit ei alē
di copia. Itaq; qui modū seruat auarus nulli
sed larg⁹ omnib⁹ est. Non enī solas aures ꝑte
re debem⁹ audiendis precātium vocib⁹. sed eti
am oculos cōsiderandis necessitatib⁹. plus da
mat tono opatoꝛi debilitas ꝙ voꝛ paupeis. Ne
q; vero fieri potest vt non extoꝛqueat amplius
importunitas vociferantium. ꝫ non semp impu
dentie locus sit. videnḍ⁹ est ille qui te nō vidz

Requirend⁹ est ille qui erubescit videri. Ille eñ am clausus in carcē occurrat tibi. ille affectus egritudīne mentem tuā psonet. qui aures nō potest. Quo pl⁹ te opari viderit populꝰ magis diliget. Sāc pleroſq; sacerdotes. quo pl⁹ con tulerunt pl⁹ habūdasse. quoniam quicūq; bo nū oparium videt. ipſi confert qđ ille suo offi cō dispenset. securꝰ q; ad pauperem sua puem at misericordia. Nemo ei vult n̄ paupi pficere collacōnē suā. Nā si quē ā nimoderatū aut mi nus tenacē dispēsatorē viderit. vtrūq; despiciet Si aūt supfluis erogacōib⁹ dissipet alienī fru ctꝰ labous ā recōdat saccul. Sicut igit̄ modꝰ libēalitatis tenēdꝰ ē. ita ec̄ calcar plenq; adhi bēdū videt. Modꝰ ideo vt qđ bñfacis id quoti die facē possis ne sbtr̄has necessitati. qđ indul seris effusiōi. Calcar ꝓterea. q; melꝰ opaē pcuia in paupis cibo. q; i diuitis sacculo. Ca ue ne intra loculos tuos indudas salutem imo pum a tā q; in tumulis sepelias vitā paupū

Capitulū. 28.

Oluit donāe Joseph totas egyptī opes. a effundere thesau ros regeos. noluit tamen de alieno effu sus videri. Maluit fruméta vendē q; donare eſuriēt⁹. q; si paucis donasset plurib⁹ defuis set. Eā liberalitatem ꝓbauit que bñdaret om nib⁹. Patefecit horrea vt omnes emerent

subsidium frumētariū·ne gratis accipiēdo cul
tus terrarū relinquēt·Quomā qui alieno vtit
suum negligit·Itaq; primo oim coacernauit pe
cunias·deīde instrumenta cetera ad postremū
iura terray regi acquisiuit·non vt omēs exue
ret suo·sed fulciret·publicū tributū cōstitueret
quo sua tucius habē possent·Q̄ ita fuit gratū
ommib9·quibus terras ademerat·vt nō vendi
cōnem sui Juris·se redemptōnem putarēt salu
tis·Deniq; dixerūt·Sanasti nos inuenim9 grāz
in cōspectu dñi nostri·Nā a de pprietate mil ami
serant qui ius receperāt a de vtilitate mil pdide
rant·qui acquisierant ppetuitatem·O virū ma
gnū qui nō largitatis fupflue tempalem capta
uit gloriā·ꝫ ppetuam cōmoditatem cōstituit p
udentie·fecit enim vt tributis populi se iuuarēt
suis·nec intempe necessitatis aliena sōsidia de
siderarent·Melius ei fuit cōferre aliquid de fru
ctib9·q̄ totū de iure amittē·Quātā porcōnē col
lacōnis statuit a im pudēdo pspicatior a im tri
buto liberalior·Deniq; nūq̄ egyptus hmōi fa
mem ptulit·Quā predare aūt collegit futura p
mum·q̄ argute regalis interpres somnij veita
tem expressit·Somnium regis primum hoc fuit
Septē iuuence ascendebant de flumine visu de
core a pingues corpore·a ad orā pascebātur flu
mis·Alie quoq; vitule visu deformes ac ieiune

corpore. post illas iuuencas ascendebant de flu
mine. & iuxta eas in ipso riparum thoro pasce
bantur. et vise sunt hee vitule tenues atq; exi
les deuorare illas que prestabant et forma et
gracia. Et somnium sm hoc fuit. Septem
spice pingues electe et bone de terra surgebāt.
& postea septem spice exiles. & vento corrupte
ac madide se subicere molichantur. et visum
est q; letas et vberes spicas. spice tenues & ste
riles deuorauerunt. Hoc somnium ita aperu
it sanctus Joseph. eo q; septem inuente septē
anni forent et septem spice similiter et fru ee
fructu interpretatus tempa. fetus enim iuuen
ce annū exprimit. & fructꝰ segetis annū cōsum
mat integrum. que ideo ascendebāt de flumine
q; dies anni ac tpa fluminum pretereūt modo
& cursim labūtur. Annos itaq; septē priores
vberes terre fertiles ac fecundos declarat fu
turos. posteriores aūt alios septem annos ste
riles. atq; infecūdos. quorum sterilitas assum
ptura foret vbertatem superiorꝫ. Qua gracia
prospiciendum ammonuit. vt vberioribus
annis congregaretur subsidium frumentari
um. quod sustentare posset inopiam future in
fecunditatis. Quid primum mireꝛ. Ingeium
quo in ipm veritatis descēdit cubile. an cōtinū
quo tā grauꝫ atq; diuturne ꝓspexit necessitati

an vigilantiã atq; iusticiam·quãrũ altera im
posito sibi tanto munere congregauit tã multi
plicæs cõmcatus·altera q̃ equali tatem p omẽs
seruauit.·Nã de magnanimitate quid loquar·
q̃ vendit⁹ a fratrib⁹ in seruitutẽ non retulit i
iniriã·sed famem depulit.·Quid de suauitate·q̃
dilecti fratris pñtiam pia fraude quesiuit·quẽ
simulato p elegantiã furto reũ statuit rapine·
vt obsidem teneret gratie·vñ merito ei a patre
dicitur·filius meus ãpliatus Joseph·filius me
us ampliat⁹ zelotes·fili⁹ me⁹ adolescentior Ad
iuuet te dñs meus a bñdicat te bñdictõne cæli
a summo·bñdictõne terre habẽtis omia ꝓpter
bñdictõnem patris tui a matris tue.·Preualuit
super bñdictõnes mõtium manctium·a deside
ria colliũ eternoꝝ.Et i deutronomio.·Qui visus
es inquit in ru bo vt veniat sup caput Joseph·
a sup verticem ipi⁹·honorific⁹ inter fratres pri
mitiu⁹ tauri·decus eius cornua vnicornis in ip
sius cornua gentes vẽtilabit·simul vsq; ad ex
tremũ terre ipsi decẽ milia effrem·et ipsi milia
manasses.

Capitulum·27.

Talis itaq; debet esse qui cõsilium alteri
det vt seipsum formã alñs preteat ad ex
emplũ bonoꝝ opeꝝ in doctrina in integri
tate·in grauitate·vt sit eius sermo salubris at
q; irreprehensibil·cõsilium vtile·vita honesta

sentẽtia decora. Talis erat paul⁹ qui ꝯsiliũm dabat virginib⁹ magisteriũ sacerdotib⁹. vt p̃ mũ seipsũ formã nobis p̃beret ad imitandum Ideo a humiliari scẽbat. sicut scivit a Joseph Qui sũmo ort⁹ patriarchaꝝ gñe nõ dedignat⁹ degenerẽ seruitutẽ exhibebat eã obsequijs il lustrabat virtutib⁹. Scivit humiliari qui a vẽ ditorem a emptorẽ passus est a dñm appella bat eũ. Audi humiliãtem se. Si dñs me⁹ p̃ter me. michil scit in domo sua. a omia quecũq; ha bz dedit i man⁹ meas. neq; subtractũ est a me quicq̃ preter te. quia vxor illi⁹ es. quõ faciam verbũ hoc malũ. a peccabo coram dño. Plena vr humilitatis. plena castimonie. Humilita tis quia dño deferebat. honorificentie qꝫ refere bat grãm plena quoq; castimonie. qꝫ turpi fla gitio contaminari graue peccatum putabat. Talis igitur debet esse consiliarius qui michil nebulosũ habeat. nil fallax nil simulatum qđ vi tam ac mores eius refellat. michil improbum ac malinolum quod auertat consulẽtes. Alia sunt enim que fugiũtur. alia que contempnũ tur. Fugimus ea que possunt nocere. que ma liciose possunt in nocã serpere. vt si is q̃ ꝯsulit dubia sit fide a pecuie auid⁹ vt possit p̃cio mu tari. si mutuosus hic fugitur ac dedimatur. Qui vero voluptari⁹ interpres a si alienus a fraude

tamē auar⁹ a cupidine lucri turpis. hic contēp
nitur. Q⁹ enim specimen industrie quē fructū
laboris edere potest. quā ēcipe aio curam ac so
licitudinē q̄ se corpori dederit atq; ignauie. Ideo
thoni vir consilij dicit. Ego enī didici in quibus
scio sufficiens esse. Sciebat ei oīm malorum ra
dicem esse auaritiā. a ideo suo cōtentus erat. ali
enum nō ēquirebat. Satis michi est inquit q⁹
habeo siue pauz siue plurimū habeā michi plu
rimū est. Expressius aliquid dicendū videtur si
gnoto verbo vsus est. Efficit michi inquit in q̄
sum ideſt nec deest nec supfluit. Non deest quia
michil quero amplius. nō supfluit quia non so
lum michi habeo sed plurib⁹. Capitu. 26.

Hoc de pecunia. ceterz de oīmb⁹ dicā pōt
q̄ efficiebant illi pūcta. hoc est nō maio
rem honorē. non obsequia vberiora desi
derabat. nō glorie immodice cupid⁹. aut grām
indebite querebat ꝫ debitū finē certaminis. pa
ciens laboris secur⁹ meritū prestolabat. Scio in
quit a humiliari. Nō ergo indocta humilitas ꝫ
que habeat sui modestiā a scientiā laudi datur
Est enim humilitas fortitudinis. ē impericie at
q; ignorantie. et ideo scriptura ait. Et humiles
spiritu saluabit. Preclare ergo dixit. scio et hu
miliari. id est quo i loco. qua moderacōe. quo
fine. in q̄ officiō i quo munē. Nescivit phariseꝰ

humiliari ideo dicet. Sciuit publicanus ideo iustificat est. Sciebat habūdare paul. qz aiam habebat diuitē. a si thesauz diuitis non habebat. Sciebat habūdare qz nō querebat datum in pecunia ꝫ requirebat fructū i grana Possum. a sic intelligere qz sciebat habūdaē qui poterat dicē. Os nostrū patz ad vos o cor thn. cor nostz dilatatū est. In ommb. erat im bur. a saturari a esurire. Beat. qui sciebat saturari in xpō. Non ergo illa corpal ꝫ spiritalis est saturitas quā opatur sciētia. Et merito sciētia opus est. quia non in pane solo viuit homo. ꝫ in omni verbo dei. Ergo qui sic sciebat saturari a sic esurire sciebat vt semp noua quereret. esurire a sitire in dīm. Sciebat esurire. qui sciebat quia esuriētes māducabūt. Sciebat et poterat habūdaē. qui nichil habebat a possidebat omnia. Egregie itaqz viros alicui pfidētes muneri cōmendat iusticia. a contra iniquitas destituit atqz impugnat. Exēplo nobis est scriptura q̄ dic qz cū populs israhel pt. morte salomonis rogasset filiū eius roboā vt tuelaēt ceruices eoz a future dura. a paterni imperij temperaēt sterilitatē. ille spreto senili cōsilio de suggestione adolescentiū ēspōsum fercē dedisse huiusmōi. qz a onus adhuc grauius supplicijs mutaēt quo trīso

ĕraſperati reſpondĕrũt populi. Non eſt nob̃ por
cõ cũ dauid. neq; hæreditas ĩ filĩs yeſſe. Reuer
tere vnuſquiſq; ĩ tab̃natula tua iſrahel. qm̃ hic
homo neq; in prĩcĩpem neq; in ducẽ. Itaq; de
ſertus a populo ac deſtitut⁹ vix duaꝝ tribuum
ꝓpter dauid meritũ habẽ potuit ſocietate. Cla
ret ergo qm̃ equitas ĩperia confirmet. a ĩiu
ſticia diſſoluat. Nam quõ poteſt mali cia ẽgnũ
poſſidere. que ne vnã quidem prĩuatã poteſt
regere familiam. Sũmaigitur benignitate op⁹
eſt vt non ſolum publĩca gubernacula ſed et
am prĩuata iura tueamur plurimũ ĩuuat bẽ
uolentia que omnes ſtudꝫ beneficĩs amplecti
deuincẽ officĩs. obpigneraẽ grã. C a. xl.

Affabilitatem quoq; ſermonis dixĩmus
ad cõciliãdam grãm valere plurimum
Sed hãc eſſe volum⁹ ſinceram ac ſobri
am ſine vlla adulatione. ne ſimplicitatẽ ac pu
ritatem aloquĩ dedeceat ſermonis adulacõ. for
ma enim eſſe debem⁹ ceteris. nõ ſolũ ĩ ope ſed
etiã ĩ ſermone ĩ caſtitate ac fide. Quales ha
beri volum⁹ tales ſum⁹. a qualem affectũ habe
mus talẽ apiam⁹. Neq; dicam⁹ ĩ corde noſtro
verbum ĩiquũ. qd̃ abſcondi putemus ſilentio
quia audit ĩ occulto dicta qui occulta fecit et
cognoſcit ſecreta viſcerũ qui ſenſum viſcerib⁹
infudit. Ergo tãq; ſub oculis cõſtituti iudicis.

quicquid gerim⁹ in luce positū putem⁹ vt om
nib⁹ manifestetur. ¶ Capitulum.28.

Plurimū itaq; prodest vniuiq; homis iu
gi adolescētib⁹. quoq; vtile. vt daros a
sapiētes viros sequātur. qm̄ qui ogre
ditur sapiētib⁹. sapiens est. qui aūt cohereet
imprudētib⁹ agnoscitur. a ad instructōnem
itaq; plurimū proficit a ad pbitatis testimo
mū. Ostendūt enim adolescētes eoz se imita
tores esse quib⁹ adhereēt. a ea cōualescat opio
q; ab hijs viuendi accepermt similitudinē. cū
quib⁹ cōuet sancti hauserīt cupiditatē. Inde
tant⁹ Jhesus naue q; cū non solū erudiuit ad
legis scientiā moysi copula. xrumentā sanctifi
cauit ad grām. Deniq; cū in eius tabernaculū
diuina refulgere pūcta videreē maiestas dñi.
sol⁹ eār i tabnaculo ihs naue. moyses cū dño
loqbaē. ihs piter nube sacra tegebaē pbitei
a pl⁹ deorsū stabāt. ihs cū moyse ad accipie
dā legē ascēdebat. Ois popul⁹ intra castra erat
ihs extra castrā in tabnaculo testimonij. Cū
colūpna nubis descēdēt a loqreē cū moyse. q
si fid⁹ astabat mīster nec exibat de tabnaculo
inueis cū seiores lōge poitū dīma trepidareēt mi
racula. vbiq; igr imē āmirāda opa a tucieēda se
creta scō moysi indiuidu⁹ adhēbat. vñ fem ē
vt q fuerat ouersacōis succēssor fiēt pteritatis

Merito vir hmõi euasit·vt sisteret fluminũ cur
sus.·dicæret·stet sol et staret sol quasi eius spe
ctator victorie·noctem differret diem ꝓducẽt
Quod quidẽ moysi negatũ est solus eligeretur
vt populũ introduceret in terram promissionis
Magnus vir fidei miraculis·magnꝰ triũphis.
Illius angustiora opera·huius prosperiora·vẽ
qz igitur diuina submixus grã vltra humanam
processit cõdicõem.·Ille mari·hic cælo impauit
Pulchra itaqz copula seniorꝫ atqz adolescentiũ
alij testimonio·alij solacio sunt·alij magisterio
alij delectacõi·omitto qꝫ abrhe adhæsit.·Loth a
iam adolescentulꝰ ꝓficiscenti ne forte hoc ꝓpin
quitas magis fuisse extimeẽ a necessarie·potiꝰ
qꝫ voluntarie adiunctionis.·Quid de helya atqz
heliseo loquamur.·Licet non expresse helisei in
uenẽ scriptura significauerit·aduertimus tñ a
colligimꝰ iuniorẽ fuisse.·In actibꝰ apostolorum
barnabas marcũ assumpsit.·paulꝰ sileam.·pau
lus thimotheũ·paulꝰ titũ.·Sed illis supioribus
videmꝰ diuisa officia·vt seniores consilio preua
lerent iuniores ministerio.·Plerũqz etiã virtuti
bus pares dispares etatibꝰ sui delectanẽ copu
la.·sicut dilectabantur petrus a Johãnes.·Nam
adolescentẽ legimꝰ iohãnem in euãgelio a sua
voce·licz meritis a sapiẽtia·nulli fuerit seniorũ
secundus.·Erat enim in eo senectus venerabil' moꝝ

a cana prudentia vita eni immaculata bone se nectutis stipendium est. ¶ Capitulū. 29.

Adiuuat hoc quoq; ad profectū bone existimacōnis. si de potētis mamb⁹ eripias imo pē. de morte dāpnatū eruas quātū sine perturbacōne fieri pōt. ne videamur iactātie magn causa facē q̄ misericordie. a grauiora inferre vulnera. dū leuioribꝰ mederi desideramꝰ. q̄ā si oppssum opibꝰ potētis. a fractōne magis q̄ sceleris fui precō grauatū literaueris egregie conualesāt opimonis testimonū. ¶ Capi. 30.

Qonmendat plerosq; etiam hospitalitas Est enim publica spes huāmitatis. vt peregrinꝰ hospicō nō egeat. Suscipiatur hic officōse pateat aduenēti ianua. valde id decoꝝ tibi eius est vobis existimacōni pegrinos cū honoē suscipi. Nō decē mēse hospitalitatis grā occurrē officijs liberalitatis. explorare aduē tꝰ hospitū. Qd abrahe laudi ē datū. q̄ añi ianuam suā speculabat ne forte pteriēt pegrinꝰ alios. a diligēter ptendebat excubias. vt occurreret vt puenīet vt rogaēt ne trāsiēt hospes dicēs dñe si inuei grāz añre ne pterieris puꝝ tuū. a ideo p hospitalitatis mercede fructū posteritatis recepit. Loth q̄ nepos eiꝰ nō solū genē ꝫ etiā virtute primus. pter hospitalitatis affectū sodomitana a se fusq; supplicia exorsit.

Decet igitur hospitalem esse benignū. iustū. nō
alieni cupidū. ymmo de suo iure cedentē post
aliqua si fuerit lacessitus p aliena iura pulsan
tem fugitātem litiū abhorrentē a iurgijs ēdimē
tem concordiā a tranquillitatis grām. Siquidē
de suo iure virū bonum aliquid relaxare nō so
lum liberalitatis. sed plerūq; etiā cōmoditatis
est. Primum dispendio litis carere. non media
cre est lucrū. Deinde accedit ad fructū quo au
getur amicicia. Ex qua oriūtur plurime commo
ditates. que cōtempnenti aliquo in tempe po
stea fructuose erūt. In officijs autem hospitali
bus ommib9 quidem humanitas imparcēda
iustis autē vberior deferēda honorificentia. Qui
cūq; enim iustū receperit in noie iusti mercedem
iusti accipiet vt dñs pronunciauit Tāta autē
est apud deū hospitalitatis grā vt nepotus qui
dem aque frigide a premijs remuneracōnis im
munis sit. Vides quia abrabā deū recepit. Vn
de scis ne a tu cum suscipis hoiem suscipias cri
stū. Licet in hospite sit xpus. quia crist9 in pau
pe est sicut ipē ait. In carcere erā. a venistis ad
me. nud9 erā. a operuistis me. Suaue est igitur
nō pecunie sed gratie studē. verū hoc malum
iā dudum humanis influxit mētib9. vt pecunia
honori sit. a animi hoim diuicijs admiracōne ca
piātur. Inde se immersit auaricia velut queda

tonoꝝ aridꝰitas officiꝫ.vt hoīes dāpnū
putent quicquid ꝓpter moꝛē impēditur. Sed
etiā i hoc adūſus auariciā.ne qđ afferre poſſit
impedimētum ꝓſperit ſcriptuꝝ venerabilis di
cēs. Quia melioꝛ ē hoſpitalitas cū oleribꝰ. Et i
fra melioꝛ ē pamis i ſuauitate cū pace ¶ Ca.xi.

QUon enim prodigos nos doꝛ eſſe ſcrip
tura ſ liberales. Largitatis eni duo ſūt
gña.vnū liberalitatis.alteꝝ prodige ef
fuſionis. Liberale eſt hoſpitio recipē.nudum
veſtire.redimē captiuos.non hītes ſumptū
iuuare.prodigum eſt ſumptuoſis effluescē cō
uiuīs a vino plurimo.vnde legiſti prodigum
eſt vīnū a pcēliosa ebrietas.prodigū eſt po
pularis fauoꝛis grā exīamīre ꝓpias opes qđ
facīūt qui ludis circēſibꝰ.vel etiā theatralibus
a muneribꝫ gladiatoꝝ ſ etiā venacōmibꝰ pa
trimoniū dilapidāt ſuū vt vincāt ſupioꝝ cele
brates cū totū illđ ſit mane qđ agūt. Qñ qđē e
tiā tonoꝝ opm ſūptibꝰ immoderatū eē nō de
ceat. Quichra ḡ liberalitas erga ipōs q̄ paupe
res mēſurā tenē.vt hīnes pluribꝫ nō onerādi
fauoꝛis grā vltē modꝰ fluē.q̄cq̄d ex affectū puro
ac ſincero pmīē hoc ē decoꝝ.nō ſuperfluas edifi
cacōnes aggredi.nec ptermittē neceſſarias. Et
maxime ſacerdoti hoc conuenit ornarē domui
templum decore congruo.vt etiam hoc cultu

aula dñmi resplendeat. Impensas mie cõue
nientes frequẽtare. quantũ oporteat largiri. pe
regrinis nõ superflua ꝫ cõpetentia non redũdan
tia. sed cõgrua humanitati. ne sumptu pau pe
rũ alienam sibi querat gratiã. ne restrictõrẽ er
ga dericos aut indulgentiorẽ se prebeat. Alter
enim in humanũ alterũ prodigũ. Si aut sũpt9
desit necessitati eor quos ab sordidis cogitatio
nis aucupijs retrahere debeas. aut voluptati su
pfluat.

Capitulum. 32.

Qvm etiam verbor ipsor a preceptorum
esse mensurã inuenit. ne aut nimia remis
sio videatur aut nimia seueritas. pleriq;
enim remissiores malũt esse. vt videant bñi eẽ
Sed nichil simulatũ a fictum esse seuere virtu
tis' certũ est. Quinetiã diuturnum esse nõ solet
In principio vernat. In processu tãꝯ flosculus
dissipatur a soluẽ. Quod aũt verum ac sincerã
alta fundatur radice. Et vt exemplis assercõis
nostre ꝓtem9. qm̃ que simulata sũt diuturna
esse nõ pñt. ꝫ tãꝯ ad tẽpus virẽtia cito decidũt
ex ea familia ex qua nobis plurima ad virtutis
profectum exempla accersiuim9. vnũ simulacõ
nis a fraudis ꝓferam9 testimoniũ. Absalon
erat dauid regis filius. decore insignis egregi9
forma. prestãs inuẽta. ita vt vir talis in israhel
non repietur a vestigio pedis vsq; ad verticem

ñmaculatꝰ. Is fecit sibi curruꝰ et equos et viros quiquaginta qui præirent ante eum. Surgebat diluculo a stabat ãte portã i via. a si quẽ aduertisset regis iudicia quereꝫtem accedebat ad eum dicẽs. Ex qua ciuitate es tu. Respondebat. Ex tribu vna sum. de tribubꝰ israhel seruꝰ tuꝰ. Referebat absalon. Verba tua bona sunt a directa. a qui te audiat non est tibi datus a rege. Quis cõstituet me iudicem. a ꝙsquis ad me veniet. cuicũqꝫ fuerit iudicũ necessariũ iustificabo illum. Talibꝰ delinibat singulos sermonibꝰ a cũ accederẽt adorare eũ. extendens manꝰ suas apprehendebat atqꝫ osculabaꝫ eos Sic cõuertit in se corda oim dum blãdicie huiusmodi intimoꝝ tãgũt visceriũ sensum. Sꝫ deliciũ isti a ambicõsi elegerũt honorabilia a grata ad tẽpus a iocunda. Vbi autem parua processit dilatio. quã prudens omnium propheta paulisper cedendo interponendam putauit nõ potuerũt tolerare ac sustinere. Demꝫ non dubitans de victoria dauid commendabat filiũ dimicaturis vt ei parcerent. Idcoqꝫ nec prelio interesse maluit. ne vel referre arma patrici de licet videretur. sed tamen filio. Liquet igiẽ ea eẽ prætua ac solida que vera fũt. a q̃ finere potiꝰ ꝙ dolo congregarẽ. Ea vero q̃ simulacõne atqꝫ assentacõe parta fũt nõ posse diu pseuerare

Quis igitur vel illos qui pecunia ad obediētiam redimūtur. vel eos qui assentacōne imitātur fi dos sibi arbitrecē. Nam a illi frequēter se vende re nolūt. a isti imperia dura ferre nō pñt. qui le ui assentacīūcula facile capiuntur. Si pstrinxe ris verbo immurmurāt. deserūt. a infesti abeūt indignātes relinquūt. impare malunt q̄ obedi re quasi obnoxios bñficō subiectos sibi debere esse existimāt. quos ꝓpositos sibi habē debeāt Quis igitur sibi fideles putet. quos vel pecunia vel adulacōne sibi obligatos crediderit. Nam a ille qui pecuniā acceperit vilem se et despectū in dicat. misi sepe redimatē. Itaq; frequēter exspe ctat precīū suum. a ille qui obsecratioē ambit9 videtur vult semp rogari. Ergo boms actib9 et sincero ꝓposito intendū ad honorem arbitro; a maxime ecclesiasticū vt neq; ēsupina arrogā tia vel ēmissa negligētia sit neq; turpis affecta cō a indecora ambitio. Ad oia habūdat animi directa simplicitas. satisq; seipsa cōmēdat. In ipō vero munē. neq; seueritatē esse durā ouemt nec nimiā remissionē. ne aut potestatē exercere aut sumptū officium nequaq̄ implē videamur

Sitēdū quoq; vt bene Capitulū. xx. ficijs atq; officijs obligem9 plurimos a collatā reseruem9 grām neiure bñficij fiant immemores q̄ se grūter lesos dolēt. Sepe

ēnī vſu venīt vt quos grā̄ foueris. vel aliquo
ſupiore emulaueris gradu. auertas. ſi indigne
aliquē p̄ponendū iudicēs. Sed a ſacerdotē bñ
ficijs ſuis vel indicijs fauē cōuenit. vt equita
tem cuſtodiat. a preſbitero vel miniſtro defer
re vt parentī. Neq; hos q̄ ſemel probati ſunt
arrogātes eſſe oportz. ꝫ magis tā q̄ memoēs
gracie humilitatē tenē. Neq; offendi ſacerdo
tem ſi aut preſbiter. ſi aut miniſter aut quiſq̄
de clero. aut miſericordia. aut ieiunio. aut inte
gritate aut doctrina aut lectōne. exiſtimacōnē
accumulet ſuā. Grā enim ecc̄ie laus doctoris ē
bonum opus alicuius predicari. ita tñ ſi nullo
ſtudeo fiat iactātie. Laudent enim vnūquem
q; p̄mo; labia a non ſuū os. a cōmendent
opa nō ſtudia ſua. Ceterū ſi quis non obediat
Epō. extollē atq; exaltaē ſeſe deſiderat. obum
braē merita Epi. ſimulata affectacōne doctrine
aut humilitatis. aut miſericordie. is a vero de
uius ſuperbit. Rm̄ veritatis ea eſt regula vt ni
chil fuci cōmendandi tui cauſa. quo minor ali
us fiat. Neq; ſi quid bni habeas. id ad defor
macōnē alteri⁹ a vituperacōnem exercēas. Non
defendas iprobū. a ſcā indigī omittēda arbitre
ris. neq; vigeas. a ipugnes cui⁹ crimē nō dep
hendeis. Nā cui oib⁹ miniſticia cito offendat. tū
maxime in ecc̄ia vbi equitatem eſſe oportet.

vbi equalitatem habei dcet a vt michi sibi po
tentior vendicet. michil plus vsurpet dicior. Si
ue enim pauper siue diues. in xpō vnū sunt. Ni
hil sanctior sibi plꝰ arroget. ipm enim parē ee.
est humiliorē esse. Ꝫ nec psonam alterius acci
piamꝰ in iudicō. grā absit. causam merita dcer
nant. Michil sic opimonē ymmo fidē grauat q̄
si in iudicādo potentiori dones causam inferio
ris. vel paupertē innocētem arguas diutē excu
ses reum culpe. Pronū quidē est genꝰ hominū
fauere honora cōribꝰ. ne lesos sese putēt. ne vi
cti doleant. Ꝫ primū si offensam vereris. nō re
cipias iudicū. si sacerdos es. aut si quis q̄ alius
non lacesses. Licet tibi silē in negotio dūtaxat
pcuniario. q̄ q̄ sit cōstantie adesse equitati. In
causa autē dei vbi cōionis piculum est. etiā dis
simulare. pcēm est nō leue. ¶ Capitulū. xx.

QVid autē tibi prodest fauere diuiti. an
quia citius amantē remunerat. Hīs eni
fauemꝰ frequētius. a quibꝰ referende
vicem speramꝰ gratie. Sed eo magis infirmo a
mopi nos studē cōuenit. quia pro eo qđ nō ha
bet remuneracōnē speramꝰ a domino ihesu. Qui
sub specie cōuuiū generalē virtutum edidit for
mam. vt hīs potius nostra cōferamꝰ beneficia
qui nobis ea nō possent repūtare. dicens ad cō
uiuiū. atq; epulas non eos qui diutes sūt atq;

pauperes imitandos. Diuites enim rogari vi
dentur. vt ipsi quoq; nobis reddant conui
um. pauperes quia non habent quod restitu
ant cum acceperint remuneratorem nobis fa
ciunt deum. qui se pro paupe obligandum ob
tulit. Ad ipsum quoq; seculi vsum consolatio
beneficij facta in pauperes magis q̄ in locu
pletes plꝰ iuuat. quia diues dedignatur bene
ficium. a puder eum debitorem esse gratie. Qui
etiam id quod collatum est sibi meritis suis ar
rogat quod velut debitum acceperit. vel ideo
datum sit eo q̄ qui dedit reddendū sibi a diui
te vberiꝰ extimauerit. Ita in accipiendo bñficio
eoipō q̄ acceperint diuites dedisse magis q̄ ac
cepisse existimāt. paup vero a si nō hz vñ red
dat pecuniā refert grām. In quo certum est q̄
plꝰ reddat q̄ accepit pecunia ei nūmo soluitur
grā nūq̄ extimantur. Reddendo vacuat pecunia
grā aūt a hñdo soluit. a soluendo retinet. Dem
de qđ diues effugit paup fatet. q̄ sit obligatꝰ
debito. sibiq; subuentum. non honori suo de
latum putat. donatos sibi arbitratur filios.
Vitam redditam reseruatam familiam. Qua
to igitur melius apud bonos q̄ apud ingra
tos locare beneficiū. Vñ dñs ad discipulos
ait. Nolite possidere aur neq; argentum neq;
pecuniā. qua velut falce pullulante in pectoribꝰ

humais fucádit auaricíã. Petrus quoq; dau
do qui ex vtero matris sue portabaē ait. Argē
tum a aurū non habeo. ꝙ qđ habeo hoc do tibi.
In noīe ihesu xpi nazareni. surge a ambula. Ita
q; pecuniã non dedit sanitatē dedit. Quãto me
lius est salutem habē sine pecunia q̄ pecuniam
sine salute. Surrexit claudus qđ non sperabat
pecuniã nō accepit quã sperabat. Car. 37.

Sed hec vir in sanctis dñi repiūtur vt di
uicie otemptui sint. Cetex ita imbuerē
mores hominū āmiracōne diuiciax vt
nemo misi diues honore dign⁹ putet. Neq; hic
recens vsus ꝙ iã dudum. qđ peius est imoleuit
hoc viciū humanis mentib⁹. Siquidem cū Jeri
cho magna ciuitas tubax sacerdotalium sono
corruisset. a ihesu naue potiretur victoria. cog
uit infirmatã esse virtutē populi p auaricíã ac
q; auri cupiditatē. Nam cū de spoliis vrbis in
cense sustulisset achar vestē aureã. et ducenta
argētū didragmata. a linguã aureã oblatus do
mino negaē nō potuit sed prodidit furtū. Vet⁹
igitur a antiqua auaricia est. que cum ipsis di
uine legis cepit oraculis. ymmo xpter ipam re
primēdã lex data est. xpter auaricíã balaac pu
tauit balaam pmis posse temptari vt maledi
ceret populū patrum a vicisset auaicia. misi do
min⁹ a maledicto cū abstinere vetuisset. xpter

auaricíam precípitatus achar in éxitum dédu
xerat totam plebem parentum. Itaq; ihs na
ue qui potuit solem statuere ne procederet. a
uaricíam hominum non potuit sistere ne ser
peret. Ad uocem eius sol stetit. auaricia non
stetit. Sole itaq; stante confecit iheſus trium
phum. auaricia autem procedente pene amí
sit victoriam. Quid fortissimum omnium sam
son mihi dilecte mulieris auaricia decepit. Itaq;
ille qui rugiétem leoné manibus diſcerpſit. qui
vinctꝰ a alienigenis traditꝰ. sine vllo adiutoé
solꝰ dissolutis vinculis. mille ex hís peremit. vi
ros. qui funes intertos neruis velut mollia
sparti fila dirupit. Is sup genua mulieris inſle
xa ceruicé trucidatꝰ. inuicti crinis ornatú. preto
gatiuá fuc virtutis amisit. Influxit pecuma in
gremú mulieris. a a viro diſcessit grá. feralis
igitur auaricia. illecebrosa pecuma. que habé
tes oraminat. nó habentes non iuuat. Esto ta
men vt aliqñ adiuuet pecunia inferiorẽ. tñ et
ipsum desiderátem. quid ad eu qui non dese
rat qui non requirit. qui auxilio eius non indi
get. studio nó flectit. Quid ad aliú. Sit ille co
piosior qui habet. nunquid id arco honestior
q̃ hz p qđ honestas plerúq; aiúnt qz hz qđ au
stodiat magis. q̃ qđ possideat. Illd eni possi
mus quo vtimur. Quod autem vltra vsum est

non vtiq; habz' possessiois fructū. sed custodie piculum. Ad fūmam nouūm⁹ q; pecunie cōtemptus iusticie forma fit. a ideo auaricīā dedinare debem⁹ a omni studio intendē. ne quid faciam⁹ vnq; aduersus iustici ā. ꝫ in omnibus gestis a opibus custodiam⁹ cā. si volum⁹ commendare nos deo.

Capitulum .35.

Caritatē habeam⁹. vnanimes simꝰ. Hui liratē sequamur. alterutrum existimantes supiorem sibi. Hec est humilitas. si michil sibi quis arroget a inferiorē se esse existimet. Episcop⁹ vt mēbris suis vtatur dericis et maxime ministris qui sūt vre filij. Quem cuiq; viderit aptū muneri ei deputet. Cū dolore āputatur etiā que putruit pars corpis a diu trāctae si potest sanari medicamētis. si non potest tunc a medico bono abscindie. Sic epi affectus boni est. vt opz sanare infirmos. serpentia auferre vlcera. aburere aliqua nō abscindere. Postreō qđ sanari non potest cū dolore abscindere. Vñ pulcherrimū illud preceptū magis eminet. vt cogitem⁹ nō que nrā sunt. sed q̄ alioz. Hoc enī modo michil erit. qđ vel irati. nostro indulgeam⁹ affectui vel fauētes nostre pl⁹ iusto tribuam⁹ aliquid voluntati.

Capitulū .36.

Hoc maximū incentiuum mie vt opaciamur alienis calamitatib⁹. necessitates aliorum

quātum possum⁹ inuem⁹. aplꝰ interdū ꝙ̄ pos
sum⁹. Melꝰ est enim ꝑ miſericordia cās ꝑſta
re vel imundiā ꝓpter. ꝙ̄ pretendē im demēdam
vt nos aliqñ im mundiā incidam⁹. ꝙ ofregeri
m⁹ vasa mistica vt captiuos ēdimerem⁹. Rō
arriamꝰ diſplicē potuerat. nec tam factū diſpli
ceret. ꝙ̄ vt esset qō im nob ꝓprehenderēt. Quis
aūt est tā dur⁹. immitis. ferre⁹ cui diſpliceat
ꝙ homo redimiē a morte. femina ab im purita
tib⁹ barbarox. que grauiores morte fūt. adole
ſcentule vel pueri vel infantes ab ydolox cōta
gijs quib⁹ mortis metu mānabanē. Quā cau
ſam nos a ſi nō ſine racōne aliqua geſſim⁹. tñ
ita im populo proſecuti ſumus vt cōfiteremur
multoq; fuiſſe conmodi⁹ aſtruerem⁹. vt aias
dño ꝙ̄ auꝝ ſeruaēm⁹. Quī enim ſine auro mi
ſit apoſtolos. eccīas ſine auro cōgregauit. Au
tū eccīa hꝫ. non vt ſeruet. ſ vt eroget. vt ſub
ueniat im necēſſitatibꝫ. Quid opus ē cuſtodiē
quod michil adiuuat. An ignoramus quantū
auri atq; argenti de tēplo dñi aſſirij fuſtulerit
Nōne melius conflant ſacerdotes ꝓpter alimo
niam paupm ſi alia ſubſidia deſint. ꝙ̄ ſacrile
gus ꝛtaminata aſportet hoſtis. Nōne dicturꝰ
est dñs. cur paſſus es tot imopes fame emori.
Et certe tēbas auꝝ miſterēſſes aliō mā. Cur tot
captiui deducti im cōmertio ſunt nec redempti.

Cur tot ab hoste occisi sunt. Melius fuerat vt vasa viuentium seruares q̄ metalloꝝ hȳs non posset responsum referri. Quid eni dicæres. Timui ne tēplo dei ornatus deesset. Responderet. Aurū sacramēta non q̄rūt neq; auro placēt q̄ auro nō emūt. ōrt? sacrīmētoꝝ redemptō captiuoꝝ est. Vere illa sunt vasa pciosa que redimūt aias a morte. Ille ver? thesaur? est dñi q̄ opatur qđ sanguis eius opatus est. Tūc vas dñicū sanguīs agnoscātur cū in vtroq; viderit. redemptōnē vt calix ab hoste ēdimat. quos sanguis a peccato ēdemit. Ruā pulciꝝ vt cum agmina peccatoꝝ ab eccīa redimūtur. dicatur hos xp̄us redemit. Ecce aurū xp̄i quod p̄bai poterit. ecce aurū vtile. Ecce aurū xp̄i qđ a morte liberat. Ecce auꝝ quo redimitur pudicicia. seruatur castitas. Vos ergo malu nobis tradē libertos q̄ auꝝ reseruaē. Hic numer? captiuorum Hic ordo prestantior est q̄ species vasculorum. Huic muneri proficere debuit auꝝ ēdemptoris vt redimeret piditātes. Agnosco infusum auro sanguinē non solū rutilasse. vꝝ etiā diuine opacōis impressisse virtutē ēdemptōis munere. Tale auꝝ sanct? martir laurētius dño reuauit. a quo cū quererētur thesauri eccīe. p̄mīsit se dēmōstratuꝝ. Sequēti die paupes duxit. Interrogat? vbi eēnt thesauri quos p̄miserat

ostendit paupes dicēs. Hñ fūt thesauri ecīe. Et veri thesauri in quib9 xp̄s est. in quibz fides est. Denīq; apls ait Habētes thesauz i vasis fictilib9. Quos meliores thesauros hz xp̄us q̄ eos in quib9 se esse dixit. Sic enim scriptū est Esuriui a dedistis michi māducare. sitiui a dedistis michi bibē. hospes erā et collegistis me Quod ei vni hoz fecistis michi fecistis. Quos meliores ihesus habz thesauros. q̄ eos in quib9 amat videri. Hos thesauros demōstrauit laurētius a vicit q̄ eos nec psecutor potuit auferre. Itaq; Joachim qui auz in obsidione p̄uabat nec dispensabat alimonie opandē. a aurum vidit eripi a i captiuitatem deduci. Laurentius qui auz ecīe maluit erogaē pauperi b9. q̄ psecutori reseruaē. p singulari siue interpretacōis viuacitate. sacram martiriū accepit coronam. Nūquid dictū est cō laurētio. Non debuisti erogaē thesauros ecīe.

Ca. 18.

Asa sacramentorum vendere opus est vt qmis fide sincera a pspicaci prouidē tia munit9 hoc impleat. Sane si in sua ali quis detinuat emolumēta crimē est. Sin vēo paupibus erogat. captiuum redimit miserior dia est. Nemo ei pōt dicē. Cur paup vivit. Nemo pōt quere. q̄ captiui redempti sunt. Nemo pōt accusare. quia dei templum est edificatum

Nemo potest indignari quia humādis fideliū reliquijs spacia laxata fūt. Nemo potest dolere qz in sepulchris xp̄ianoz requies defunctoz ē. In hijs trib⁹ generib⁹ vasa ecclie etiā inciata confringere. conflare vendere licet. Op⁹ est vt de ecclia mystici poculi forma nō ereat. ne ad vsus nefarios sacri calicis ministerium trāsferatur. Ideo intra ecclam primū quesita sunt vasa que inciata non essent. deinde conminuta. postremo conflata p minucias erogacōnis dispē sata egentibus captiuoz quoqz precijs profecē rūt. Rō si defunt noua. a que nequaq̄ inciata videanē. in hmōi vsus quos supradixim⁹. oia arbitror pie posse conuertī. Capitu. 39.

Illud sane a diligenter tuendum est vt deposita viduaz intemerata mancāt. si ne vlla seruētur offensione. nō solū viduarum sed etiā ommū. fidesenim exhibenda ē omib⁹. sed maior est causa viduaz a causa pupillorum. Denicz hoc solo viduaz noie sicut in libris machabeoz legimus cōmendatum templo omne seruatū est. Nam cum Judicū factū esset pecuniarū. quas i templo Jerosolimis maximas repiri posse symon nefarius anthiocho regi prodidit. missus in rē eliodorus ad tēplum venit. a sūmo sacerdote aperuit indicij inuidiā a aduētus sui causam. Tunc sacerdos depositā

ē dixit viduaꝝ a victualia pupillorꝝ. Cum he
liodor⁹ creptū ire vellet. a regis vendicaē omo
dis. sacerdotes añ altaē iactauerunt se indui
sacerdotales stolas. a dēū viuū qui de depositis
legem dederat flentes inuocabāt custodē se p
ceptorꝝ prestaē suorꝝ. Vult⁹ vero a color sūmi
sacerdotis immutat⁹ declarabat dolorem ai et
mentis intente solicitudinē. Flebant oēs q i
cōtemptū loc⁹ venturꝰ foret. si nec in tēplo dei
tota fidei seruareē custodia. Accīctiq mulie
res pēt⁹ a clause virgines pulsabant ianuā.
ad muros alī curtebāt. p fenestras alī. pspe
ctabant. oēs ad cēlum tendebāt manꝰ oran
tes vt suis dīis adesset legib⁹. Heliodor⁹ autē
nec hīs territ⁹ qđ imēderat vrgebat. a satel
litibus suis erarium sepserat. Cū subito appa
ruit illi terribilis eques armis prefulgens au
reis. equ⁹ aūt eius erat insignī ornatus opto
rio. Alī quoq; duo Iuuenes apparuerūt i vir
tute indita. decore grato cum splendore glorie
speciosi amictu qui circumsteterunt eum. et v
traq; ex parte flagellabant sacrilegum sine
vlla intermissione continuato verbere. Quid
multa. Circumfusus caligine in terram cecidit
a cuidentū dīmis opacōmis indicō cramnatus
iacebat. nec vlla spes in eo residebat salutis.
Oborta est letitia metuentibus. metus supb.

deiectiq; ex amicis. heliodori quidā rogabant
vitam poscentes ei. quoniā supremum gerebat
spiritū. Rogāte itaq; sacerdote sūmo. ñdem Ju
uenes iterū heliodoro apparuerunt hīsdē ami
ci vestib⁹. a dixerunt ad eū. Onie sūmo grās a
ge sacerdoti ꝓpter quē tibi vita est redita. Tu
autem expertus dei flagella. vade a ānuntia tu
is ommib⁹. quātam cognoueris templi religio
nem a dei potestatem. Hīs dictis non cōparue
runt. Heliodorus itaq; recepto spiritu hostiam
dño obtulit. onie sacerdoti grās egit. et cū exer
citu ad regem reuersus est dicens. Si quē hēs
hostem. aut insidiatorē rerū tuarū. illū illuc diri
ge. a flagellatum recipies eū. Seruanda ē igit
filij depositis fides. adhibenda diligentia. Egre
gie hinc vestrū emtescit ministeriū. Si susceptā
impressio potētis. quā vel vidua vel orphani to
lerare nō queant ecclie subsidio cohibeatur. Si
ostendatis pl⁹ apud vos mandatū dñi ꝙ diui
tis valere grēciā memimistis ipi quocies aduer
sus regales impetus pro viduaꝝ ymmo omni
bus depositis. certamē subierim⁹ cōe. Hoc no
biscum michi ēcens exemplo ecclie ticinensis p
feram. que vidue depositū quod susceperat amit
tere piditabatur. Interpellāte enim eo qui sibi
illud impiali rescripto vendicaē cupiebat deri
ci cōtendēb ant auctoritatē. honorati quoq; et

intercessores dari nō posse preceptis impatoris
obuiari ferebant. Legebatur rescriptu forma
directioꝝ magistri officiorum statuta agens i re
bus immineb at. Quid plura. Traditū erat. tñ
cōiecto mecum cōsilio obsedi scūs epūs ea con
dauia. ad que trāslatū illud depositum vidue.
cognouerat qđ vbi non potuit auferri cœptū
est sub cyrographo. Postea irex flagitabatur
ex cyrographo p̄ceptum impatoris iteraverat.
vt ipē p semetipsū nos cōueniret. Negatū est
a exposita diuine legis auctoritate a seic lectō
mis. a beliodori periculo vix tandem racōnem im
peratoris accepit. Post etiam temptata fuerat
ebriepcō. ꝫ p̄uenit scūs epūs vt rēdēret vidue
qđ acceperat. Fides interim salua ē impssio nō
est formidini. qz res nō fides piditabatur.

Filij fugite im Capitulum. xo.
probos. cauete imundos. inter improbū
a mundū hoc interest. Improbꝰ suo de
lectatur bono. mundꝰ torquet alieno. Ille dili
git mala. hic bona odit. vt ꝑpe tollerabilior sit
qui sibi vult bene. q̄ p̄ qui male omnibꝰ. filij a
te factū cogitate. a cum diucius cogitaueritis
tūc facite qđ ꝓbatis Laudabil' mortis cū occa
sio datꝝ rapiēda ē illico dilata gla fugit nec fa
cile oppēdie. fidē diligite qm̄ p fidē a dilectōnē
Josias magnū ab aduersarijs amorē acq̄siuit

qm̃ celebrauit pascha dñi cum essee annoz de
cem a octo quẽadmodũ nemo ante eũ.zelo ita
qz vt vicit supiores.ita a vos filij zelum dei sui
te.Exquirat vos dei zelus a deuoret.vt vnusqui
sqz vestrum dicat.Exquisiuit me zelus domus
tue Apl'us xp̃i zelotes dictus.Quid de apostolo
dico.Ipse dñs ait.zelꝰ domus tue comedit me
Si ergo dei zelus non iste humanꝰ inuidiã ge
nerat.sit inter nos pax que exsuperat oẽm sen
sum.amate vos inuicẽ.nichil caritate dulciꝰ.ni
chil pace gratius.Et vosipsi scitis q preceteris
vos semp dilexi a diligo.quasi vnius patris fi
lij coaluistis in affectu germanitatis.Que bona
sunt tenete.a deus pacis a dilectõnis erit vobi
scum in domino ihesu.Cui est honoz a gloria et
magnificentia et ptãs.cũ sancto spiritu in secu
la seculorum Amen.

Explicit liber secꝰ beati Ambrosij de officijs
Incipit liber Tercius eiusdem Capi.i.

Quid propheta docuit nos tãq̃ in am
pla domo deambulaẽ in corde nostro.
a cõuersari cum eo tanq̃ cum bono cõ
tubernali.vt ipse sibi diceret et loque
retur secum.vt est.Dixi custodiã vias meas.
Salomon quoq filius eius dicit.Bibe aquam

de tuis vasis a de puteoꝝ tuoꝝ fontib⁹. Hoc ē
tuo consilio vtere. Aqua enim alta cōsilium in
corde viri. Nemo inquit alien⁹ participes sit tu
bi. fons aque tue sit tibi ꝓprius. et iocunda cū
vxore tua. que est tibi a iuuentute. Ceru⁹ ami
cū ce a pull⁹ gracias cōfabulēt tecū. Non er
go prim⁹ sapio sciuit sol⁹ nō esse. cū sol⁹ esset
nec mīn⁹ ociosus cū ociosus eēt Sciuit aīa ipm
moyses. qui cū taceret clamabat. cum ociosus
staret preliabat. Nec solū ꝑliabatur. sed etiaz
de hostib⁹ quos nō cōgerat triūphabat. adeo
ociosus vt mag⁹ eis alij fust imerēt. Nec mīn⁹
ꝑ ceteri. nec ocōsus q ocōsis manib⁹ expugna
bat hostē. que nō poterāt vincē q dimicabant
Ergo moyses a in silencō loquebat et in ocio
opabatur. Cui⁹ aūt maiora negocia ꝑ huius
ocia. Qui quadraginta dieb⁹ posit⁹ in monte
totā legem oplex⁹ est. a in illa soliti die q cū
eo loquēdi nō defuit. Vñ et dauid ait. Audi
am quid loquat in me dñs. Et qñto pl⁹ ē si cū
aliquo loquebatur ꝑ ipse secum. Transibant
apostoli. a vmbra eorum curabat infirmos. tā
gebātur vestimēta eoꝝ a sanitas defluebat. Ex
monem locut⁹ ē helias a pluuia steric. nec ceci
dit super terram tribus annis a sex mensib⁹.
Iterum locutus est et ydria farine non defi
cit. et vas olei toto famis diuine tempore.

non est exmamitū. Et quomā plerosq; delectāt
bellica. quid est prestantius exercitus magnis
lacertis. an solis meritis cōfectūsse prelium. Se
debat helyseus in vno loco. a rex syrie magnam
belli molem inferebat populo patrū diuersisq;
consiliorū acerbabat fraudib⁹ a circūuenire in
sidijs moliebatur. Sed omnes ei⁹ apparat⁹ p
pheta deprehēdebat. a vigore mētis p grām dei
vbiq; pūs cogitacōnes hostiū suis ānuciabat
a monebat. quib⁹ cauerent locis. Rō vbi ēgi
syrie manifestatū est. misso exercitu dausit pro
phetam. Orauit helyseus. a omēs eos cecitate
punit fecit. a captiuos intrare in samariā. qui
venerant obsidere eam. Conferam⁹ hoc ocium
cū aliorū ocio. Alij enim requiescendi causa ab
ducere animū a negocijs solent. a a cōuentu ce
tuq; hoim subtrahere sese. a aut ruris petere se
creta. a captare agroꝝ solitudines. aut intra
vrbem vacare animo. a indulgere quieti a tran
quillitati. Heliseus autem in solitudinē iordā
nem transitu suo diuidit vt pars defluat. poste
rior. superior autē in fontē recurrat. Aut in car
melo ēsoluta difficultate generandi inopia ste
rilem conceptōne fecundat aut refusitat mor
tuos. aut ciborū tempat amaritudines. a facit
farine amixtione dulcescere. aut decem pamb⁹
distributis reliquias collegit plebe saturata.

aut ferrū securis excussum. a in fluuiū iordanis
mersū ꝓfundo. misso in aquas ligno. facit sup
natare. Aut emūdacōne leprosū. aut siccitatem
imbribꝰ. aut famē mutat fecūditate. Quādo er
go iustꝰ solꝰ est. qui cū deo semp est. qñ solita
riꝰ est. qui nūq̄ separatur a xpō. Quis nos sepa
bit inquit a dilectōne xpi. Confido quia neq;
mors. neq; vita. neq; āgelꝰ. Qñ aūt feriatur a
negocō. qui nūq̄ feriatur a merito. quo consu
mat negociū. Quibꝰ aūt locis circūscribit cui
totus mūdꝰ diuicia; possessio ē. Qua extima
cōne definit qui nūq̄ opinione cōprehendit. Ete
nim quasi ignorat a ignoscit. quasi morit et
ecce viuit. q̄si tristis a spector a egenꝰ a largꝰ
q̄ nichil habeat a possideat oia.

Capi. 2.

Nichil enī spectat vir iustꝰ. misi qđ ostās
honestū est. Et ideo etiā si alīj videatur
pauper sibi diues est. qui non eo; que
caduca. sed eorum que eterna sunt extimacōe
cēnset. Et qm̄ de duobꝰ superioribꝰ locis dixim⁹
in quibꝰ honestū illud a vtile tractauim⁹. seq̄
tur vtrū honestatem a vtilitatem inter se com
parare debeamus et querere quid sit sequen
dum. Sicut enim supra tractauimus vtrum
honestum illud an turpe eēt. a sedo loco vtr;
vtile an inutile. similiter hoc loco vtrum hone
stū sit an inutile. nonnulli requirendū putant

Nos aũt monemur ne hec inter se velut compugnantia inducẽ videamur · que iã supra vnũ ostendim⁹ · Nec honestũ esse posse · nisi qđ vtile nec vtile nisi quod honestũ quia non sequimur sapiẽtiam carnis · apud quã vtilitas pecuniarie istius cõmoditatis pluris habetur · ꝫ sapiẽtia · que ex deo est · apud quã ea que in hoc seculo magna extimãtur pro detrimẽto habentur · Hoc ẽ enim cathortoma qđ perfectum et absolutũ ẽ officium · a vero virtutis fonte pficiscitur cui secũdum est cõe officium · qđ ipso sermone significatur · nõ esse arduę virtutis ac singularis · qđ potest plurib⁹ esse cõmune · Nã pecunie compẽdia captare · familiare multis est · Elegancõre conuiuio a suauioribꝰ delectari epulis · vsitatũ est Jejunare aũt a continẽtem esse paucorũ est · aliei cupidum non esse · rarũ est · Contra autẽ detrahere velle alteri · a non esse contentũ suo · Nã in hoc cum plerisqz consorciũ est · Alia igitur priã Alia media officia · Prima cum paucis · media cum plurib⁹ · Demiqz in hijsdẽ verbis frequens discretiõ est · Aliter enim bonũ deum dicim⁹ · aliẽ hominem · Aliter iustum deũ appellam⁹ · aliter hoiem · Similiter a sapiẽtem deũ · aliter dicimus aliter hominẽ · qđ a in euangelio docemur · Esto te ergo perfecti · sicut a pater vester qui in celis ẽ perfectus est · Ipsum paulũ lego perfectum et non

pfectū. Nam cū dixisset Non q̄ iam acceperim aut iam pfectus sim. sequor. aūt vt apprehendā statim subiecit. Quicūq; enim pfecti sumꝰ. duplex est enī forma pfectōmis. alia medios. alia plenos numeros hñs. alia hic. alia ibi. Alia scd̄m hominis possibilitatē. alia scd̄m pfectōnē futuri. Deꝰ aūt iustꝰ p oia sapiens sup omnia pfectus in ombꝰ. Inter ipōs quoq; hoīes distantia est. Aliter damel sapiēs est. de quo dictum est. Quis damele sapientior. aliter alij sapiētes. aliter Salomō qui repletꝰ est sapiētia sup oēm sapiētiam antiquoꝝ a sup omnes sapiētes egyptī

¶ Capitulum tercīū

Aliud est enī cōiter sapē. aliud sapere perfecte. Quī cōiter sapit pro tpalibꝰ a pro se sapit. vt altei detrahat aliquid a sibi adiungāt. Quī pfecte sapit. nescit sua spectare cōmoda. Sz ad illud qđ eternū est. qđ decorū atq; honestū est toto affectu intendit. querēs non qđ sibi vtile est. sed quod ombꝰ. Itaq; hec sit formula. vt inter duo illa honestū atq; vtile errare neq; animis. eo q̄ iustꝰ mchil altei detrahendum putz. nec alteriꝰ incōmodo suū omodū augē velit. Hāc formulā nbi p̄scribit apl's dicēs. Oia licēt. ß nō oia edificant. nemo quod suum est querat sed quod alterius. hoc est. Nemo commodum suū querat sed alteriꝰ.

vnde a alibi dicit. Alter alterum existimantes
supiorem sibi non que sua sut singuli cogitates
sed que alioz. Nemo etiam suam graciam queat
nemo suam laudē sed alterius. Quod euidēter
etiam in prouerbijs declaratū esse aduertimus
dicēte sancto p Salomonē spiritu. Fili si sapiēs
fueris tibi sapiens eris a proximis si autē ma
lus euaseris solus hauries mala. Sapiēs enī
alijs cōsulit sicut iustus qñ quidem consoz sui
est. Vtriusq; forma virtutis. Si quis igitur vlt
placere omnib9 p oia querat nō qđ sibi vtile ꝫ
qđ multis sicut querebat a paulus. Hoc est ei
conformari xpō. Alienū nō querere michil alte
ri detrahere vt acquirat sibi xps enim dns cū
esset in dei forma exinaniuit se vt formā susci
peret hominis quā opm suoz locupletaret virtu
tibus. Tu ergo spolias quē xps induit. Tu exu
is quem vestiuit xps. Hoc enim agis qñ alteri
us detrimento tua cōmoda augere expetis. Cō
sidera homo vnde nomen sumpseris ab humo
vtiq; que michil cuiq; eripit sed omia largitur
omnib9 a diuersos in vsum oim animantium fru
ctus ministrat. Inde atq; ellata humanitas spe
cialis a domestica virtus hominis que consor
tem adiuuet. Ipsa te doceat forma tui corporis
membroz qz vsus. Nūquid membrū tuum alte
rius mēbri officia sibi vendicat vt oculi officiū

oris·aut os oculi officiū sibi vendicꝫ.·Aut ma
nꝰ pedū ministeriū·aut pes manuū.·Quinetiā
ipē manꝰ dextra ac sinistra disputa habēt of
ficia·pleraqꝫ vt si vtū cōmutes vtriusqꝫ·adū
sum naturā sit.·Vtriusqꝫ totum hoiem exuas·q̄
mēbroꝝ tuorum ministeria conuertas.·Si aut
de sinistra cibū suggeras·aut de dextra funga
tis ministerio sinistre vt reliquas cibꝝ ablu
at·nisi forte postat necessitas.·Finge hāc a da
oculo virtutem vt possit detrahere sensū capi
ti·auditū auribꝫ·mentī cogitacōes.·Odoratum
naribꝰ·ori saporem·a sibi oferat.·Nōne omnē
statū dissoluet natuē.·Vnde pulchre apl's ait
Si totū corpꝰ oculꝰ·vbi auditꝰ·si totū auditꝰ
vbi odoratus.·Omnes ergo vnū corpꝰ sumus
a diuersa membra.·sed oia corpi necessaria.·Nō
ei pōt membꝝ dicē de membro nō est m̄ necessa
riū·quinetiā ipa q̄ videnē infirmiora membra
esse multo magis necācia sūt·a maiorē plenqꝫ
tuēdi se ēgrūt sollicitudiez·a si cui dolꝫ membꝝ
vnū·opatiūē ei a oia membra·vñ q̄ graue est
vt detraham⁹ aliq̄d ei cui nos opaā optꝫ·a cui
dēm⁹ osortiū misterīū ei fraudi a nocē sim⁹·hoc
vtiqꝫ lex natuē est.·que nos ad omnem strigit
humanitatem·vt alter alteri tanq̄ vnus
partis corporis inuicem deferamus·nec detra
hendum quicq̄ putemus·cum contra natura

legem sit nō ūuare. Sic enī nascimur. vt ossen cient mēbra membris. a alterū alteri adhereat a obsequātur sibi mutuo ministerio. Rō si vnū desit officō suo impediantur cetera. Rō si eruat oculum manꝰ. nōne sibi operis sui vsum negauit. Si pedem vulneret quantoꝝ sibi actuū profectum inuiderit. Et quāto grauiꝰ est totū hoiez ꝙ vnū membrum detrahi. Jam si in vno membro totū corpus violatur. vtiqz in vno homine cōio tocius humanitatis soluitur. violat natura generis humani a sancte ecclie cōgregatio. Que in vnū cōnexū corpus atqz compactū vnitate fidei a caritatis assurgit. xps quoq; dns. qui pro vniuersis mortuus est. mercedē sanguinis sui euacuatā dolebit.

Capitulum. g.

Quid q etiam lex dñi hanc formā edocet vt michil alteri detrahas. tui cō modi seruandi grā. Cū dicit. Non transferas terminos antiquos quos statuerūt patres tui cū vitulum errantem fratris tui reducendū precipit. cū furem mori inbeat. cum vetat mercenarium debita mercede fraudari. cū pecuniam sine vsuris reddendā censet. Subuenire enī non habenti humanitatis est. duricie autē plus extorquē ꝙ deberis. Steni si ideo alio auxilio erat opꝰ quia nō habuit. Vnde de suo redderet. nonne impiū est si sub humanitatis simulacōe āplius

ab eo poſcas·qui nō habebat vñ min⁹ red dēt
Abſolutus igīē altei dēbitorē·vt ꝺtempnes tibi
Et hanc humanitatē̄ vocas vbi eſt iniquitatis
audō. Hoc preſtam⁹ ceteis animātib⁹·q; alia
genera aiantiū cōferre aliquid neſciūt. Fere
aūt eripiūt homīēs tribuūt·vnde a pſalmiſta
Juſt⁹ miſereatur a tribuet. Sūt tñ quibꝫ a fere
conferant·ſi quidem collacōne ſobolem ſuam
nutriūt·a aucupio ſuo pullos ſaciāt ſuos. Ho
mini aūt ſoli tributū eſt·vt omēs tā q̄ ſuos pa
ſcat. Debꝫ iſtud ipō nature ꝺre. Quod ſi non li
cet non dare·quō ꝺetrahē liez. Nec ipē leges
nos docēt·que ea que ꝺtracta fūt alicui cū in
iuria pſone aut rei ipi⁹ cumulo reſtitui iubent
quo furē a ꝺetrahēdo aut pēmis ꝺeterreat·aut
multa reuocē. Pone tñ q; aliquis poſſit aut
pnā nō timē aut multā illudē. Nūq̄d dignū
eſt vt aliquid alteri ꝺetrahat. Semule hoc vici
um a familiaē vſume cō dicōm. Adeo cōtra na
turam vt inopia magis hoc extorquere videa
tur q̄ natura ſuadē. Fuoꝝ tamen occulta fur
ta·diuitum rapine publice. Quod autem tā cō
tra naturā q̄ violaē alteꝝ tui cōmodi cauſa.
Cum p oib⁹ excubādum ſubeūdas moleſtias
ſuſcipiendū labōē naturaī affect⁹ ꝑſuaꝺeat·a
glorioſum vnicuiq; ducatur·ſi periculis pro
priis q̄rat vnicuiꝰ trāq̄llitatē·multūq; ſibi

vnusquisq; arbitretur gratius exidia patrie ẽ
pulisse· ꝙ ꝓpria picula· prestãtiusq; sibi esse exi
stimet ꝙ operam suam patrie impendẽrit· ꝙ si i
ocio positus trãquillã vitam voluptatũ ꝯpns
functus egisset· Hinc igitur colligitur ꝙ homo
qui scdm nature formatus est directõnem vt o
bediat sibi a nocere nõ posset alteri· Rõ sicui no
cet naturã violet· neq; tantũ est cõmodi· qõ a
dipisci sese putet· quãtum incõmodi qõ ex eo si
bi acũdat· Que enim pena grauior ꝙ interioris
vulnꝰ consciẽtie· Rõ seuerius iudiciũ ꝙ dome
sticum· Quo vnusquisq; sibi est reus· seq; ipse
arguit· ꝙ iniuriã indigne fratri fecerit· Rõ nõ
mediocriter scriptura cõmendat dicens· Ex ore
stultoꝝ baculũ cõtumelie· Stultícia igitur cõdẽ
natur· qui cõtumeliã facit· Nonne hoc magis
fugiendum ꝙ mors ꝙ dispendium ꝙ inopia ꝙ
exilium· ꝙ debilitatis dolor Quis enim vicio cor
poris aut patrimonij dampnũ· nõ leuius ducat
vicio animi· a existimacõis dispendio· Liquet
igitur id expetẽdum a tenẽdum omnib9· ꝙ ea
dem singuloꝝ sit vtilitas· que sit vniuersoꝝ mi
chilq; iudicandũ· misi qõ in cõe prosit· Quõ enim
potest vni prodesse· qõ inutile sit omib9· Michi
certe nõ videtur qui inutilis est omib9 sibi vtil
esse posse· Etenim si vna lex nature omib9· vna
vtiq; vtilitas vniuersoꝝ· ad consulendũ vtiq;

omib⁹ nature lege ⁊stringimur. ⁊Nō est igitur e
ius q̄ consultū velit alteri secūdum naturā no
cere ei aduersum legē nature. Et enim hȳ qui
in stadio currūt ita ferūtur preceptis informari
atq; instrui vt vnusquisq; celeritate nō fraude
cōtendat. Cursuq; q̄ntum potest ad victoriam
ꝓperet supplantare aūt alterū aut manu deicere
non ausit. quāto magis in hoc cursu vite istius
sine fraude alteri⁹ a circūscripcōe gerenda no
bis victoria est. Querūt aliqui si sapiēs in nau
fragio posit⁹ insipiēti naufragio tabulam ex
torquere possit. vtrum debeat. Michi quidē a si p
stabilius cōi videatur vsu sapiētem de nau
fragio q̄ insipientem euadere. tū non videtur q
vir xp̄ianus a iust⁹ a sapiens querē sibi vitā
aliena morte debeat. vtpote qui etiam si latro
nem armatum inuadat. feriētem ferire non pos
sit. nedū salutem defendit. pietatē cōtaminet
de q̄ i euāgelij libris apta a euidēs sentēcia ē re
conde gladiū tuū. Omis enī qui gladio p cusserit
gladio ferie. Cuius latro detestabilior q̄ pse
cutor qui venerat vt xp̄m occidēt. ⁊Cū noluit se
xp̄us psecutorū defendi vulnē q̄ voluit suo vl
nere omēs sanare. Cur ei te potōr alteri iudices
cū viri sit xp̄iam p̄ferre sibi alteri nil sibi arroga
re nullū sibi honorē assumere nō vēdicare pre
miū sui meriti. Deinde cur non potius tolerare

incōmodum. q̄ alienū cōmodum diripe assue scas. Quid tā aduersus naturā q̄ nō esse contē tum eo qđ habeas. Aliena queré abire turpiť Nam si honestas scđm naturā. Omnia enī deus fecit bona vaide. turpitudo vtiq; cōtraria est. Non potest ergo honestati cōuenié a turpitudi cū hec inter se discreta nature lege sint.

Sed iam vt etiam in hoc libro ponam? fastigiū in quo ve lut in fine disputacōnis nostre diriga? sententiā vt michil expetendū sit. misi qđ hone stum. michil agit sapiens. misi qđ honestum sit. ñ qđ cū sinceritate sine fraude sit. neq; quicq̄ fa cit in quo se crimine quo q̄ obliget. etiā si latere possit. Sibi enim reus prius q̄ ceteris. Nec tam pudenda apud eū publicacō flagicij q̄ conscien tia est. Qđ nō fictis fabuľ vt philosophi dispu tant. ꝫ virissimis iustoꝝ virorum exēplis doce re possumus. Nō igitur ego simulabo terre hya tum. quē magnis quibusdā dissoluerit soluta ymbrib? in quē descendisse giges atq; sibi fabu larium illū equū eneum offendisse a platone i ducitur qui in lateribus suis fores habēt. quas vbi aperuit aīaduertit anulū aureum in digito mortui hominis. cuius illic exaime corpus iace ret. auriq; auarū sustulisse anulū. Sed cū se ad pastores recepisset egios. de quoꝝ ipse numero

Capitulū. 7.

foret·casu quodã q palcam eiuꝰ anuli ad pal
mã cõuerterat·ipẽ omꝫs videbat·atq; a nullo
videbatur. Deinde cũ in locum suũ reuocasset
anulũ·ab ommbꝰ videbaẽ. Cuiꝰ sollers factũ
miraculi·pro anuli oportunitatẽ·regime stupro
potitꝰ necem égi intulit·cæteriſq; interemptis
quos necãdos putauerat ne sibi impedimento
foret·lydie regnũ adeptꝰ est·Da inquit hunc
anulũ sapienti·vt bñficõ eiꝰ possit latere cum
deliquerit. Non enim mnꝰ fugiet peccatoꝝ cõta
giũ·q̃ si non possit latẽ. Non enim latebra sa
pientũ spes impunitatis sed innocẽtia est. dem
q; lex nõ iusto·ꝫ iniusto posita ẽ·qe iustꝰ legẽ
hꝫ mẽtis fue·a eqtatis ac iusticie fue normã. Ideoq; nõ terrore pene reuocaẽ a culpa ꝫ hone
statis ẽgula. Ergo vt ad ꝓpositũ ẽdeamꝰ nõ fa
bulosa ꝓ veis·ꝫ vera ꝓ fabulosis exẽpla ꝓfe
rã. Quid enim michi opꝰ est fingere terre hy
atum equũ eneũ·anulũq; aureũ in digito de
functi reptum·cuius anuli tanta sit vis vt pro
arbitrio suo·qui eũ sit indutꝰ anulum·appare
at cũ velit·Cũ aũt nolit e cõspectu se pñtium sb
trahat·vt pñs nõ possit videi·nẽpe eo tedit stu
dio·vtꝝ sapiẽs eẽ si isto vtaẽ anulo q̃ possit ꝓ
pria flagicia celaẽ a ẽgnũ asseq̃ nolit nec pecca
re·a grauiꝰ ducat sæleis ꝛa giũ pẽaꝝ doloꝛibꝰ.
An vẽo spe impunitatis vtaẽ ad ꝓpetrãdũ sæleꝰ

Ruíd ímꝑ míchí opus eſt fígmẽto anuli. Cum poſſim docẽ ex rebus geſtis q vir ſapiẽs cum ſibi ím pecato non ſolum latendũ ſed etíam re gnandũ víderet ſi pecatum admittẽt. contẽ au tem pericalum ſalutís cerneret. ſi dedímaret fla gicíum qđ ſibi ẽgnũ pararet. Demíq dauíd cũ fugeret a facie regis ſaul. q cum rex cũ tribus mílib9 vírox electox ad ínferendã necem ín de ſerto quereret ingreſſus ín caſtra regis cũ dor mientẽ oſtendiſſet. nõ ſolum ipẽ non peuſſit. ſ etíam ꝓterit. ne ab aliquo qui ſimul ingreſſus fuerat pímeretur. Nam cum díceret ei abeſa. cõ duſit dñs hodie ímímicum tuũ ín manib9 tuis a nunc occídam eũ. reſpondit. Nõ cõſumas eum qm̃ quis ím̃ĩcíet manũ ſuam ín xp̃m dcum a pu rus erit. Et addidit. Víuit dñs. quoma míſi do mín9 peuſſerit illum. aut míſi hora illius venerit vt moíatur. aut ín pugna diſceſſerit. a appona tur. míchí nõ ſit a domíno ím̃ĩcere manũ meã ín xp̃m dcum. Itaq non permíſit necari eum. ſ ſolam lanceã que erat ad caput eíus a lentícu lam ſuſtulit. Itaq dormiẽtib9 cunctis egreſſus de caſtris tranſiuit in cacumẽ montis. a coargu ere cepit ſtipatores regios. a precipue pricipẽ milície abner. q nequaꝑ fidam adhíberet cu ſtodiam regi a domíno ſuo. Demíq demõſtra ret vbi eſſet lancea regis vel lenticula que eat

ad caput eius. Et appellat a rege lanceā red
didit. a dñs inquit éstituat vnicuiq; iustitias
suas a fidem suā sicut tradidit te dñs i manus
meas. a nolui vindicaé manu mea in xpm do
mini. Et cū hec diceét. timebat tñ insidias ei⁹ et
fugit. Sed cū exilium mutās. nec tñ salutem p
tulit innocentiae. cū iam sedo facultate sibi tribu
ta égis necādi noluisset vti occasionis bñficō
que a securitatē salutis metuendi. a regnū of
ferebat exuli. Vbi op⁹ fuit Johanni gigeo a
nulo. qui si tacuisset nō eēt occāsus ab herode
Prestaé hoc illi potuit silentiū suū. vt a videret
a nō occidéetur. S; qz non solū peccare se xpter
salutis defensionē passus non est. Sed ne alie
nū quidem peccatū ferre ac ppeti potuit. ideo in
se causā necis exstauit. Certe hoc negaé non
possunt potuisse fieri vt anuli bñficō absconderetē

Sed fabula a si Capitulū. q.
vim non hz veritatis. hāc tamē racōnē
habet vt si posset celare se vir iustus.
tamen ita peccatum dedimet quasi celare non
possit. Nec personam suam indutus anulum.
sed vitam suam xpō indutus abscondat sicut
aplus ait. quia vita nrā abscondita est cum
christo in deo. Nemo ergo fulgere querat. ne
mo sibi arrogt. nemo seiactet. Nolebat se chri
stus hic ognosci nolebat p̄dicari in euangelio

nomen suū cum in terris versaretur. Venit vt lateret seculum hoc a nos ergo simili modo ab scondam⁹ vitam nostrā xp̄i exemplo. fugiam⁹ iactātiam predicari non expetam⁹. Melius est hic esse in humilitate. ibi in gloria. Cum xp̄s inquit apparuerit tūc a vos cum illo apparebitis in gloria. Non vincat igitur honestatē vtilitas. ꝙ honestas vtilitatem. Hanc dico vtilitatē que existimatur sc̄m vulgi opinionē ¶ Capi. x.

Dortificetur auaricia. moriatur cōcupiscentia. Sanct⁹ in negociationē intrōisse negat. quia precioz captare incrementa non simplicitatis. ꝙ versucie est. Et alius ait Captans precia frumenti. maledict⁹ in plebe. diffinita sentētia mchil disputacōni relinquēs. q̄ le concussum gen⁹ solet dicendi esse. cū alio⁹ allegat agricolturā laudabilem apud omnes haberi. fruct⁹ terre simplices esse. plus qui semina uerit cōprobacōrem fore vberiores reditus. industrie nō fraudari negligentie magis et inuriā curis inculti ēprehendi solere. Arauit inquit studiosius. vber⁹ seminauit. diligentius excoluit. bonos collegi prouentus. solicitius recondi. seruauit fideliter prouide custodiuit. Nūc i tempore famis vendo. subuenio esurientib⁹. vendo frumētum nō alienū. sed meū. non plusq̄ ceteri. ymmo etiam minori precio. Quid hic fraudi est. Cum multi

possent periclitari si non haberent quod emerent. Num industria crimen vocatur. Num diligentia reprehenditur. Num prouidentia vituperatur. Fortasse dicat a ioseph frumenta in habundantia collegit. in caritate vendidit. Num carius aliquis emere conpellitur. Num ius adhibetur emptori. Omnib⁹ deferē emēdi copia. nulli irrogat iniuria.

Capitulum octauum.

Is igitur quātum cuiusq; fert ingeniū disputatis exurgit ali⁹ dicens. Bona quidē agricultura que fruct⁹ ministrat omnib⁹ que simplici industria accumulat terra rū fecūditatem in chil doli. in chil fraudis interserēs. Demiq; si q̄d vicij fuerit pl⁹ dispendij ēq̄ si bñ aliquis seminauerit melius metit. Si sincerū tritici granum seuerit. puriorē ac sincerā messem colligit. fecūda terra multiplicatum reddet quod acceperit. fidelis ager feneratos solet restituere prouentus. De redditibus igitur vberis glebe pinguis soli iusta sperare compendia. Cur ad fraudem conuertis nature industriam. Cur inuides vsibus hominum publicos partus. Cur populi minus habūdantiam. Cur affectas inopiā. Cur optari facis a paupibus sterilitatem. Cum enim nō sentiūt beneficia fecunditatis te auctionante

a precio condente frumẽtum optãt poti⁹ michil
nasci. q̃ te de fame publica negociari. Amb frumẽtorum indigentiã. alimentor⁹ penuriã. vbis
soli partus ingemistis. fles publicã fertilitatẽ.
Horrea frugũ plena deploras. Exploras quando sterilior puentus sit. qñ exilior partus. notis
tuis gaudes arrisisse maledictũ. vt michil cuiq̃
nascꝛetur. Tũc messem tuã vemisse letais. tũc
tibi de omniũ miseria cõgeris opes. Et hanc tu
industriã vocas. hanc diligentiã nominas que
callidꝛatis vertucia. qué astucia fraudis est.
Et hoc tu remedium vocas. qđ est cõmentũ neq̃
cie. Latro cimiũ hoc an fenus appellem. Captã
tur tanq̃ latrocinij tpa. quibus in viscera ho
minũ dur⁹ insidiator obrepas. Augetur preci
um tãq̃ sorte cumulatũ fenoris. quo piculũ ca
pitis acerbaẽ tibi condite frugis multiplicatur
vsura. Tu frumẽtum quasi fenerator occultas
quasi venditor auctionaris. Quid imꝓcaris ma
le omnibus. qꝛ maior futura sit. fames. quasi mi
chil frugum supsit. quasi infecundior ãnus se
quatur. Lucꝛ tuũ damnũ publicũ est. Joseph
sanct⁹ omnib⁹ aperuit horrea. nõ dausit. nec p
cia captauit anone. ꝫ pbenne subsidiũ collocauit. michil sibi acquisiuit. ꝫ quéadmodũ fames
etiã imposterũ vincꝛetur prouida ꝛedimacõne
disposuit. Legisti quéadmodũ hũc frumtariũ

p̃cij captatorē exponat in euāgelio dñs ihesus
cui⁹ possessio diuites fruct⁹ attulit. & ille quasi
egens dicebat. Quid faciā. Non habeo quo cō
gregem. Destruā horrea & maiora faciā. Cum
scire non posset vtrū sequēti nocte aia sua ab
eo reposcēret. nesciebat quid faceret. quasi ei
alimenta deessent. Merebat ābiguo. Nō capie
bant anonā horrea. & ille se egere credebat. Re
te igit̄ Salomon. Qui cōtinet inquit frumēta
relinquet illud nacōmib⁹. non heredib⁹. qm̄ a
uaricie emolumēta ad successorum iura nō p
uenit. Nō non legitime acquirē quasi ventis
qmbusdā ira extraneis diripiēdib⁹ dissipanda
Et addidit. captās anonā maledict⁹ in plebe
est. Bñdictō autem ei qui partitipat. Vides
ergo q̄ largitorē frumēti esse deceat. nō precij
captatorem. Nō est igit̄ ista vtilitas i qua pl⁹
honestati detrahit̄ q̄ vtilitati adiūgit̄.

Sed & illi qui pegrinos Capitu. q.
vite prohibent nequa q̄ probādi expel
lere eo tpe quo deb; iuuare. separe a cō
mercijs cōis parētis fusos part⁹ negat. imita
iam olim ma vuēdi cū quib⁹ fuerit cōmunia iu
ra. cum hijs nolle in tempore necessitatis sub
sidia partiri. Fere non expellunt feras. et ho
mo excludit hominem. fere ac bestie commu
nem putāt oib⁹ victum. quē terra ministrat.

Jlle etiam oformem generis sui. adimuat homo
impugnat. Qui mchil a se alienū debz credere
quicquid humani est. Quāto ille rectius. q cū
iam puecta processisset etate. a fame toleraret
ciuitas. atqz vt in talib9 solet. peterēt vulgo vt
peregrini vrbe prohiberētur. prefecture vbane
curam ceteris maiorē fustimens. cōuocauit ho
noratos. a locupletiores viros. po posćit vt i me
diam consulerēt dicens. qp immane esse peregri
nos eici. qp hominem ab hoie exui. qui cibū mo
rienti negaēt. Canes ante mensam impastos
esse nō paciūtur. a homines excudim9. Quam
inutile quoqz tot populos mūdo pire. quos di
ra cōficiebat tabes. quātos vrbis fuc pire q solc
rēt adiumento esse vel in cōferendis subsidiis
vel in celebrandis cōmerciis. neminē famē alie
nam uuaē protrahere. vt plurimū diem posse
non inopiam epellē. Immo tot cultoibus extin
ctis. tot agricolis occidentib9 occasura in ppetu
um subsidia frumētaria. Hoc igić excludimus
qui victū nobis inferre consuerūt. hos nolimus
in tpe necessitatis pascē. qui nos omi etate pa
uerunt. Quāta sunt que ab ipsis nobis hoc ipō
tpe ministrātur. Non in solo pane vivit homo
Nostra illic familia. pleriqz etiam nostri paren
tes sunt. Reddam9 qō accepim9. ß veremur ne
cumulem9 inopiam. Primū omim misericordia

nũq̃ destituiẽ ꝙ adiuuaẽ. Deinde subsidia annone. que in hijs impartienda sũt collacõne ego dimam⁹. reparem⁹ auro. Nũquid hijs deficiẽ tib⁹ non alij nobis redimendi cultores videntur. Quanto vili⁹ est pascere q̃ emẽ cultores. Vbi etiam repares. Vbi etiã inuenies quẽ reformes. Adde si inuenias. qđ ignarũ et alienũ vsus numero possis substituẽ non cultui. Quid plura. Collato auro coacta frumẽta sunt. Ira nec habũdantiã vrbis minuit et peregrinis annonã subministrauit. Quãte hoc cõmenda cõmis apud deũ sanctissimo senũ. qñte ap̃d homines gloꝛie. Dic magn⁹ vere probat⁹. qui potuit Impatoꝛi dicere. demõstrans puticie totꝛ populos. Hos tibi omis reseruaui. Hij viuunt bñficõ tui senatus. Hos tua curia mortẽ abstulit. Quãto hoc vtilius q̃ illd qđ proxime tome factum est eiectos eẽ vrbe amplissima qui plurimã illic iã etatẽ trãsegerat. flẽtes cũ filijs abisse quib⁹ velut cũib⁹ ad moliendũ exiliũ deploꝛarẽt interuptas opluriũ necessitudines. diruptas affinitates. Et certe arriserat ãm fecũditas. mucrõ vrbis sola egebat frumento potuiss iuuari. peteret ab italꝛ frumẽtũ. quoꝛ filij expellebanẽ. Nichil hoc turpi⁹ excudẽ quasi alienũ. a exigẽ quasi suum. Quid illum eicis q̃ de suo pascẽ. quid illum eicis qui te pascit.

Seruū retines·trudis parentē·frūmentū susci
pis·nec affectum impartis·victum extorques
nec rependis gratiā·Quā deforme hoc ꝙ inuti
le·Quō enim vtile potest esse quod nō decet·ꝙ
tis corporatorꝝ subsidijs dudū roma fraudata
est·potuit a illos nō amittē a etiadere famē·ex
pectatis ventorꝝ opportunis flatibus expirātib⁹
cōmeatum nauiū·Quā vero illud supius hone
stum atqꝫ vtile·Quid eni tam decorꝝ atqꝫ hone
stum ꝙ collacōnem locupletū inuari egentes.
ministrare victū esurientibus·nulli cibum defore
Quid tā vtile ꝙ cultores agro reseruari·nō in
teriē plebem rusticanorꝝ·Quod honestū igitur
a vtile est·a qđ vtile honestū· Capitu.io.

Contra qđ inutile indecorꝝ·Quod aūt in
decorū·id etiā inutile·Quomō maiores
nostri seruicō exire potuisset·nisi id non
solum turpe sed etiā inutile credidisset regi ser
uire egyptiorum·Jhesus quoqꝫ et caleph missi
ad explorandā terrā quidem vberem terrā sed
a ferocissimis inhabitari gentib⁹ nūciauerunt
Terrore belli populi infractus·ēcusabat terre
eius possessionem·Suadebant missi explorato
res·ihesus a caleph terrā esse vtilem·indecorū
putabant cedē nacōmib⁹·Lapidari potius eli
gebant·qđ minabatur popul⁹ ꝙ decedē de ho
nestate dissuadebāt alij·plebs ēclamabat dicēs

Aduersus diras ⁊ asperas gentes bellū fore ca
dēdū sibi in prelium. mulieres suas. ⁊ pueros
direpcōm futuros. Exarsit dñi indignatio vt
oīs vellet pdē. ꝙ rogante moyse tpauit sētē
tiam. vlcōnem distulit. Satis esse pfidis suppli
cij iudicās. ⁊ si pceret interim nec paūēt incre
dulos. ad eam tñ terrā ꝙ recusauerāt ꝓpter i
credulitatis sue preciū nō puenirēt. ꝙ pueri ⁊
mulies qui nō immurmurauerāt vel sexu vel
etate venabiles. caperēt eiꝰ terre ꝓmissam he
reditatē. Demqꝫ quicūqꝫ erāt a vicesimo āno
⁊ supra in deserto eoꝝ mēbra cecidērūt. sed ali
orū dilata pena est. qui aūt ascenderūt cū iħu
⁊ dissuadendū putauerūt. plaga magna stati
mortui sunt. Jħs vero ⁊ caleph cū innoxia eta
te vel sexu in terram promissionis intrauerūt
Pars igitur melior gloriam pretulit saluti. de
terior salutem honestati. Diuina aūt sententia
eos probauit. apud quos ea que videbāt sa
luti potius ꝙ honestati accōmoda ꝓpondera
bāt. Nichil itaqꝫ deformiꝰ ꝙ nullū habē amo
rem honestatis. ⁊ vsu quodā degeneris merca
tuē qstu solicitaē ignobilia inutiū. estuaē i cor
de diebus ac noctibꝰ. Hiare in alieni detrimen
ta patrimonij non eleuare animum ad hone
statis mitorem. non considerare vere laudis
pulchritudinē

Capitulum vndecimum

Hinc nascitur auctupio quēsite hereditatis continētie atq; grauitatis simulatione captate. Qđ abhorret a ꝓposito xpiani viri. Omne enī qđ arte elicitū a fraude cōpositum est caret merito simplicitatis. In ipsis q̄ nullum ecclesiastici ordinis officiū receperint incongrua iudicatur affectate ambicō hereditatis in supremo fine vite posuit hos suū habere iudicium vt libē testenē quod sencīūt qui postea non sunt emēdaturi. cū honestum non sit cōpetentia compendia alīs vel debita vel parata auertere. cū vel sacerdotis vel ministri sit prodesse si fieri potest omīb⁹ obesse nemini. Demq; si nō potest alteri subuenire. nisi alter ledatur cōmodius est neutrū iuuari q̄ꝑ grauari alterū. Ideoq; in causis pecuniarīs intercuenīē nō est sacerdotis in quib⁹ non potest fieri quin frequenter ledatur alter qui vincitur. quoniā intercessoris benefico se victum arbitrabē. Sacerdotis est igitē nulli nocere. prodesse vel ic omnibus. Posse autem solius est dei. Nam in causa capitis nocere ei quē iuuare debeas piditantē. non sine peccato est graui. In causa autē pecunie odia quere re insipientie est. cū pro salute hominis graues frequēter fiāt molestie. in quo etiā piditari glo-

Roposita igitur Ca. 12. rioſum ſit forma i ſacerdotis officio teneatur vt nulli

noce at· ne laæssit⁹ quidē ꝙ aliqua iniuria of
fensus s. Bon⁹ est enim vir qui dixit· Si redidi
retribuentib⁹ michi mala· que enim est gl'a si
eū non ledim⁹ quū nos nō leserit· Hz illa virt⁹
est si lesus remittas. Quā honestū· ꝙ dauid cū
potuisset regio inimico nocē· maluit pcē· ꝙ etiā
vtile qui successori hoc profuit vt diſcerēt oms
fidem regi seruaē ꝓprio· nec vsurpaē imperiū ꝙ
veteri. Itaq; ꝙ honestas vtilitati prelata est· ꝙ
vtilitas secuta honestatē est. Pax est ꝙ ꝑper
cit. Addidit ꝙ etiā i bello doluit occisum· et fle
biliter deplorauit dicēs. Montes qui estis i gel
boe· neq; ros neq; pluuia cadat sup vos· mō
tes mortis qm̄ ibi sublata est ꝓtectō potētiū ꝙ
trectio saul. Non est vnct⁹ i oleo ꝙ sanguine vl
neratorum ꝙ ex adipe belligerantiū. Sagitta io
nathe non est reuersa rtro ꝙ gladius saul nō
ē reuersus vacuꝰ. Saul ꝙ Jonathas spēciosi ꝙ
dilectissimi inseparabiles in vita sua· ꝙ in morte nō
sunt sepati. Sup aquilas velocōres· sup leones
potencōres· filie israhel plorate sup saul· qui ve
stiebat vos vestimenta coccinea cū ornatu vio
qui imponebat auꝝ sup vestimēta vestra. Quō
cecidērūt potentes in media pugna. Jonathas
i monte vulneratꝰ ē. Doleo inte frater ionatha
spēciosus mi valde cēdēat amor tuꝰ i me sicut a
mor mulieꝝ. Quō cecidēr potētes et perierūt

arma concupiscenda. Que mater sic vnicū de fleret filium. quēadmodū hic defleuit inimicū Quis gracie auctorē tantis prosequereť laudi bus. quātis iste prosecutus est insidiatorē capi tis sui. Quā pie doluit. quāto ingemuit affectu Aruerunt montes pphetico maledicto. et ōma vis sententiam maledicentis implcuit. Itaqz pro regio necis spectaculo penā elementa sol uerunt.

Capitulum. ix.

Quid vero sancto Nabuthe que fuit cau sa mortis. nisi honestatis cōtemplatio. Nam cū ab eo vineā rex posceret pecuni am datuz se pollicens indecoz precium pro pa terna recusauit hereditate. maluitqz morte decli nare huismodi turpitudinē. Non michi inquit faciat dūs vt dem tibi hereditatē patrū meorū Hoc est tantū michi obprobrium nō fiat. non permittat. deus tantū extorqueri flagicīū. Nō vti qz de vitibus diat. neqz enim de vitibus cura ē deo. neqz de terreno spacio. sed de iure loquitur patrum. Potuit vtiqz alterā vineā de vineis re gis accipere a amicus esse. in quo nō mediocris seculi huius vtilitas extimari solet. sed qđ tur pe erat. iudicauit non fieri vel videri vtile. Ma luitqz piculum cū honestate subire. qp vtilitatē cum obprobrio vulgarē. Vtilitatem loquor nō illam in qua etiā honestatis grā est. Denīqz et

ipē rex potuit extorquē·sed impudēs arbitraba
tur·sed occisum doluit.·D ñs quoq; mulieris i
manitatem que honestatis immemor turpe an
te tulit lucrum·cōgruo supplicō plectētem ānū
ciauit.· Turpis itaq; oīs est fraus.·denīq; ec
in rebus vilib9 execrabilis est statē fallacia.
a fraudulenta mensura.·Si in foro rex venali
um in vsu cōmercōrū fraus plectit·potest ne ir
reprehensibil videri inter officia virtutum·cla
mat salomon·pond9 magnū a exiguū·a mēsu
re duplices·immūda sunt corā dño.·Supra q̄
ait.·Statera adultera abhominatō est dño·pō
dus aūt equum acceptabile est illi.·In oībus
igitur decora est fidēs·iusticia grata·mēsura
equitatis iocunda.·

¶ Capitulum.ix.

QVid autem loquar de contractib9 cete
ris·ac maxime de coemptōne predioru
vel trāsactōnib9 atq; factis.·Nōne hone
statis formule sunt dolū malū abesse·eūq; cui9
dol9 fuerit deprehensus duplici pene obnoxiū fo
re.·Vbiq; igitur honestatis pponderat ydera
cō.·que dolū excludit·fraudem eiat.·Vñ recte
generalē dauid prmsit sentētiā.·Dicēs Nec fe
cit primo suo malū.·Nō solū itaq; i ctractib9
in quibus etiam vicia eorum q̄ veneāt prodi
inbet.·ac nisi mutauerit vēditor·q̄uis in ius
emptoris transcripserit doli accōne vacuātur

sed etiam generaliter in omnib9 dol9 abesse de bet·aperienda simplicitas·intimāda veritas ē· Veterē aūt istam de dolo nō iurisperitoz formulam·sed patriarchaz sententiā scriptura diuā euidenter ostendit in libro testamēti veteris·qui ihesu naue inscribitur·Nam cū exisset fama per populos siccatū esse mare·in hebreoz transitu· fluxisse aquam de petra de celo diurnā ministrari alimoniā tot populi milib9 habundātem corruisse muros iericho·sacro tubaz sono·ictu a vlulatu plebis arietatos·getho quoq; ēgem vinctum a suspensum in ligno vsq; ad vesperā gabaonite metuētes validā manum venerūt cum versutia simulātes se de terra longinqua eē·diu pegrinatos dirupisse calciamenta·detriuisse amictus vestium·quaz veteres centū indicia mō stra rent·Causam aūt tantū laboris emerende pacis a ineunde cū hebreis esse amicicie cupiditatem·Et ceperūt ab ihesu naue posere vt secū firmaret societatem·Et quia adhuc erat ignarus locorum·atq; incolarum inscius·nō cognouit fraudes eoz neq; deū interrogans·sed cito credidit·Adeo sancta erat illis tpibus fides eorum·vt fallere aliquos posse nō crederē·Quis hoc reprehendat in sanctis·qui ceteros de suo affectu estimāt·Et quia ipsis amica est veritas mentiri neminē putāt·fallere quid sit ignorā

Libenter credūt qđ ipi fūt. nec possunt suspe
ctum habē qđ nō sunt. Hinc salomon ait. ino
cens credit omni verbo. Non vituperanda facili
tas. ꝫ laudanda bonitas. Hoc est innocentē cē
ignorare qđ noceat. a si circūscribitur ab aliq̄
de omnib⁹ tñ bene iudicat qui fidē esse in omi
bus estimat. Hac igit mētis sue deuocōne indi
nat⁹ vt crederet testamentū dispositi. pacem
dedit. cōfirmauit societatē. ꝫ vbi in terras eo
rum ventū est deprehensa fraude. q̄ cū essent
finitimi aduenas se esse simulauerūt circūscri
ptū se se popul⁹ patr̄ indignari cepit. Ihesus
tñ pacem quā dederat reuocandā non censuit
q̄ firmata erat sacramēti religione. ne dū ali
enā pfidiam arguit suā fidem soluēt Mulcauit
eos tñ viliorib⁹ obsequio ministerij demētior
sententia. ꝫ diuturnior. manz eni officijs pena
veteris astucie. hereditario in hunc diem mini
sterio deputata. Capitulum. xvi.

NOn ego i hereditatib⁹ adēdis digitor̄
pulsiones. a nudi successoris salutatio
nes notabo. Nam hec etiam vulgo no
tabilia. non simulate piscatōis compositas co
pias. vt emptoris illicerent affectus. Cur
enim tam studiosus luxurie ac deliciarum
repertus est. vt huiusmodi fraudi pateret.
Quid michi tractare de fica usano illo ameno

secretoq; successu a de siculi hominis callidítate qui cū pegrinum aliquē repisset cognouit q̄ cupidus esset ortoz venalium·ad cenā in ortos rogauerit promisisse mutatū·post pridie venis se ostendisse illic magnam piscatorum multitu dinem exquisitis copijs ad cenatū cōuiuū. In profectu cenantiū ante oculos conposito pisca tores vbi nunq̄ ante iaciebant tecta. Vnus quisq; qđ operat certatim offerebat epulanti bus·supra mensam pisces ingerebantur·ocu los recumbētium resiliētes verberabāt. Mirari cepit hospes tātam copiā piscium·tantarumq; numez cimbarū. Responsum queretī·aquatio nem illic esse dulcis aque grā·innumerabiles eo pisces conuenire. Quid multa. Pellexit ho spitem vt sibi extorqueret ortos·vendē volens cogitur precū grauatas suscipit·sequēti die ad ortos emptor cum amicis venit. Naugiū nullū inuenit peunctanti nū aliqua piscatorib9 eo eēt die feriarū solemnitas respondetur nulla·nec vnq̄ illic preter hesternū piscari solitos. Quam hic redarguendi habet auctoritatem doli qui tam turpe captarit aucupiū delicias. Qui cum alterū peccati arguit·ipse debz a peccato alien9 esse. Non ergo hmōi nugas ego in hac ecclesia stice censionis auctoritatē vocabo que generaliter cōdempnat omnē lucri turpis appetentiā

breuiq; sermonis ꝓpendio excludit leuitatem ac' ꝑfuciam

Capitulum.ic.

Am de eo quid loquar qui de eo testam̃to qđ ab alijs licꝫ factū falsum tñ ꝯgnouerit hereditatē sibi aut legatū vendicet a lucrū querat alieno crimine. Cū etiam leges publice eū qui sciens falsū vtitur tanq̃ reum facinoris astringāt. Regula autē iusticie manifesta est q̃ a vero dedmaē vizt non decet bonū a dampno iniusto affligē quē q̃ nec doli aliq̃d ānectere fraudis ꝛ ꝯponē. Quid cuidē tius eo qđ anamias qui fraudauit de precio agri sui quē ipse vendiderat et porcōnem precij tanq̃ sūme totius numerū ante pedes apl'oz posuit sicut reus fraudis interijt. Licuit vtiq; illi michil afferre et hoc sine fraude fecisset. Sꝫ quia fraudē āmisit non liberalitatis gr̃eiam reportauit ꝫ fallacie penā exoluit. Et dñs in euāgelio cū dolo acedētes ẽpudiabat dicēs. vl̃pes foueas hñt qm̃ in simplicitate cordis et in nocētie nos inbꝫ viuē. Dauid q̃ ait sicut noua cula acuta fecisti dolū. Neq̃e arguēs ꝓditorē eo q̃ instrumēctum hmōi ad hoīs adhibeē ornatū et plezqz vlerat. Si quis igit̄ pretēdat graciam et dolū nectat ꝓditois exēplo vt cū quē ꝓtegē debeat prodat ad mortem instrum̃ ti isti? compacōne censetur. quod ebrie mētis

a titubantis vicõ manus vulnerare cõsueuit. Sicut iste malicie ebrius vino pfuneste prodicõis indicium abimelech sacerdotis necẽ detulit. eo q̃ pphetam hospicõ recepisset. quẽ rex inuidie accensus stimulis psequebatur. Capi. iA.

PVrum igitur ac sincerũ oportet esse affectum. vt vnusquisq; simplicem sermonẽ pferat. vas suũ i sanctitate possideat nec fratrum circũscripcõne verbo; induca. Nichil promittat inhonestũ. ac si promiserit tollerabilius est promissum nõ facere q̃ facere qđ turpe sit. Sepe pleriq; constrictigunt seipsos iurisiurã di sacramẽto. a cũ ipsi ognouerint promittẽdũ non fuisse. sacramẽtũ tamen cõtemplacõne faciunt qđ spospondẽrũt. Sicut de herode supra scripsimus. qui saltatrici premiũ turpiter promisit crudeliter soluit. Turpe q̃ regnũ pro saltacõe pmittitur. crudele q̃ mors pphete pro iurisiurã di religione donatur. Quãto tollerabilius tali fuisset piurium sacramẽto. si tamen piuriũ possit dici. qđ ebrius inter vina iurauerat. qđ eiuã tus inter saltantiũ choros promiserat. Infertur di sco pphete caput. a hoc extimatum est fidei cẽ quod amentie fuit. Neq; vnq̃ adducar vt credam non incaute pmisisse principem iepte. vt immolaret dño quicquid sibi reuertenti intra limen dom⁹ sue occurrẽret. cũ et ipm̃ vouẽ penitueit

sibi·post ꝑ filia occurrit sibi. Demq; conscidit
vestimenta sua a dixit. Heu me filia impedisti
michi stimul' doloris facta es mihi. Qui licet
pio metu ac formidine acerbitatē duē solucō
nis impleuerit. tamen luctū animum etiam po
steris statuit deplorādū. quā necesse habuit lu
gere etiā ipē qui fecit. Demq; factū est ꝓptū
a decretū in israhel. ex diebus in dies. Ambula
bāt inquit filie populi israhel lugētes filiā iep
te galaditis. quatuor diebꝰ i annū. Nō possum
accusaē virū. qui necesse habuit implē qđ vo
uerat. sed tñ miserabil' necessitas que soluitur
paricidio. Melius est nō vouē ꝑ vouere id qđ
sibi cui ꝓmittiē nolit exolui. Demq; in ysaac
habemꝰ exemplū. pro quo arietem dñs statu
it immolari sibi. Non semp igiē ꝓmissa omia
soluenda sunt. Demq; ipē dñs frequēter suā
mutat sententiam. sicut scriptura indicat. Nā
in eo libro qui scribitur numeri ꝓposuerat pau
tere morte a pcere populum. ꝫ postea rogatus
a moyse. reconciliatꝰ est populo suo. Et itq; ad
moysen a aarō ait. diuidite vos de medio sina
goge eiꝰ. a ꝛsu mabo eos simul. quibꝰ descendē
tibꝰ a cetu. dathan a abiron. atq; chore subito
impios terra soluta prerupto hyatu absorbu
it. Precellentiꝰ a antiquiꝰ istud exemplū de fi
lia iepte. ꝑ illud quod memorabile habeatur

apud philosophos de duob⁹ pitagoreis·quo
rum alter cū a tyrāno dyonisio capitis dāpna
tus esset·prescripto mortis die poposcit·vt do
mum pgendi ei facultas daretur·vt cōmenda
ret suos·ac ne reuertēdi nutaret fides·Vadem
mortis obtulit ea ꝺicōe·vt si ipse defuisset ad cō
stitutum diem·vas eius sibi pro eo moriendū
agnosceret·Nec qualitatem sponsionis qui of
ferabatur recusauit·constantiq; aio diem necis
prestolabatur·Itaq; alter se non subtraxit al
teri ad diem recepit·Quod eousq; fuit mirabile
vt tyrānus eos ascisceret·quoꝝ vrgebat peri
culum Quod ergo in spectatis et eruditis viris
plenū miraculi·Hoc in virgine multo magni
ficētiꝰ multoq; illustriꝰ deprehendit·que magni
ficenti patri ait·fac michi vt exiuit de ore tuo·
Sed spatium duoꝝ poposcit mensium vt cum
equalibus conuentū ageret in montibus que
virginitatem eius pdestinatā necī·pio affectu
psequerentur·Nec fletus equalium mouit pu
ellam·nec doloꝝ flexit·nec gemitus retardauit
nec dies pterijt·nec fefellit hora·Redijt ad pa
trem quasi ad votum redijt·a voluntate ppia
cunctantē impulit fecitq; arbitratu spontaneo
vt quod erat fortuitū impietatis·fieret pieta·

Cœ ibi Ju Ca·is· ·tis sacrificiū
dith se offert mirabilis·que formidatum

populis viz. olofernen adiit. firoz triūphali septum caterua. Quē primo forme grā a vultu decore ptulit. deinde sermonis circūscripsit ele gantia. Primus triumphus ei fuit. q integrum populum hostis de tabernaculo reuerit. Secūs q femina de viro reportauit victoriā. fugauit populos cōsilio suo. horruerūt p se audaciam ei. Vtiq; qd in pitagoreis duob mirandū. nō expauit mortis piculum. ꝯ nec pudoris quod ē grauius homis feminis non ictū carnificis. ꝯ nec tocius exercitus tela trepidauit. Stetit inter cu neos bellatoz femā. inter victricia arma secu ra mortis. Quātū ad molē spectat piculi. mori tura processit. quātum ad fidē dimicatura. Do nestatem igit secuta est Judith dū eam sequi tur vtilitatē inuenit. Honestatis eni fuit phi bē. ne populus dei se prosanis daēt. ne ritus pa trios a sacramēta pdēt. ne sacras virgines. viduas graues. pudicas matronas. barbarī æ obicēt impuritati. ne obsidionē deditione soluēt. honestatis fuit se malle p omib pdi tari. vt oēs erimēt a piculo. Quāta honesta tis auctoritas. vt obsiliū de sūmis reb femina sibi vēdicaēt. nec a principibz ppl adiutoriē pfumēt qñta grā vt inuenēt. qd vēo helise nō honesta tē secut est. Cum exercitum syrie q ad obsidē dum eū venerat captiuū introduxit i samariā

aiūs oculos cecitate obdūxerat. et dixit. domine aperi oculos eorum vt videant. Itaq; cum rex israhel putere ingressos vellet. eamq; sibi a pheta facultatem posceret. respondit nō percutiendos quoq; captiuitatem nō esse manu operatus. armisq; bellicis sed magis subsidio aliōrū iuuandos. Deniq; epularib⁹ refecti copijs nūq̄ postea in terra israhel pyrate syrie reuertendum putauerunt. Quanto hoc sublimius q̄ illud grecoq; q̄ cum duo populi aduersus se de gloria imperioq; decertarēt. a alter ex hijs haberet copiā quemadmodū naues alterius populi angulo exureret. turpe credidit. maluitq; min⁹ posse honestate q̄ plus turpiter. Et isti q̄dem sine flagicio hoc facere nequibāt. vt eos q̄ consumādi belli pfici gratia in societatem cōuenerāt. ac fraude deciperēt. quam licet nō possent negare. possent tñ non erubescere. Heliseus autem non fraude deceptos licet sed protestate dñi pcussos. maluit tamen seruare q̄ pdere. q̄ decorū foret hosti parcere. a aduersario donare vitā quam potuisset auferre misi pepcissset. Liquet igitur id quod decorū est semp esse vtile. Nam et iudith sancta decoro cōtempta pprie salutis soluit obsidionis piculum a publicam honestate ppria acq̄siuit vtilitatē. Et helise⁹ glorios⁹ igitur q̄ pauit. a vtil⁹ seruauit hostes q̄ ceperat

Quid aūt aliud Johes ñ ho Ca.19.
nestatē ostenderauit. vt ihōēstas nuptias
cōi ēge nō posſ; ppetī dicēs. Nō tibi licz
illam vxorē habē. Potuit tacē msi imœcorū si
bi indicasſ; mortis metu vez nō dicē. indignare
regi pphēticam auctoritatē adulacōe subterere
Itaq; morituz sciuit se esse qz regi aduersaba
tur. ꝫ honestatem saluti pretulit. Et tñ quid v
tilius ꝙ qđ passionis viro sancto aduerit glo
riam. Sancta quoq; susanna denūciato falsi te
stimonij terrore. cū hinc se videret vrgeri peri
culo inde obprobrio. maluit honesta morte vi
tare obprobriū. ꝙ studio salutis turpem vitā
subire ac fustimē. Itaq; dū honestati intendit
etiam vitā reseruauit. que si id qđ sibi videbaē
ad vitā vtile preoptauisset. nō tāram ēportas
set gloriam. Immo etiam id qđ non solum in
utile. ꝫ etiā periculosū foret. penā crimis forsi
tan nō euasisset. Aduertim⁹ igiē. qz id qđ tur
pe est nō possit eē vtile. neq; rursus id qđ ho
nestū in vtile qz oplex honestatis est sp vtili
tas. a vtilitatis honestas. Capitu.20.

Deōrabile ferūt ēthnēs ꝙ dux romanoz cū
ad eū aduersarij ēgis medic⁹ vemisſ; polli
cēs datuz se ēgi venenū vinctū eum ad hostē
misit. Et reuera predarum. vt qui virtutis
certamen susceperat. nollet fraude vincere.

Non enim in victoria honestatem ponebat. sed ipsam nisi honestate quesitam victoriam turpē pronunciabat. Redeam⁹ ad nostrū moysen atq; ad superiora reuertamur vt quanto p̄stantiora. tanto antiquiora promam⁹. Nolebat egypti rex populum dimittē patrum. Dixit moyses sacerdoti aaron vt extenderet virgam suam super omnes aquas egypti. Extendit aaron a cō uersa est aqua fluminis in sanguine. a nemo poterat bibere aquam omēs q; egypti sitī pibāt sincera autem fluēta patrib⁹ habūdabant. Ita tauerūt faullam in ælū. a facta sunt vlcera et vesice cadentes in hominib⁹ a quadrupedibus. Deduxerūt grandinem in igne flammeo. cōtrita erant. sup terram omia. rogauit moyses. et vnuersa in suam grām conuerterūt. grando sedata est. sanata vlcera. potus solitos flumina prebuerunt. Iterū caligantibus tenebris opta eāt terra p̄triduum. ex quo moyses man⁹ leuauerat. a tenebras infuderat moriebatur omne primogenitū egypti. cum hebreox omnis eēt inoffensa progenies. Rogatus moyses vt finē eri eius daret orauit a impauit. In illo predicandū qđ a fraudis consortio tpauerit in hoc mirabile qm̄ diuinitus inrēta supplicia detorserit. a virtute ꝓpria etiā ab hoste. vere nimiū sicut scriptū est mānsuetus a mitis. sciebat q; fidem rer non

Fuaẽt ꝓmissi.tñ honestū putabat vt rogat⁹
oraret.Iesus bñdicẽt appetit⁹ remittẽt.Proie
cit virgam.a serpens fact⁹ est.qui deuorauit
serpentes egyptioꝝ.Significás ꝙ verbum ea
to fiẽt que serpentis diri venena vacuaẽt.per
re ꝓmissionem a indulgentiã peccatoꝝ.Virga
est enī verbū directū regale.plenū potestatis
insigne imperij.Virga serpẽs facta est.qm̃ q̃
erat filiꝰ dei.ex deo patre natꝰ filiꝰ hois factus
est.natꝰ ex virgine.qui quasi serpens exaltatꝰ
in cruce.medicinã vulneribꝰ infudit humais
vñ ipẽ dñs ait.Sicut moyses exaltauit serpen
tem in deserto ita exaltari oportet filium hois.
Demiqꝝ altexꝝ signū ad dñm Jhm pinet.qđ
fecit moyses.misit manū suū in sinum a protu
lit eã.a facta est manꝰ eiꝰ sicut nix.Jtexꝝ misit
a protulit eã a erat sicut carnis huane species
Significãs dñm ihesum primū fulgore diuini
tatis.post ea susceptõne carnis.in qua fide cre
dere oms gẽtes populosqꝝ oportꝝ meito manū
misit.quia dextera dei xpus est.in cuius diuini
tate a in carnacõne si quis non crediderit.q̃
si reprobus flagellatur.sicut iste rex qui qm̃
signis non crediderit euidentibus postea fla
gellatꝰ orabat vt venia mereret.Quãꝰ igit̃
honestatis affectꝰ debeat.et hijs probatur.et
ex eo maxime ꝙ se obiciebat pro populo dicẽs

vt remittēt populo deus. aut certe de libro viuē
tium se deleret. et ad cibos paupes mane muta
ret mores.

¶ Capitulum. 21.

RAguel precipue qui contemplatōe hone
statis cum rogaretur vt filiam suam in
coniugiū daret. vicia quoq; filie non ta
cebat ne circūuenire petitorem videretur tacen
do. Itaq; cum tobias filiū tobis poscēret vt eā
sibi daret puellam respondit. lege quidē ipsi e
am deberi tanq̄ ꝑpinquo. se d dedisse se eam iā
sex viris. et omnes eos esse mortuos. Iustū ita
q; vir plus aliemis timebat et malebat innuptā
sibi manere filiam. q̄ ꝑpter nuptias eius extra
neos piditati. Quā breuiter absoluit omnes q̄
stiones philosophoꝝ. Illi de vicijs tractāt. do
moꝝ tegenda an prodenda a venditore videan
tur. hic ne filie vicia celanda arbitratus est. et
certe non ipse affectabat vt eam traderet. ꝙ ro
gabatur. Quāto itaq; iste honestior sit ill' dubi
tare non possumꝰ. si cōferamus quāto prestan
tior sit filie causa q̄ rei venalis pecunia. conside
remꝰ aliud qđ in captiuitate gestū summum te
nuit honestatis decorē. Nullis enim aduersis ho
nestas impeditur q̄ in hijs eminet et magis pre
cellit q̄ in prosperis.

¶ Capitulum. 22.

INter vincula itaq; inter arma flammas ꝙ
uirtute que liberis omni supplicio grauior ē

inter penas morientiū. exēdia patrie virorū fo
rmidinē pemptorum sanguinē. non exēdit tñ
maioribus nostris cura honestatis. sed inter e
uersę patrie cineres fauillas. Nam cum in ps̄i
dā ducerētur patres nostri qui tūc dei omīpo
tentis cultores erant. acceptū ignem de altari
sacerdotes dñi occulte in valle absconderunt
Erat illic velut puteus aque secessu in frequēs
nec populari vsui patēs ignotus ab arbitris
remoto loco. Obsignauerūt indicō sacro pari
ter ac silencō ignem reconditū. Nō illis studio
fuit aurū defodere argentū absc̄ōdē. q̄ seruare
tur posteris suis. Sz inter extrema sua honesta
tis curā habētes. sacrū ignem seruandū puta
uerūt. ne eū l' impuri oīaminarēt. vel defuncto
rū sanguis extingueret vel deformium ruinarū
acerui? aboleret. Abierūt itaq; in ps̄idam sola
Religioē libei q̄ sola ill' p captiuitatē ertorq̄ ne
quit Post vēo plurimū tpis q̄n placuit deo de
dit hāc mētē ēgi psay. vt restaurari in iudea
tēplum. a legittimos reparari ihēosolimis in
bēt ritus. cuius grā muneris neemā sacerdotē
rex psay direxit. At ille secū deduxit illorū sacer
dotū nepotes. q̄ ꝑfecturi de pūo solo sacrū ne pe
reret ignē absc̄ōdērēt. Vcientes aūt vt patrū ser
mone ē ꝑditū. nō inuenerūt ignē sz aquā gras
sam. Et cū deesset ignis quo adolerent altaria.

Hauriẽ eos aquã neemias sacerdos sibiq; deferre aspgere sup ligna precepit. Tunc visu mirabile cũ esset celum intertũ nubib⁹ sol repente illuxit accensus est magn⁹ ignis ita vt omẽs in tam euidenti dñi gratia factũ stupentes letitia profunderẽtur. Orabat neemias psallebant sacerdotes ymnũ deo vtq; cõsumptum est sacrificium iussit itez neemias residua aqua maioes pfundi lapides. Quo facto flamma accensus lumen autẽ refulgens ab altari cõsumatum illico est hoc patefacto indicõ rex plazz eo loci in quo ignis fuerat absconditus a postea repta est aq templum fieri mãdauit cui inferebantur dona plurima. Appellauerũt autẽ illud qui erant cũ sancto neemia epathar qd interpretacõnem habet purificacõnis a plurimis neptie. Inuez tur autẽ in descripcõnib⁹ ieremie pphete p iusserit accipe de igni eos quũ postea essent futuri Hic est ignis qui cecidit sup sacrificium moysi a cõsumpsit illud sicut scriptũ est quia exiuit ignis a dño a consumpsit vniuersa que erãt sup altare holocausta. Hoc igne oportebat sacrificari sacrificiũ. Ideoq; filios aaron qui alienũ ignem inferre voluerũt. Exiuit iterũ ignis a domino a consumpsit eos ita vt mortui extra castẽ picerẽtur. Veniẽs aũt Jeremias in locum inuenit domum in modum spelunce a tabernaculum

a areham. a altare incensi intulit illud a obstru
xit ostium. qđ cum hij qui simul venerant aui
sius pscrutarenē. vt notarēt sibi locum neq̄
q̄ oprehendē atq; inuenire potuerūt. Vt autē
cognouit Jeremias qđ affectassent dixit. Igno
tus erit locꝰ donec congreget dēus congregatio
nem populi a ꝓpicius fiat. Tunc dñs ostendꝫ
hec a apparebit maiestas dñi. Congregacōnē
populi tenemꝰ. ꝓpiacōem dñi dei agnoscimꝰ
quā ꝓpiator in sua opatus est passione. Arbi
tror q̄ nec ignem istū possimꝰ ignorarē. cum le
gerimꝰ quia baptizat dñs ihesus in spiritu scō
a igni sicut in euāgelio dixit Johānes. merito
cōsumabatur sacrificiū qđ pro pctō erat. Il
le aūt ignis typus spūs sancti fuit. qui descen
surus erat post dñi ascensionē. a remissur⁹ pec
cata oīm. qui quasi ignis inflām at aīm̄ ac
mētem fidelem. vñ ait Jeremias. accepto spū
et factū est in corde meo vt ignis ardens flam
migerans in ossib⁹ meis et dissolutus sum vn
diq; a ferre nō possum. Et i actib⁹ apl̄oꝝ cū de
cidisset spūs scūs sup apl̄os. et pleroſq; q̄ ex
pectabant ꝓmissa dñi. tāq̄ ignē dispsas ēē lin
guas legimꝰ. Deiq; sic vaporabaē aīm⁹ singu
loꝝ. vt musto ēpleti existiārēē q̄ accepērāt lin
guaꝝ diūsitatē. Quid g̃ sibi vult q̄ igns aq̄ fa
ctꝰ est. a aq̄ ignē exūtauit. n̄ q̄ spūalis gracia

p ignē exurit·p aquā mūdat pcā nostra. Eluitur eni pcm·a exuritur ·vñ a apostol⁹ ait·vm cuiusq; opus quale sit ignis ꝓbabit Et infra. Si cuius opus arserit detrimentū patietur·ipe aūt salu⁹ erit·sic tamē quasi p ignem·qđ ideo posuim⁹ vt probarem⁹ p ignem exuri peccata. Notum est ergo hūc eē vere ignem sactum·q̄ tunc in typo future remissionis peccatoꝝ descendit·sup sacrificiū. Hic igitur ignis absconditur captiuitatis tempore quo culpa regnat·tpe autem libertatis ꝓmitur. Et licet i aque specie mutatus·tñ seruat ignis naturā vt cōsumeret sacrificium. Nec mireris cū legeris quia pater deus dixit. Ego sum ignis cōsumens. Et alibi me dereliquerūt fontē aque vive. Ipse quoq; dñs ihs quasi ignis inflāmat audientium corda·quasi fons refrigerat. Nam ipse in euāgelio suo dixit q̄ ideo venerit vt ignem in terras mittēt·potū sitientibus aque vive ministraret. Helie quoq; tpe descendit ignis·qñ ꝓuocauit ꝓphetas gentium·vt altare sine igni accenderent. Et cum illi nequissent facere hostiam suā·tercō ipse perfudit aqua·a manabat aqua in circuitu altaris a exclamauit·a cecidit ignis a dño de cel a ofum pfit holocaustum. Holocaustū illud tu es. Considera accitus singula in te descendit vapor spiritus sancti·te videtur exurere·cum tua peccata

ꝺſumit. ꝺeniq; qꝺ ꝺſumptum ē ſacrificiū moy
ſi tpe ſacrificiū ꝓ pcō erat. vñ moyſes ait ſi
cut in machabeoꝝ ſcriptum eſt libro eo q̄ non
ſit māducatū. qꝺ erat ꝓ pcō ꝺſumptū eſt. Nō
ne tibi ꝺſumi videt. qñ in baptiſmatis ſacrmē
to interit homo totꝰ exterior. Vetus homo no
ſter exterior crucifixꝰ eſt cruci aplꝰ clamat. Il
lic ſicut patꝝ exempla te docēt egyptiꝰ ꝺimer
gitur hebreus ẽſurgit ſancto renouatꝰ ſpū. qui
etiā ꝓ mare rubrū inoffenſo trāſiuit veſtigio v
bi baptizati ſunt patres ſub nube i mari. In di
luuio quoq; noe tpe mortua ē caro oīs iuſtus
eñ cū ſua ꝓgenie ſeruatꝰ. An nō ꝺſumit ē homo
cū abſoluit mortale iſtud a vita. ꝺeniq; exteri
or corrūpit. ⁊ renouatur interior. Nec ſolū in bap
tiſmate. ⁊ etiā in pnitētia fit carnis interitus
ad profectum ſpūs ſicut aplica docemur aucto
ritate. ꝺicēte ſcō paulo Judicauī vt pñs eū qui
ſic opatꝰ eſt tradē hmōi ſathane in interitum
carnis vt ſpūs ſaluꝰ ſit i ꝺie ꝺñi noſtri ihu xpi

Rolixior excurſus admirāꝺi ¶ Ca. 23.
grā miſterij factꝰ videt. ꝺū ſtuꝺemꝰ eue
latum plenius ſacramentum pāꝺē qꝺ eo
uſq; plenum honeſtatis eſt vt ſit plenum reli
gionis. Quanta aūt honeſtatis cura maiori
bus fuerit. vt vnius mulieris iniuriam ſtu
pro illatam intemperātium bello pſequerent

a victo populo trib⁹. Beniamin obtestarentur
in cōiugium se eis ꝑrias filias nō daturos. Re
manserat trib⁹ sine vllo posteritatis subsidio
nisi fraudis necessarie accepisset licentiā. que
tñ indulgentiā cōgruo intēperantie supplicō nō
videtur vacare qñ illis hoc solum ꝓmissum est
vt rapta inirent coniugia. nō connubij sacrīmē
to. Et reuera dignū fuit. vt qui alienū contuber
nium soluerāt. ipsi nuptias amitterent solem
pnitatem Quā plena aūt miserationis hystoria
vir inquit leuita acceperat sibi ingalem. quam
a concubitu concubinā appellabat. que aliquā
do post quibusdā vt fieri solet offensa ēbus ad
patrem se cō tulit fuit illic quatuor mensib⁹. Et
surrexit vir ei⁹. Et abijt ad socēri sui domū. vt cū
sua ingali reparaēt gratiā. a reuocaret eā ac re
duceret. Occurrit ei mulier atq; in domū patris
sui introduxit maritū. Letatus est adolescentu
le pater. venit obuiā a sedit cum eo tribus die
bus. a epulati sunt. a quieuerūt. a sequēti surre
xit leuita diluculo. a retentus est a socero. vt tā
cito non deserēt conuiuij iocunditatē. et alio et
tercio die non ꝓmisit pater adolescentule profi
ci sci genez suum. donec letitia inter eos et grā
ois cōsumeretur. Sed die septimo cum iā ad ve
sperum declinaret dies. post mensas a leta con
uiuia. cum ꝑteneret finitime noctis vicinia vt

apud suos potius q̄ apud extraneos requiescendū putaret. nequiuit tenē a dimisit vnacū filia sua. ꝛc vbi facta est aliqua ꝓgressio cū ꝛesp iam propior vrgeret a appropinq̄tū foret ad vrbem Jebuseoꝝ dicente seruulo. vt ad eā dñs suus deflecteret. non acquieuit dñs suꝰ q̄ non erat ea ciuitas filioꝝ israhel. Sz intendit puenire vsq; gaba. que habitabat a populo trib⁹ beniamin. Nec erat quisq̄ qui aduenientes recipet hospicō nisi vir pegrin⁹ progressa etate. Qui cū aspexisset eos. a interrogasset le uitem. quo vadis vel vnde venis. quo respondente q̄ eēt viatoꝛ a montem repetēt effrem. a non esset. qui colligeret cum. hospicium ei obtulit a adornauit cōuiuiū. At vbi sacietas epulandi facta est. a mense remote irruerūt pestilentes viri. circuierūt domū. Tūc semoꝛ filiā suā vginē a coeqlē ei⁹. cū q̄ cubitaē solita eēt. offerebat viris iniq̄tatis. tātū ne ius irrogaēnt hospitī. ꝛc vbi racō pax ꝓcessit a ius ꝑualuit cessit leuites ingali. et cognouerūt eā. et tota nocte illuserūt ei. q̄ atrocitate l̄ dolōe victa iniurie añ hospicīū hospitis. q̄ vir suus deūterat ꝓiecit se a exalauit spm̄. Supmo licꝛvite munē affectū bone cōiugis ꝓuās vt exeq̄as saltē sui funeris maiꝛo ēꝑuaēt. q̄ ogmto ne mltis moꝛet oīs

cum anceps maneret prelium. tertia tñ prelia
di vice traditus est. populꝰ beniamin populo is
rahel a dña iudicatus sententia. penas impan
tie luit. a condempnatus quoq; ne quis ei ex nu
mero pater filiam suam daret i vxorē. Idq; cō
firmatum iurisiurandi sacramento est. Sed cō
puncti q tam acerbam in fratres tulissent sen
tentiā. Itaq; seueritatem eius tpauerūt vt or
batas parentum virgines in coniugiū sibi asci
scerent. quoꝝ patres pro delicto pempti forent
vel rapto copulam sociarent. q pro tam turpis
cōmissi facinore. q alieni matrimoniꝫ ius viola
rent. indignos se impetrando exhibuere matri
monio. Sed ne piret vna populo tribꝰ. fraudis
indulta est cohibēcia. Quāta igitur honestatis
cura maioribꝰ fuerit hinc pditur vt quadragi
ta milia virorum stringerent gladios aduersus
fratres suos de tribu beniamin dum vlcisci vo
lunt iniuriā pudicicie quia temeatores castita
tis non sufferebātur. Itaq; in eo bello cesa sunt
vtrūq; seragitaquiq; milia bellatoꝝ. a exuste
vrbes. a cum inferior primo fuisset populꝰ isra
hel. nec aduersi metu belli pcitus vindicāde ca
stitatis sequestrauit doloꝛē. ruebāt in prelio vel
sanguine suo parāt cōmissi flagicꝫ diluē notā.

Quid mirū si populo dei decoꝝ illō atq; honestū cuē fuit qñ etiā

Capitulū. 29.

leprosi sicut in libris regū legimus. honestatis nō
defuit cōsideratio. fames erat magna in samaria
quia obsederat eā sirus et exercitus. Rex militaēs
excubias supra muros solicitus reuisebat. inter
pellauit eū mulier dicēs. pfuasit michi hec mu
lier vt afferrē filiū meū et atuli et coximus et co
medimus et pmisit vt et ipa postea suū filium af
ferret et carnes illius simul manducaēmus. nunc
aūt filium suū abscondit et non vult eū afferre
Motus rex qp non solū huāmis ꝫ etiam parie
dalibus cadauerib9 mulieres paste videret cru. a
tam atrocis calamitatib9 exemplo pcit9. Heli
seo denūciauit necē. cuius in ptāre fore credens
vt obsidionē soluēt. pulsaret famē. vel qua
non permiserat regi vt percuteret siros quos
ceāte perfuderat. Sedebat heliseus cum se
nioribus in bethel et prius qp introiret ad eum re
gis nuncius. ait ad seniores viros. Si vidisti
quoniam filius homicide illius. misit auferre
caput meum. et introiuit nuncius et mandatū
regis pertulit. denuncians presens capitis
periculum. Cui respondit propheta hac hora
die crastina mensura similagimis sicli et due
mensure ordei sic importa samarie. Et cum mis
sus a rege nuncius non credidisset dicens. si
pluerit dominus de celo habundanciam fru
mentū. nec sic quidem hic posse effici. dixit

ad eum heliseus. quia non credidisti. oculis tu
is videbis nō manducabis. Et factus ē i castris
yrie velut quadrigaꝝ sonus a vox multa quā
tum vox magna virtutis. atqꝫ ingēs belli tumꝰ
tus. a arbitrati sunt syrij ꝙ rex israhel i societa
tem aduocasset prelij regem egyptij a ēgem a
morreoꝝ. a effugerunt diluculo ēlinquētes ta
bernacula sua. qm̄ verebanē. nē improuiso cuē
tu nouorum opprimerētur hostiū. a cōiunctis re
gum viribus non possent ēsistē. Id incognitū
samarie erat. quoma victi metu a fame tabidi
nec pretendē audebant. Erant aūt leprosi q̄
tuor ad portam ciuitatis. quibus vita erat sup
plicium. a mori lucꝝ. a dixerūt ad se inuicem. Ec
ce nos hic sedemus a morimur. Si ingredimur
ciuitatem moriemur fame. si manemꝰ hic nullū
subsidium viuēdi suppetit nobis. Eamus in ca
strē syrie. aut cōpendium mortis erit aut salutis
ēmedium Perrexerūt itaqꝫ et intrauerunt in ca
stra. a ecce omnia nuda hostiū. Ingressi tabna
cula primum ēptis alimētis fugauerūt famem.
deinde auri a argenti quātum potuerūt diripu
erunt. a cum soli prede incūberent. disposuerunt
tamē nūciarē regi fugisse. syros. quia id arbitra
bātur quā represso indicō fore fraudis rapinā
Quo indicō egressus est populus. a diripuit ca
stra syrie. a omeatus hostiū. Habundanciam

fecit anone vilitatem ēdidit scōm ꝓphēticū dictū vt mensura similagīnis sicli. q due mensure ordei pari precio constarēt. In hac letitia plebis nūcius ille im quo requiescebat rex cō tristꝰ inter exeūtium festinacōnem a remeāntiū exultacōez oculeatꝰ a plebe mortuꝰ ē. Ca. 27.

QVid hester regina. nonne vt populum suum periculo exueret quod erat decoz atq; honestum morti se obtulit. nec īmis regis trepidauit furorem. Ipse quoq; rex psarum feror atq; tumido corde. tamen decoz iudicauit īdicia insidiarum. que sibi parate fo rent gracia representaē. populumq; liberum a seruitute eripe eruere neci. nec parcere neci ei⁹ qui tam indecora fuasisset. Demq; quē secū dū a se precipuum inter omīs amicos haberet cruci tradidit. Quod dehonestu m se eius frau dulentis consilijs animaduertisset. ea enī amicicia probabilis. que honestatem tuetur. Preferenda sane opib⁹ honorib⁹ potestatib⁹. Bo nestati vero preferri non solz. Sed honestatem sequi qualis fuit Jonathas. q̄ ꝓprie nec offen sam patris. nec salutis periculum refugiebat. Qualis fuit abimelech qui pro hospitalis gra cie officijs necem potius sui q̄ prodicōnem fu gientis amici subeundam arbitrabatur.

Capitulum vicesimū sextum.

Nichil igitur ꝓferendū honestati que tñ ne amicicie studio pretereatur. etiā hoc scriptura āmonz. Sūt enim plereqz philophoꝝ questiones. Vtrū amici causa quis q̄ contra patriam sentiē nec ne debeat. vt amico obediat Vtrū oporteat. vt fidem deserat. dum indulget atqz intendit amicī cōmoditatibus. Et scriptura quidem ait. Claua a gladius et fagitta ferata. sic homo est testimoniū. dans falsum aduersus amicū suum. Sed cōsidera quid astruat. Non testimoniū reprehendit dictū in amicū sed falsum testimonium. Nunquid ꝓponderare debet amicicia religionī. ꝓponderaē caritati ciuium. In hijs tamen ipsis requirenda est veritas testimonij. ne amicus appetatur amici perfidia cui? fide absolui debeat. Amicus itaqz neqz no xio gratificari debet. neqz innocentī insidiari. Sane si necesse sit dicē testimoniū. si quid in amico vicij cognouerit corripē occulte. si non audierit corripē palam. Sūt enim bone correpcōnes a plerūqz meliores. q̄ tacita amicitia. et si ledi se putet amicus. tu tñ corripe ne vereais. Tolerabiliora sunt enim amicī vulnera q̄ adulātiū oscula. Errantem igiē amicū corripe. innocentē amicum ne deseras. Constās eni debet eē amicicia. pseuerare in affectū. non puerili modo amicos mutare vaga quadam debemus sentētia.

Aperi pectus tuum amico vt fidelis sit tibi. et capias ex eo vite tue iocunditatem. fidelis enī amicus medicamentum est vite immortalitatis gratia. Differ amico vt equali. nec te pudeat vt preuenias amicum officio. Amicitia enī nescit superbiam. Ideo enim sapiens dicit. Amicum salutare non erubescas. nec deseras amicum in necessitate. nec derelinquas cum neq; destituas. quoniam amicitia vite aduiumētū est. Ideo onera nostra portamus. sicut apls docuit. Dicit enim hīs quos eius dē oplera est caritas. Eteni si amici sēdere amicos adiuuāt cur non a in aduersis amici reb? amicoz adiumētū suppetat. Juuem? ofilio. oferam? studia opaciamur affectu. si necesse est tolerem? etiā ppter amicū aspera. Plerūq; inimicicie subeū de sunt ppter amici innocēciam. Sepe obtrectatiōnes si restiteris vel respōderis cū amic? arguitur a accusatē. nec te pēniteat hmōi offensiōnis. Justi enim vox est si mala michi euenerint propter amicum sustineo. In aduersis enim amicus probatur. Nam in prosperis. amicī omnes videntur. sed in aduersis amici patientia et tolerancia necessaria est. Sic in prosperis auctoritas congrua est. vt insolentiam extollentis se amici reprimat et redarguat. Quam pulchre in aduersis positus Job dicit

Miseremini mei amici·miseremini.·Non quasi abiecta vox est sed quasi censoria Nã cũ iniuste arguit ab amicis rñdit.·Miseremini mei amici hoc est·misericordiã debetis facere.· Oppimitis autem vos·a impugnatis hominẽ·cuius erum pnis cõpati pro amicicia nos oportebat. Seruate igitur filij initam cum fratrib9 amicitiã·quia nichil est in rebus humanis pulchrius.· Solatium quippe vite hui9 est·vt habeas cui pectus apias tuũ·cum quo archana participes·cui cõmittas secretum pectoris tui vt colloces tibi fidelem virũ·qui in prosperis gratuletur tibi·in tristibus compatiatur·ipsecucõmib9 adhortetur Quã tom amicũ hebrei pueri·quos a fui amore·nec fornacis ardentis flãma diuisit.·De quo loco vt supradixim9 bñ ait sanctus dauid.· Saul a Jonatha specioli a dulcissimi inseparabiles i vita sua·a i morte non sunt separati.·Hic est amicicie fruct9·non vt fides ꝓpter amicitiam destruatur.·Non põt enim hominũ amicus eẽ qui deo fuerit infidus.·Pietatis custos amicitia est et equalitatis magistra·vt supior a inferiori se exhibeat equalem·a inferiorem superiori.·Inter dispares enim mores·nõ potest esse amicitia.· Et ideo cõuenire sibi vtriusq; debet grã.·Nec auctoritas desit inferiori·si res poposcerit·nec humilitas superiori·audiat quasi parem q̃si equalem

a illequasi amicꝰ moneat · obiurget · non iactā
cie studio · ꝫ affectu caritatis. Neq; monitio ās
pera sit · neq; obiurgatō cōtumeliosa. Sicut ei
adulatōnis fugitās amicicia debet esse · ita etiā
am aliena insolentie. Quid est enī amicus nisi
ꝑsors amoris. Ad quē aīm tuū adiungas atq;
applices a ita miscēas · vt vnū velis fieri ex duo
bus · cui te alteri vt tibi omittas · a quo nichil
timeas · nichil ipsi omodi tui causa inhonestū
petas. Non enim vectigalis amicicia est · ꝫ ple
na decoris · plena gratie. Virtus est enī amici
cia · non questꝰ · quia non pecunia paritur sed
grā · nec incitacōne ꝑciorū · ꝫ cōcertacōne ben
uolentie. Demq; meliores amicitie fiūt inopū
q̄ diuitū · a frequēter diuites sine amicis sunt
quibꝰ habūdant paupes. Non est enim vera
amicitia vbi est fallax adulatō · diuitibꝰ itaq;
pleiq; assentatorie gratificātur. Ergo pauperē
nemo simulator est. Verū est quicquid differē
pauperi. Huiꝰ amicitia mundia vacat. Quid a
micitia preciosius que angelis cōis a hominī
bus est vnde a dñs ihesus dicit. Facite vobis
amicos de iniquo mammona · qui recipiant
vos in eterna tabernacula. Ipse nos deus ami
cos ex seruulis facit sicut ipse ait · Jam vos
amici mei estis si feceritis que ego precipio vo
bis. Dedit formā amicicie · quā sequamur vt

faciamus amici voluntatem. vt apiamus secreta nostra amico q̄ cuiq; in pectore habem⁹ secreta a illius archana non ignorem⁹. Ostendamus illi pect⁹ nostrum. a ille nobis aperiat suū. Ideo inquit vos dixi amicos quia omnia quecunq; audiui a patre meo nota feci vobis. Nichil ergo occultat amicus si ver⁹ est. effundit animū suum. sicut effundebat misteria dñs ihesus. Ergo qui facit mandatū. dei amicus est. hoc honoratur nomine. Qui est vnanimis. ipse amicus ē q⁹ vnitas animoz̄ in amicis sit. nec quisq⁹ dete stabilior. q⁹ qui amicicia leserit. vnde ī prodito re dñs hoc gratissimum inuenit. quo eius cōdē pnaret pfidiam. Quod gratie vicem non repre sentauerit a cōiuiis amicicie venenū malicie misauerit. Itaq; sic ait. Tu vero homo vnanimis meus a notus meus. qui semp mecum dul ces capiebas cibos. Hoc est. non potest fustine ri istud quia vnanimis appetisti eum qui tibi do nauerat grām. Nam si inimicus me⁹ maledixis set michi fustinuissem vtiq; et ab eo qui me o derat absconderē me. Inimicus vitari potest ai cus non potest si insidiai velit. Illū cauem⁹ cui non cōmittim⁹ consilia nostra. hūc cauere non possum⁹ cui conmisim⁹. Itaq; ad acruandam peccati inuidiā non dicit. tu vero seruus meus apostolus meus. sed vnanimis meus. Hoc est

notus me⁹·ꝫ etiã tui ꝓditor es·qui vnammũ prodisti·dñs ipse cum a trib⁹ regib⁹ offensus esset·qui sancto Job non detulissent·ignoscẽ hꝭ ꝓ amicum maluit·vt amicitie suffragiũ re missio fieret ꝑcor̃·Itaq; rogauit Job a dñs ignouit·Profuit illis amicitia quib⁹ obfuit in solentia.

Capitulum·2A·

Hec apud vos deposui filꝭ que custodia tis in ais vestris que vtrũ aliquid ꝑfec⁹ habeant·vos ꝑbabitis·Interim co piam multã exemplor̃ afferunt·Nam ꝑc oia maior̃ exempla plurima quoq; dicta hꝭs tri bus inclusa libris tenẽtur·vt a fi sermo michil deferat gracie·series rñ venustatis quodã cõ pendio expressa plurimũ instructõis ꝺferat.

Explicit liber tercius a vltim⁹ Beati Ambro sij·de officꝭs. Deo gracias

LANDES- UND STADT- BIBLIOTHEK DÜSSELDORF

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

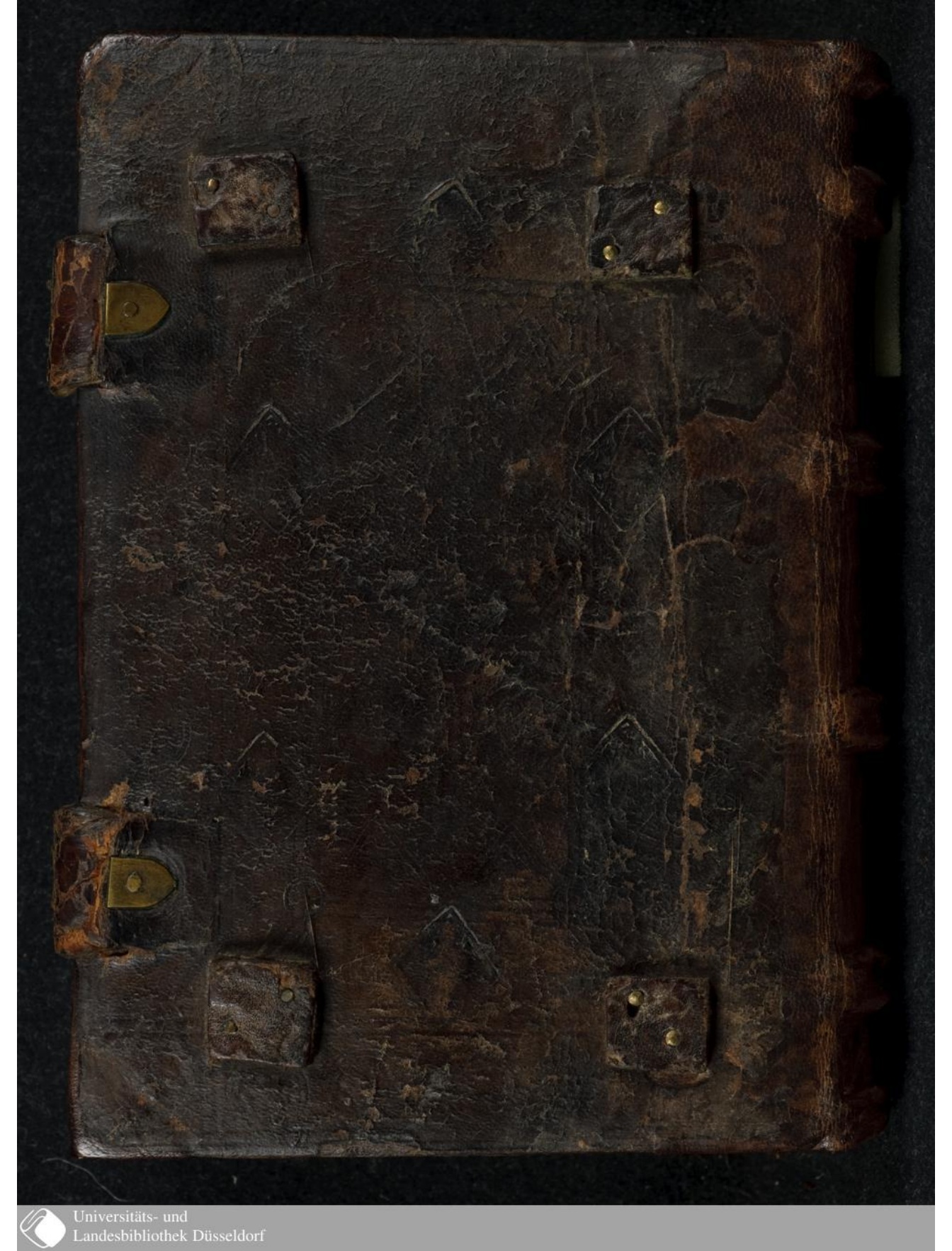
BUCHBINDEWERKSTATT
HEINZ PETERSEN
RESTAURATOR
DÜSSELDORF-KAISERSWERTH

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

Kurt Peters 1968

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf



Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf